

Erdélyi Protestáns Lap

az erdélyi ev. ref. egyházkerület hivatalos lapja.

1906.

Felelős szerkesztő: **Nagy Károly** theologiai tanár.

~ ~ ~ ~ ~
IX-ik évfolyam.
~ ~ ~ ~ ~

KOLOZSVAR,
NYOMATOTT AZ „ELLENZÉK“ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1906.

TARTALOM:

I. Vezércikkek, tanulmányok, iránycikk.		Lapszám
	<i>Ravasz László</i> Várnak reánk	93
	Kelj föl és járj!	99
	A menny	167
	Világnézetek harcza	172 181 192 203
	Hartmann Ede	197
	<i>Régeni Ferencz</i> : Az elemi népiskolai vallástani- tásról	240 251
	<i>Sámuel Aladár</i> Az egyházközségi pénztárak Titkári jelentés	56 347 355
	<i>Seprődi János</i> Felhívás az énekeskönyv ügyében	124
	<i>Simon Ferencz</i> Az igazság érdekében	407
	<i>Szabó Miklós</i> Az erzsébetvárosi egyh. községből	101
	<i>Szádeczky Lajos</i> : Bocskay Istvánról	170
	<i>Szakács M. Albert</i> : Cura pastoralis A népiskolai vallástanítás Lelkészi társaságok	43 314 373
	<i>Szalay József</i> : Fogyas elleni orvosság	88
	<i>Szász János</i> : Elvégeztetett	113
	<i>Dr. Szilády Zoltán</i> Ref. tan. kép. igazg. kvalifi- kációja	346
	<i>Tamó Gyula</i> Egyházi adóknak leszállításáról	257
	<i>Tarkányi György</i> : Konfirmáció után Külvárosi véreimhez	177 255
	A ref. tanáreg let sárospataki gyűlése után	299
	<i>Tóthfalusi József</i> Egyháztársadalmi életünk bel- terjesebbé tétele	327 335 343
	<i>Troczner Lajos</i> Az I Zsoltár tanítása	89
	<i>Vajda György</i> Valami kis paedagogia	304
	<i>Veress Gábor</i> : Ritmizáljunk-e?	132
	<i>Zsigmond Károly</i> Kiss Jozsef	58
	<i>Név nélkül</i> Helyzet — feladat (Spectator)	1
	Hírszolgálat és meggyanúsítás (Mezőségi)	6
	A tiszta szívűek	13
	Két jézusi szó (Ch. W.)	21
	Énekeskönyvünk megújításáról (Marosi)	31
	A mi „Függelék“-ünk	47
	Kerületi szervezetünk (—k —g.)	55
	Igazgatótanácsi előterjesztés a Zsinati Törv. „Füg- gelék“-e tárgyában	63 71
	Rendkívüli egyh. ker. közgyűlés	80
	Válasz a „Magyar Szó“-nak (K. I.)	94
	Egyházi nyomtatványainkról (Pásztor)	97
	Kálmán-szövetség	106
	A zsinat IV ülészaka (Zsinati tag)	114
	Tömeges távozás sz.-udvarhelyi kollégiumunkból	115
	Mutatvány az udvarhelyi klerikális agitáció iro- dalmából	125
	Országos közalap válsága	129
	Papképviselők	137
	Nők a curapastorális téren (Papleány)	156
	1806—1906.	161
	Tanítók és kántorok presbiteri tagsága	164
	Az egyetem betegsége	187
	A papok és tanítók társadalmi munkája	189
	Társadalmi munka felelősség nélkül	198
	Egyházunk állami dotációja	207
	Nyugdíjas tanárok sérelmei	208
	Bírósági jegyzőkönyvek (Cs.)	209
	Zsinati felirat a törvények szentesítése ügyében	216 223
	Indokolatlan idegesség (?)	231
	A kultusz-tárca tárgyalása	239
	Országos állók	247
	Az Irsay-ügy	348
	A vallástanításról	265
	Ujabb mozgalom az 1849. XX. t. c. ügyében	272
	Mentsünk amit leket (B. J.)	273
	Szeretet vezérelje munkánkat (Tanár)	287
	Timotheusaink	303
	Rectorprofessori beszédek (Vigil)	306
	Ref. papi kongresszus (Szamosmenti)	319
	A statisztika beszél (Vigil)	332
	A felekezeti tanárok fizetésrendezése	337
	A pápai tanárok javaslata	356
	A statisztika tovább beszél	340
	<i>Apponyi Alberi gróf</i> : A kormány válasza a 48. XX. t.-cz. végrehajtásáról	215
	<i>Br. Bánffy Dezső</i> Intelem a ker. gyűléshez	79
	Válasz az Irsay ügybeni kérésre	351
	Ujabb nyilatkozat a mellékfoglalkozásokról	397
	<i>Dr. Bartók György</i> Vallás és élet	123 130 138 155
	162 171 178 190 200 217 226	
	Püspöki intelem a kolozsvári zavargások ügyében	271
	Püspöki jelentésből	383 391
	<i>Bartók György ifj.</i> Németországi levelek II. III. IV V.	8 60 148 193
	Paedagogiai kérdések	362 371
	<i>Baczó Lajos</i> Vélemény erdélyi énekeskönyvünk módosítására	15
	Egymásnak terhét hordozzátok	336
	<i>Bitzius Albert</i> : „Mi a megváltó Jézus halálában?“ „A mi megváltásunk Krisztus által.“	87 105
	<i>Borbély Sándor</i> : Énekeskönyvünkről	50
	<i>Bod Károly</i> Nyilatkozat	232
	<i>Bartha Dezső</i> Szocializmusról és vallástanításról	363
	<i>Czeplédi János</i> Rétyi Antos János	410
	<i>Demes Péter</i> : Válasz „Mezőségi“ kérdéseire	23
	<i>Dóczy Imre</i> : Ref. tanáregyleti megnyitó Az Orsz. Ref. Tanáregyesület felterjesztése a tanári fizetések kiegészítése ügyében	295 430
	<i>Farnos Dezső dr.</i> : Kiadandó új énekeskönyvünkről	39
	<i>Fogarasi Albert</i> Egy pár megjegyzés Még egy pár megjegyzés Vigilnek A Bethlen koll. létszámapaadásáról	299 321 340
	<i>Gidófalvy István dr.</i> Az egyház támogatása a társadalmi munkában	3
	Válasz az udvarhelyi javaslatra	203
	<i>Gergely Lajos</i> : Az énekeskönyv ügyében	146
	<i>Herepei-Zsigmond</i> Nyílt levél a kolozsvári hívekhez	263
	<i>Horváth István</i> A ker. vallás két sarktétele stb.	312 328
	Reform. papi kongresszus	345
	<i>Incze Lajos</i> : Budai Elek dési ref. el. isk. igazgató Jelentés a vallástanításról	82 274
	<i>I. Irsay József</i> : Ha Isten velünk, ki ellenünk?	153
	<i>Kenessey Béla</i> : A hivatásról Karácsony	211 421
	<i>Kovács László</i> Egyházi életünk bajairól	66 73
	<i>Kovács Dániel</i> : Az új érettségi vizsga	188 199
	<i>Király Béla</i> : Egyházi énekeink Gyakorlati kérdések.	157 429
	<i>Kusztos Gyula</i> Beszámoló	406
	<i>Meggaszi Mihály</i> Ovakodjunk a bibliaárusoktól Egyházunk és a demokratizmus	48 107
	<i>Molnár Albert</i> : Husvét	121
	<i>Molnár Imre</i> : Kettőt egy csapásra Egyházmegyei lelkesítő társaságok	290 352
	<i>Nagy Károly</i> : Zsinati beszámoló	14 21 30
	Az új miniszterium	122
	Május 1.	145
	Bocskay ünnepélyek	154
	A kormányválasz hatása	223
	Hazatért bujdosók	361
	Kerületünk állapota	369
	Memento	381
	<i>Osváth Lajos</i> : Valami kis paedagogia Nyílt levél Vajda Gy.-höz Cheque az egyházban	279 330 405
	<i>Pap György</i> : Az új énekeskönyvhöz	147
	<i>Pap Lajos</i> : Pénzalapjaink elhelyezéséről	421
	<i>Péchy Arpád</i> : Konfirmációi emlék Keresztyén szabadság Titkári jelentés	134 289 275
	<i>Péter Antal</i> : Szemlélődés a papképviselők cz. czikk felett	162
	<i>Raffay Sándor</i> : A kovász	29
	<i>Ravasz László</i> : Keresztyén szocializmus	32 40 50 59

Név nélkül: A pápai tanárok nyilatkozata	356
Adalék a mellékfoglalkozások kérdéséhez	389
Egy pap levelei I.	408
Az igazság érdekében	416

II. Tárca.

<i>Csekme Ferenc</i> : Erdős József és Bitai Sándor aján- déklevele	75
Szucsáki Ferenc és Kabos Klára alapítványai	102 110
<i>Csia Pál</i> : Bucsuszó	212
<i>Dékáni Kálmán</i> : Gyászos lapok a magyar prot. egyh. történetéből	367 375 385
<i>I. Irsay József</i> : Új eget és új földet várunk	18 25
<i>Kakassai Márton</i> : A nagyteremi templomépítés tör- ténete	243
<i>Kertész József</i> : A bukaresti ev. ref. iskola története	111 119
<i>Páll Károly</i> : A borszéki ev. ref. egyház	82 93
<i>Ravasz László</i> : Schoppenhauer személye	395 401 410 417 442
<i>Török István dr.</i> : A kolozsvári ev. ref. egyház tör- ténetéhez	263 277 292 307 316
<i>Ujvári István</i> : Ima	166
<i>Vincze Adón</i> : Ima (vers)	10

III. Egyházi élet.

(Tudósítások az egyh. megyei-, kerületi-, konventi-, zsinati
gyűlésekről, értekezletekről és ünnepélyekről.)

Sepsi egyh. m. közgyűlése 9. — M.-vásárhelyi kol-
legiumunk iskolai ünnepélye 9. — Vidéki élet (V. L.) 10.
— Megújított egyház, új lelkész (Szilágysszentkirály) 44.
— Egyházi értekezlet Marosvásárhelyt 44. — A kalotaszegi
egyh. m. egyh. értekezlet fiókkörei 84. — Vallási örjögés
a názárenusoknál 85. — Az erd. egyh. ker. rendkívüli
közgyűlése 90, 101. — *Tankó Béla*: Németországi protes-
tantizmus 109. — Zsinati ülések 117. — Kálvin-szövetség
megalakulása 119. — Felekezeti viszonyok Erdélyben
120. — Tyrell György jezsuita kilépése 150. — Iskola
alapköteteli ünnepély Bukarestben (Kertész József) 158.
— Nyílt kérdés és válasz 165. — Prot. Orsz. Árvaház
közgyűlése 182. — Marosi egyh. megyéből 182. — Nagy-
enyedi egyh. m. Értekezlet Marosújvárt 183. — A mohai
egyház ünnepe 204. — M. P. I. T. választmányi ülése 213.
— A zsinat V. ülészaka 219. — Papbeiktatás Sárdon 221.
— Egyh. Értekezlet Kalotaszentkirályon (Paulay Viktor)
227. — Templomszentelés Nagyteremiben 235. — Jótékony
alapítvány (Ády S.) 235. — Egyh. m. közgyűlés Bonczhi-
dán 235. — Lelkészi jubileum Türebén 252. — Egyházi
Ertekezlet Mezőkövesden 281. — Toronyavatás Tasná-
szántón (G. Diószeghy M.) 307. — Nagyenyedi egyh. m.
közgyűlése 331. — Vizsgálat Marosvásárhelyt 341. —
Jancsó Lajos lelkész jubileuma 348. — Megkondult harang
349. — Szilágyi ehm. közgyűlése 357. — Sepsi ehm. köz-
gyűlése 359. — Székely Gy. főgondnok bucsuja 360. —
Papbeiktatás Jákótelkén 367. — Kézdi egyh. Értekezlet
368. — Dr. Teutsch Fridrik püspökké választása 378. —
Udvarhelyi egyh. m. fiókköri Értekezlet 379. — Körforgás
379. — Agyon adminisztrálnak 379. — Kezdődik az új
korszak 379. — Egyházkerületi közgyűlésünk lefolyása
(Referens) 384. 393. — Marosi egyh.-megyéből 384. —
Magyarbikal ünnepe 393. — Erdővidéki egyh. Értekezlet
394. — Az egyh.-ker. Értekezlet közgyűlése 399. — Orszá-
gos ev. ref. lelkészi értekezlet 403. — A zsinat VI. ülés-
zaka 413. 431.

IV. Tudósítások az Igazg. Tanács üléseiről.

7. 16. 34. 41. 65. 74. 81. 141. 173. 210. 323. 330.
356. 400. 431.

V. Irodalom.

Komenius-Stromp Világ utvesztője 17. (Dr. Kris-
tóf Gy.) — *Rohoska J.*: A reformáció vallástörténeti je-

Lapszám	löntősége 24. — <i>Fejes Áron</i> : Magyar helyesírás sza-
bályai 35. — Theologiai Szaklap 52. — <i>Bitzius-Nagy</i>
Egyházi beszédek 67. — „Hol az igazság?!” 76. Voltak-e
Jézusnak testvérei (Maszyik) 82. — <i>Nánási Lajos</i> : A
szakramentumi tan 92. — <i>Okker Blom M.</i> Doktor bá-
csinál falun 92. — <i>Hetesi Viktor</i> : Gyászbeszédek 111.
— <i>Böhm Károly</i> : Az ember és világa III. k. 126. —
Gróf Mikó Imre emlékezete 126. — <i>Csizmadia Lajos</i> :
Van Isten 143. <i>Reinach-Lázár</i> : Művészet kistükro
158. — Magyar Remekirőh IX. sorozata 166. <i>Könyves</i>
<i>Tóth Kálmán</i> : A hit temploma. Új folyam III. k. 220.
— <i>Szabó Jenő</i> : Magyar szívvel 221. — <i>Radácsi Gy.</i>
Emlékjelek. Bizonyosságok 282. — <i>Pálkás B.</i> Egyete-
mes pályamutató 301. — <i>Kapi Béla</i> : Örök evangelium
348. — <i>Molnár Albert</i> : Egyházi beszédek (Ravasz
László) 376. — <i>Csiky Lajos</i> : Köznapi imádságok (Cen-
sor) 416. — Theologiai ujdonságaink 432. — Előfizetési
felhívás 432. — Protestáns Zeneközlöny 433. — Előfizetési
felhívás 433. — Új könyvek. |
|---------|--|

VI. Iskola.

18. — Orsz. ref. tanáregylet választmánya 19. —
Népiskolai tananyag naplók 92. — Ref. gimnáziumaink
egy évi kormányzata 139. — Jelentés a „Bibliai Sze-
melvények” pályázatáról 149. — Tanítónőképzői érte-
sítés 165. — Tájékoztató a Szeretetházról 194. — Nagy-
váradai ref. tanítónőképző 211. — Értesítés a theol. fa-
kultásról 233. — Tájékoztató a kolozsvári ref. kollegium-
ról 234. — Értesítés az udvarhelyi ref. kollegiumról 234
— Kollegiumaink ez évi értesítői (Vigil) 240 258 266
272 280 291 297 305. — Tájékoztató a Székely Mikó
kollegiumról 242. — Tudnivalók a zilahi ref. kollegium-
ról 249. Nagyenyedi koll. értesítése 259. — Sárospataki
értesítő 267. — Eperjesi tájékoztatás 268. — Orsz. ref.
tanáregyleti közgyűlés 301. — A Szeretetház Szabály-
zata 453 365 374 — Nagyenyedi diákok zarándok
utja 388. — A tanuló ifjuság reformációi ünnepe Ko-
lozsvárt 409. — Tanári fizetéspótlás szabályzat 415.

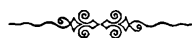
VII. Különfélék.

Minden számban. Fontosabbak Az érettségi vizs-
gák új rendje 11. — Lelkészirodai ügyvitel 19. — Re-
form magyarok Amerikában 26. — Törvénytervezet az
„alapítványokról 67. — Calvineum ügye 103. — Bocskay
ünnepe az evangélikusoknál 103. — Új zárdaiskola 112.
— Bubicus püspök esete 126. — Egy szocialdemokrata
képviselőjelölt programbeszède 143. — Közművelődés-
nek 143. — Bocskay-ünnepély Kolozsvárt 159. — A
reakció vizein 159. — Az új kormány vallásügyi pro-
gramja 183. — Nyílt klerikalizmus 229 — Dr. Kádár
János nyugalomban 229. — Lemondott lelkész 230. —
Irsay-ügy 261 stb. — Nyugalomba vonult tanárok 283.
— Scholtz Gusztáv püspökké választatása 301. — To-
rony-ünnepély Otordán 302. — Debreczeni egyetem és
a lutheránusok 309. — Jezsuiták új generalisa 309. —
Theol. vizsgák 317. — Kendeffy emlékünnepély 317. —
Baptista hitközségek felosztatása 427. — Francia kul-
turharcz 434. — A zalatnai ev. ref. egyház 434. — Úszinte
ajánlók 434. — Nyilvános köszönet 434.

VIII. Gyászrovat.

Kiss József 53. — *Buday Elek*, *Csoma Péter* 77.
— *Décsey Károly*, *Koncz József* 86. — *Kusztos József*
120. — *Tokaji Aladár* 127. — *Bachát Dániel* püspök
135. — *Páll Balázs* 222. — *Ortel János* 230. — *Bartha*
Lajos 245. — *Tóró Dénes* 285. — *Nyerges Zsigmond*
302. — *Kaáli Nagy Sándor* 396. — *Herepei Károly*,
Rétyi Antos János 403. — *Maksay János* 426.

XII. Hirdetések, szerkesztői és kiadóhivatali ízenetek.

Kimutatás

az 1906. év folyamán megjelent általános érdekű igazgatótanácsi és püspöki rendeletekről.

Melyik szám-ban?	Hivatalos szám	Kelte	A rendelet tárgya	Oldal-szám
2	5597—1905	XII. 29	Az egyh. ker. közigazgatási térképe tárgyában	20
2	42—1906	I. 6	Lelkeszi irodai ügyviteli szabályok tárgyában	20
3	183—1905	XII. 29	Szabályrendelet az egyh. m. pénztárak kezelése és ellenőrzése tárgyában	27
3	77—1906	I. 17	Püspöki jelentés adatai tárgyában	28
4	4007—1905	I. 6	Kimutatás a körlelkészek működéséről és utazási naplókról....	38
5	181—1906	I. 18	A hivatalos nyomtatványok kezelése tárgyában.....	45
5	200—1906	I. 18	Az özvegy papnék káplántartási joga és kötelezettsége tárgyában	45
5	417—1906	I. 26	Jelentéstétel a miniszteriumba a lelkészek személyi változásairól	46
5	388—1906	I. 25	Az egyházi és iskolai gyűjtések tárgyában	46
6	259—1906	I. 18	A papi lakások jókarban tartásáról	53
7	223—1906	II. 5	A segédlelkészi állásokon való személyi változások bejelentéséről	62
8	3044—1906	I. 18	A dézsmakárpótlási kötvények kisorsolásáról	68
9	21—1906	I. 18	Az érettségi vizsgálati Új-utastásról	77
9	727—1906	II. 15	A tanítók nyugdíjkérvényei ügyében	77
9	509—1906	II. 15	A zárdákban tanuló ref. növendékekről való jelentéstétel	78
10	747—1906	II. 26	A káplántartási kongruával kapcsolatos nyugták kezeléséről...	86
11	851—1906	III. 6	»Az erd. ref. egyh. története« jutalomkönyvül ajánlatik	96
12	1210—1906	III. 14	Miniszteri utasítás a gyógyszerész-gyakornokok különbözőeti vizsgálóiról	104
16	1661—1906	IV. 9	Az egy. ker. ingatlanok eladása körüli eljárásról ..	135
16	1658—1906	IV. 10	Az iskolai dijhátralékok körüli eljárásról.....	136
16	1609—1906	IV. 7	Tanulók gyalogos kirándulásairól.....	136
17	1719—1906	IV. 14	Az iskolaszolgák tankönyvvarusítása ellen	144
17	1718—1906	IV. 14	A magyarországi iskolákból kitiltott könyvek és térképek jegyzéke 1868—1905	144
18	1941—1906	V. 1	Bocskay-ünnepélyek tárgyában	151
18	1542—1906	IV. 21	A vallás- és egyh. énektanítás nyilvántartása tárgyában.....	151
18	1697—1906	IV. 15	A missziói jelentések részletességéről és hitelesítéséről.....	152
18	1744—1906	IV. 21	Farkas Kálmán »O- és új szöv.-i kijelentés története« engedélyezése	152
19	1420—1906	IV. 21	A »Névkönyv« öt évenkénti eljárásával kapcsolatos eljárásokról..	160
22	1993—1906	V. 17	Gyerkes Mihály »Tananyagbeosztási nyomtatványai« ajánlatnak	185
28	2915—1906	VI. 7	Kepeváltási alapok megadóztatása tárgyában.....	237
32	3165—1906	VIII. 1	Kiss Géza népiskolai nyomtatványai ajánlatnak	370
34	8450—1906	VIII. 20	Orsz. közalapi járulékok pontos befizetése tárgyában.....	285
35	3578—1906	VIII. 24	Földes Károly »A számolás gyakorlókönyve« ajánlatik	294
35	3452—1906	VIII. 20	Orsz. közalapi és gyámintézeti járulékok december 20-ig befizetendőik	294
37	3679—1906	IX. 5	Az irattárak rendezése tárgyában.....	310
39	3704—1906	IX. 20	A politikai hírlapszerkesztői mellékfoglalkozás tárgyában	325
40	2810—1906	IX. 20	»Helységnevtár« megszerzése tárgyában	333
40	2878—1906	IX. 20	Legációi-szabályzat részletezése tárgyában.....	333
40	3448—1906	IX. 27	A kántori és tanítói fizetések szétválasztása tárgyában	333
43	3650—1906	IX. 20	Más vallásu hívők körüli funkciók az illetékes lelkésszel hivatalból közlendők.....	360
49	5076—1906	XI. 5	A központi nyomtatványok és árvák jegyzéke	412
50	5073—1906	XII. 12	Szabad liceumok rendezése tárgyában	420
51	5106—1906	XII. 11	A kántori és tanítói díjlevelek egyöntetű kiállítására tárgyában	428
51	5181—1906	XII. 10	A görgényi egyh. megyét érdeklő helységnevek változásairól	428

Erdélyi Protestáns Lap.

AZ ERD. EV. REF. EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS LAPJA.

Laptulajdonos: az erd. ev. ref. egyházkerület.

Felelős szerkesztő: NAGY KÁROLY, th. tanár.

Szerkesztőség, hova a kéziratok és magán előfizetések bérmentve küldendők, az ev. ref. theol. fakultás épületében 4. ajtó.

Előfizetési ár: egész évre
félévre

12 kor.
6 kor.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Előfizetési felhívás.

Az „Erdélyi Protestáns Lap“ 1906. évi IX. évfolyamára hirdetünk, kérünk előfizetést.

A lap programja, hogy „tüköre legyen a hazai protestáns, közelebből református egyház, legközelebből pedig épen erdélyi ref. egyházkerületünk életének; visszhangja azoknak a törekvéseknek, melyek egyházunknak, egyházkerületünknek s ezek intézményei, szolgálói és tagjai szellemi és anyagi előhaladását munkálják és szószólója azon magasrendű feladatoknak, melyek anyaszentegyházunknak, mint Isten országa orgánumának, Urától és Fejétől elébe szabattak»: nem változik.

Ezekről a dolgokról, ha hűveink nagy része meg is elégszik annyival, mit hallomásból megtud, vagy a napi lapok felületen ismertetéseiből s népies lapjaink szűkszavú tudósításaiból olvashat: semmi esetre sem lehet ez elegendő azoknak, kiket a közbizalom olyan helyekre ültetett, a hol maguk közvetlenül, mint kormányzók, intézők, sőt törvényhozók szerepelnek.

Egyházkerületi és egyházmegyei gondnokainak és képviselőinknek szakszerűen tájékozottaknak kellene lenniök minden olyan egyházi kérdésben, melynek intézése állásukkal járó lelkiismeretbeli kötelességük.

Más egyházkerületekben gyakran fordul elő az az eset, hogy világi férfiak az egyházi ügyekben nemcsak a legteljesebb jártasságot tanúsítják, hanem czikkeikkel irodalmilag is irányítják az egyházi közszellemet.

Minálunk, ahol szervezetünk a világi elemnek páratlanul nagy befolyást enged egyházi ügyeink intézésében, ez a helyes befolyás csak úgy lesz — a folyton növekvő ellenkező irányú törekvésekkel szemben — továbbra is fenttartható, ha az illetők maguk, anyagi buzgóságuk mellett, szellemi rátermettségüknek is fénylő jeleit adják, mint régi nagy eleik.

Erre való előkészületüknek nélkülözhetetlen eszköze lapunk, **egyházkerületünk hivatalos lapja**, a mely egyházi kérdéseink megbeszélése mellett az egyházkerület összes hivatalos rendeleteit is tartalmazva, minden oldalul teljes tájékozást nyújt olvasóinak.

Ezért hívjuk fel gondnokaink, képviselőink stb. becses figyelmét lapunkra, melyből ez alkalommal mutatványszámot is küldünk, megrendeléseket kérve.

A lap évi előfizetési díja tekintetében azok számára, kik a lapot hivatalból jártni nem kötelesek, az **egész évi díjnak egy összegben előre beküldése mellett** (1906. január 1-én kezdődő évtől kezdve) a következő **kedvezményeket** léptettük életbe:

1. Gondnokoknak, egyházkerületi és egyházmegyei képviselőknél, I. és II. o. egyházak lelkészeinek..... évi 10 K-ért.
2. III. IV. o. egyházak lelkészeinek, tanítóknak és egyházi tisztséget nem vi-

selő világi hűveinknek, egyházi egyesületeinknek

évi 8 K-ért.

3. Filiáknak, szórványoknak, teológusoknak és általában tanulóknak fogjuk küldeni a lapot.

évi 5 K-ért

Öt ily előfizető gyűjtője s az egész évi előfizetési díjak egy összegben való beküldője ingyenpéldányt kap.

A feltétel be nem tartása a kedvezmény elvesztését vonja maga után.

Espereseinket és lelkészeinket kérjük, hogy e kedvezményeket minél szélesebb körben köztudomásra hozni szíveskedjenek.

A kiadóhivatal.

Helyzet — feladat.

A „helyzet“ szóra ma mindenki politikára gondol. Mi e helyen nem gondolhatunk arra. Mi a *mi* helyzetünkre: a prot. ker. vallás és egyház helyzetére és feladataira gondolunk. Jó lesz úgy időnként erre is gondolni. Jó lesz nem merülni el, a bár nem épen jelentéktelen mindennapias kérdésekben és munkákban teljesen, hanem olykor-olykor szemeinket a magasba emelni, egyetemesebb nézpontokat is érvényesíteni. Idvezítőnk is elhagyta néha a Geneareth partjait, a völgyeket s egy-egy hegyre ment föl. A hegyekről nemcsak a kilátás szélesebb, hanem mintha az Istenhez is közelebb volnánk. A Thábor-hegyén volt az Ur megdicsőülése is és arra az égi fényre, mely ott körülfogta őt a mennyből: nekünk is nagy szükségünk van. Az élet ilyen Thábor-hegyei az évfordulók; nézzünk hát körül, tisztázzuk helyzetünket, állapítsuk meg közelebbi feladatainkat!

Nem merek vállalkozni arra, hogy a lefolyt év történetében a Gondviselő Isten világkormányzó munkáját interpretálgassam. Hatalmas körvonalai e világvezető tervnek még sokkal közelebb esnek hozzánk, semhogy a mi szűk látókörünk befoghatná s így felismerhetné a részletek szerepét a nagy egész harmóniájában. Még az élesebben látó szemek előtt is csak most bontakoznak ki a homályból. Ám az már világosan megállapítható, hogy még a leganyagiasabbnak látszó irányzatok, törekvé-

sek is részben a mélyükön rejlő szellemi hatalmak által vezetettek, részben ilyen célok eszközeiként érvényesülnek s így ideális tartalmuk és vonatkozásaik vannak. A hol pedig szellemi hatalmak vannak, a hol ideális tartalom vagy cél érvényesül, ott — láthatatlanul bár Isten van jelen és „az Urnak lelke“ lebeg a háborgó vizek felett.

Ott van az minden nagy világtörténelmi esemény megett, ha vérontó háboruk vagy vértelen diplomáciai csaták alakjában jelenik is meg: Mandzsuriában és az orosz forradalmi mozgalmakban ép' úgy, mint Franciaország és a Vatikán papiros-háborujában, vagy akár a magyar politikai válságban is.

A socializmust a leggyakrabban és legáltalánosabban anyagi érdekharcznak tekintik s mégis ki merné elvitatni, hogy benne ideális törekvések, szellemi hatalmak érvényesülnek?!

Az Isten lelke működési körének régen kizárólag az egyházat tekintették. Ha nem is kizárólagosan, ma is annak kell tekintenünk. S hogy állunk az egyházzal? Görög keleti alakja már régen elvesztette megelevenítő erejét az életre s csak mint az abszolút államhatalom eszköze szerepelt a népek igában tartására. Most, a mikor az abszolutizmus bordái recsegnak: ez az egyház is vagy osztozkodni fog állami ikertestvéreinek sorsában, vagy e súlyos krízis során újjászüli az Ur az evangélium éltető lelke által, a melynek nyomai látszanak a Tolstoj-féle vallási mozgalmakban és a sok, eddig borzasztóan üldözött szektákban. Az egyház római alakulása is nagy válság felé közeledik. Irányát ennek a Franciaországi események mutatják: az állam és az egyház szétválasztása. Ott felismerték, hogy az egyház római formáját politikai világoralmi tendenciák vezetik, melyre csak eszköz a lelkek feletti abszolút uralom, melynek anyagi fentartási eszközeit épen az állam szolgáltatta eddig. Most ez eszközöket megvonja. Nem szolgál többé saját vagyonával létérdekei elleni törekvéseket. Óriási fontosságú dolog ez Európában. A középkorban az egyház az államot mint saját hatalmi eszközét használta fel. A modern állam kialakulása után megalkudott Róma a világgal. Csak a lelkek feletti uralmat kívánta magának s ehhez többé nem fegyvert, csak pénzt — a modern élet e fegyverét — kívánta és kapta az államtól. Az állam költségén küzdött az állam ellen. Most az állam megvonta a támogatást. A lelkek felett tessék mondja — lelki hatalommal uralkodni. Róma pedig kesereg, hogy „legidősebb leánya“ megrabolta. S hogy a hasonló sorsot más államokban kikerülje, illetőleg megelőzze, mint bölcs diplomata, most a szocializmussal ölelkezik. Ezt akarja saját eszközéül megszerezni s lázas tevékenységet fejt ki a „kereszttyén szocializmus“ propagálásában. Vagyonát, hatalmát

épen a szocializmussal akarja megvédeni, melynek lényegében halálos ellensége. Bizik régi diplomáciaja hagyományos sikerében. Megértette az idők jelét. Régi uralmi eszköze: a dogma, ma már nem elegendő; az új világküzdelemben újmódi „keresztes hadak“-ra van szüksége. Ezt toborozza most a tanulók és munkások közül. Keresztet az iskolába és keresztet a műhelyekbe! „Trón és oltár“ összefogott a „beati possidentes“ védelmére. A trón a fegyvert, Róma az utczát kívánja felhasználni; keresztes zászlók alatt hadd legyen belőlük egy hatalmas processio. Nem baj most már, ha a kereszt uralta zászló egyelőre nem a pápa színeivel lobog, hanem nemzeti színeket mutat is, csak az alatta harcolók „papai áldásért“ könyörögjenek. El kell ismernünk Róma a vezetésben ma is a helyzet magaslatán áll s 12 ezer jezsuita vezetése alatt egyöntetűen foly az akció az egész világon, folyton fokozódó élénkséggel és csak kevesek által felismert bámulatos sikerrel hazánkban is.

És a protestántizmus?! A híres hadi jelszónak: „getrennt marschieren, vereint schlagen!“ csak első felét követi. Szétváltan masíroznak, de nem egyesülten üt az ellenségen. Mindenik a saját szakálára, saját tervei szerint folytatja a guerilla harcot, melyben nem egyszer a kis csapatok egymással kerülnek szembe, egymást gyengítve. A protestántizmusban még mindig az individualizmus az uralkodó elv s a meny nyiben bizonyos associatív erő jelentkezik benne, az is legtöbbször a történelmi sociétás: a szervezett egyház rovására érvényesül. Sociális hivatásának és feladatainak még alig látszik, hogy tudatára ébredt volna, különösen hazánkban. Külföldön, főleg Angliában és Németországban már igen, sőt ott már eredményekre is hivatkozhatik. Nálunk legfennebb arra, a mit a szelleme által irányított társadalom létrehoz. Legfennebb támogat, de nem vezet és irányít, holott első sorban ez volna hivatása. Nem azon irányban természetesen, hogy tömegvezetésre vállalkozzék ennek eszközeivel, mely csak a római egyházban van helyén, hanem az egyéni ráhatás által megszentelődött egyéniségek közös munkára való tömörítése által. Igaz, ez oly feladatokat ró az egyház szolgálóira, melyet bámulva emlegetnek azok, a kik külföldön látják a lelkipásztorok munkásságát. A lelkigondozás munkája ez, egy egész ember összes erőinek és minden indejének felhasználásával. Ennek kell mind nagyobb mérvben megindulnia nálunk is. Csak az így gondozott embereket lehet közös munkára irányítani és egyesíteni. Ennek pedig előfeltétele a kis gyülekezetek és a hivatásuk magaslatán álló lelkészek. Csak ezután következéne az a konferenciák, melyeket sociális tevékenységük irányának lehető egyöntetűsége érdekében a különböző prot. egyházak és felekezetek testvéries érzülettel kellene, hogy

rendezzenek előbb szűkebb, majd mind szélesebb és szélesebb körben.

Be kell látnunk, hogy ma a szociális kérdés uralja a világot s minden tényezőnek, mely a világ folyására irányítólag akar hatni, állást kell foglalnia ezzel szemben, mert különben az idő rohanó szekere keresztül gázol rajta, vagy az események félretolják s mint haszontalan elemet kidobják a társadalom orgánuszusából.

A protestántizmus csak akkor juthat e szomorú sorsra, ha azt a drága talentumot, melyet az evangéliumban Isten reá bízott, elásva, gyümölcsözetlenül hagyja és nem kamatoztatja.

A helyzet az, hogy az egész világ beteges forrongásban van. A feladat az, hogy meggyógyíttassék. Az orvosság az evangélium, mint prot. ker. élet- és világnézet, az egyesek által elsajátítva és munkás életben érvényesítve. Az orvos a Krisztus és az ő elhívott szolgálói. Az orvos tegye meg kötelességét. A beteg nem mehet hozzá: ő keresse hát fel a betegeket, gyógyírt vive magával. A többi az Isten dolga. Az ő lelke ott lebeg ma is a vizek felett és „táplálja a vizeket“, hogy meg ne poshadjanak. Munkára! Ne féljünk!!!

Spectator.

Az egyház támogatása a társadalmi munkában.

B. u. é. k. lapokat küldenek ma egymásnak e kívánsággal a társadalom azon tagjai, kiknek ezen óhaj nélkül is több-kevesebb boldogságuk van. *B. u. é. k.* mondással nyújtja markát alalmaznára a szemérmetlen koldus s nem egy közülök ezen napon akkora összeget harácsol össze, hogy tisztességes munkával egy hónap alatt sem volna képes annyit megszerezni. Bolond volna, ha nem így tenne.

Egy szóval a társadalom egyik eleme osztogatja a jókívánságokat, a másik eleme pedig a maga részére kamatoztatja azokat. De sem ebből, sem abból nem jut tulajdonképpen annak, a kinek leginkább szüksége volna rá.

Hogy keseregnénk, hogy busulnánk, ha Magyarországról évenként 300.000 ökör s ugyanannyi sertés kerülne ki külföldre minden viszontszolgáltatás nélkül. A statisztikusok mindjárt kiszámítanák, hány száz millió korona a nemzet vesztesége és óvóintézkedéseket sürgetnének.

Az ember, az már más elbirálás alá esik. 1903-ban több mint 300.000 magyar honos hagyta itt hazáját. 1904-ben majdnem ugyanannyi. Ebben a most lejárt szomorú esztendőben pedig még sokkal több. Vannak vidékek, ahol elvesztette a magyar föld összes munkásait és elvesztette a magyar nemzet régi hű fiait, kiket az élet nehéz körülményei, a hibás közgazdasági politika és a közigazgatás részrehajló volta az imádott haza elhagyására kényszerített.

Ha egy-egy kivándorolt embernek munkaerejét,

mint tőkét számítjuk — hacsak gép által végzendő munkát veszünk is a számítás alapjául — nem becsüljük tulságos magasan, ha a magyar államra nézve azt 10.000 koronára tesszük.

Hogy mekkora ezen uton a magyar állam vesztesége, az egyszerű számtani művelet. Egy kis gimnázista 10 perc alatt kiszámítja, de kimondani, leolvasni alig tudja.

Ez az egyik elem, a melyről az új év alkalomával gondolkoznunk kell s meg kell találnunk a módját annak, hogy a magyar állam ezen óriási elszegényedés további folyamatától megmentessék.

A társadalom másik elemét, melyről szintén gondolkoznunk kell, az elhagyott gyermekek képezik. Bizonyára sokan lesznek olyanok, kik alig fogják elhinni, hogy az állami gyermekmenhelyekbe a múlt esztendőben több mint 25.000 gyermeket kellett elhelyezni, kik valamennyien elhagyottaknak voltak minősítve.

Ezekről sem gondoskodtunk eddig úgy, amint egy kulturállam tagjainak gondoskodnia kellene. Igaz ugyan, hogy az állam ma már majdnem három millió koronát áldoz évenként az elhagyott gyermekek megmentésére, de ezen összeg a gyermek életének megmentésére is alig elég. Azt elősegíteni, hogy a gyermekből munkás, később apa vagy anya lehessen, már a társadalom kötelessége.

Van még egy kategóriája az embereknek. Kiknek pusztulásáról szomorú adatok állanak rendelkezésünkre. Ez már a gyermekhalálozás szomorú statisztikájának körébe vág. Magyarországon átlag minden 1000 elhalálozási eset közül 300—400 az öt éven alóli gyermekekre esik. Tehát olyanokra, akik magukról még gondoskodni nem tudnak, de akiknek jólétéről nemcsak az államnak, hanem a társadalomnak is gondoskodni kötelessége.

Nem okoz-e fájdalmat a nagy pusztulás, a gyenge virághullás? Hiszen, hogyan teremjen gyümölcs a fán, ha a virágok felét a dérral lecsipetni engedjük?

Ezen szomorú körülmények sokkal inkább kötelességünké teszik nekünk, mint másoknak, hogy a gyermekvédelem nagy problémáival alaposan foglalkozzunk.

Van-e nagyobb kincsünk a gyermeknél?

S mégis úton-útfélen, láthatunk rongyos, beteg, éhező, fázó, elhagyott gyermekeket.

Ennek nem a szülői szeretet hiánya az oka, hanem a nehéz megélhetési viszonyok s az, hogy a társadalom még mindig nem ismerte fel azt a kötelességét, hogy ott, a hol a szülő képtelen gyermekéről gondoskodni, a szülőt anyagilag, de sokkal inkább erkölcsileg támogassa. A társadalomnak kell gondoskodnia arról, hogy minden család megszerezhesse az emberi lét biztos feltételeit s hogy minden gyermekből olyan ember váljék, a ki lelki és fizikai erejével bátran beállhat az élet nagy forgatagába.

Az az ártatlan kis gyermek mit tehet arról

hogy apját munka közben baleset érte, anyja pedig fekvő beteg?

Nem szabad megengedni, hogy az újszülöttek közül csak egyetlenegy is elpusztuljon az ápolás hiánya miatt. Nem szabad megengedni egyrészt saját gyermekei, másrészt pedig azon kis gyermekek érdekében, kik a jobblétben levő társadalmi osztályu apák és anyák féltett kincsei, mert a gyermekbetegségek egy jó része gyermekről-gyermekre ragad s ha a társadalom magasabb osztályaiba tartozók mulasztást követnek el az elhagyott gyermekekkel szemben, saját gyermekeik létét is kockáztatják.

A mulasztásokért sokszor sokkal nagyobb büntetés ér egyeseket, mint amit megérdemelnének; de ez intő példa arra nézve, hogy ne zárkózzék el a teendők elől s legalább felebaráti szeretettel segítse a gyermekvédelem mozgalmát.

Az lenne az ideális állapot, ha minden anya maga táplálná újszülött gyermekét, hogy ne legyen senki arra kényszerítve, hogy mint dajka ama »fejős tehén« legyen, mely alá oda teszi az uri asszony a gyermekét, hogy ennek önmaga által való táplálásával ne rontsa bájait.

Arra kell törekednünk, hogy minden anya rákényszeríttessék, hogy gyermekét maga táplálja. Arra kell törekednünk és a szegény szerencsétlen anyákat úgy kell ellátnunk, hogy senki se kapjon dajkát, hanem végezze mindenki a maga gyermekével szemben isteni s emberi kötelességeit.

A gyermekvédelem igazi nagy feladatai nem szorítkozhatnak a kisedek, a csecsemők kisebb-nagyobb szenvedéseinek pillanatnyi enyhítésére. Arra kell törekednünk, hogy az okokat szüntessük meg, melyek a védelemre szorult gyermekek szomorú helyzetét előidézték és arra, hogy az állami gondozás alá vett gyermek jövőjét biztosítsuk.

Gondoljunk csak azon csavargó gyermekekre, akikkel lépten-nyomon találkozunk s akiknek nevelésével nem törődik senki. Már kicsiny korukban az utcára dobva a szenvedés, a hideg és nagyon gyakran a velük született rossz hajlamok által hajtva, az erkölcsi züllés oly mély fokán állanak, hogy a vétségeknek és büntényeknek minden fájára képesek. Mekkora veszedelem származik a társadalomra azokból, akik így nőnek fel?

A társadalomnak éreznie kell, hogy magamagának helyzetét javítja, ha a gyermekvédelem ügyét előmozdítja. Ha ezt megértette, nem lesz nehéz a szükséges összegek előteremtése sem, noha ma sokak előtt ez lehetetlennek látszik.

Ma is sokan, sokat áldoznak a gyermekvédelem oltárára, de azok az összegek nem helyes elvek szerint használatnak fel. A célt csak úgy lehetne elérni, ha az összes gyermekvédelmi intézmények, egyesületek és egyesek egy közös kapcsolatba lépnének és egymást anyagilag és erkölcsileg támogatnák.

Szokatlan, — mert nálunk ezt még nem igen hangoztatták az emberre vonatkozólag, az állatra

nézve azonban igen gyakran, — hogy a megmentett csecsemő nemcsak az államra, hanem a társadalomra nézve is egy pénzértékben is kifejezhető érték, úgy, hogy minden gyermekkel fejlődik, — még ha vagyona mincs is — az állam gazdagsága és életerege.

Ha nagy tömeget tudunk megmenteni, hatványozott lesz a gazdaság, de ha minden ezer gyermeknek fele elhal s a ráruházott költséget és szeretetet magával sírba viszi, sokkal nagyobb a kár, mintsem, hogy azt számokban kifejezni képesek lennénk.

A ki irodalommal, művészettel és tudományal foglalkozik, aki az íróknak, művészeknek és tudósoknak életrajzát figyelemmel olvassa, sokszor tapasztalhatja, hogy felebaráti segítség útján egy-egy száraz cipőn és odaajándékozott ócska ruhában felnövekedett emberből sokszor sokkal különb tagja lett a társadalomnak, mint a jólétben és gazdagságban felnöttek közül akárhányból.

Könnyen lehetne az állami gyermekmenhelyekben elhelyezett kis leánykákat óvodákban úgy kiképezni, hogy a gyermekekkel játszó bonnok teendőit végezzék és ez által feleslegessé tegyék azt, hogy ilyenek a hasonló sorsu külföldi gyermekek közül toboroztassanak Magyarországra.

Költség nélkül meg lehetne azt is valósítani, hogy csereképen az állami gyermekmenhelyekből Németországba és Franciaországba s talán Angliába is küldetnének ki az idegen nyelvek elsajátítására, hogy azután velük az idegen nyelvű bonnok pótoltassanak. Mindez nagy utánjárással, de kis költséggel és kevés jóakarattal könnyen keresztülvihető volna.

Sok beszéd helyett egyszerűen elmondom Bernardónak, a nagy angol gyermekbarátnak életrajzát. Ebből megtudja mindenki, hogy mit lehet és mit kell ebben a kérdésben tennünk.

Az 1864-ik évben történt, hogy egy Bernardo nevű fiatal tanuló az orvosi és theologiai tudományok hallgatása végett Londonba ment, hogy előkészüljön arra a nehéz élethivatásra, mely Kínában a missionáriusokra vár. A kolera járvány alkalmával, midőn a fiatal orvos mint önkéntes működött a londoni kórházakban, alkalma nyílt Eastend rettenetes nyomorát a maga valóságában megismerni. A járvány elmúltával 1866-ban összes szabadidejét arra fordította, hogy a szegények legszegényebbejait tanítsa, kiket a Stepneyben egy számár istállóban hetenként kétszer összegyűjtött. A fiatal utcagyerekek egész serege vette körül, szavait a legnagyobb figyelemmel hallgatták. Ekkor olyan esemény történt vele, mely további életére és működésére döntő befolyást gyakorolt.

Midőn Bernardo egy csikorgó decemberi estén előadásait befejezte és a fiatal hallgatók az akolt elhagyták, egy apró gyerkőc semmi áron sem akart távozni. »Nos fiatal barátom menj már te is haza.« »Nincs otthonom«, volt a szomorú válasz. A fiatal tanár elcsodálkozott. »De mégis csak kell valahol otthonodnak lenni!« »Sem

apám, sem anyám nincs, hogy volna hát otthonom?» — válaszolt Jimm, a kályhamellé huzódva. »Kérem, könyörgöm, engedje, hogy itt töltsöm az éjjelt, itt jó meleg van.« A fiatal orvos magával vitte a fiút s mód felett elcsodálkozott a Jimmtől hallottakon, hogy hasonló kegyetlen sorsban van védettjével egyidős sok, nagyon sok apátlan anyátlan árva.

Jimm Bernardót Houndsdeth közelében egy ódon, elhagyott épülethez vezette, hol tizenegy gyermeket találtak rongyosan, dideregve, kiknek testét nem takarta más, mint azok a ruhafoszlányok, miket napközben viseltek. Bernardo doctor emlékirataiban e rettenetes látványt a következő szavakkal festi: »Midőn a hold halvány világa a szegény gyermekek halvány arcára esett, teljesen világosan állt előttem a borzalmas valóság, hogy egynek sincs otthona, nincs senkije, ki védelmezze őket. A szomorú látványból megértettem, hogy óriási számu gyermek szenved hasonló sorsban. Olybá tűnt fel előttem, mintha maga az Isten vonta volna fel előttem a nyomort fedő fátyolt, mely eddig szemem elől eltakarta a londoni utca gyerkőcök kimondhatatlan helyzetét. Mély szomorúság töltötte meg szívemet a sors igazságtalansága felett. Miért nincs e tizenegynek semmije! Miért van nekem és számtalan ember társamnak mindenünk, a mire szükségünk van. Nem voltam képes megérteni. Csak akkor nyugodott meg lelkem s csak akkor hagytam fel e tépelődéssel, midőn elhatároztam, hogy életem egyetlen céljának ismerem azt, hogy e szegény ifjakat védelmembe fogadom.«

Pár héttel később az elbeszélte felfedezés után az agricultural Hall-ban tartatni szokott vasárnapi előadásokról hiányzott egy szónok; a gyülekezet elnöke a fiatal orvost kérte fel, hogy beszéljen. Ő elmondotta Jimm történetét. A hatás leirhatatlan volt. Lord Shaftesbury, a gyülekezet elnöke egyik szolgának meghagyta, hogy több ismert emberbarátot hívjon össze, kik előtt Barnardo szomorú tapasztalatait ismételte. Éjnek idején az egész előkelő társaság Borough Market felé vette útját, de az egész nagy téren egy lelket sem találtak. Bernardo elveszettnek hitte ügyét; egy rendőr jött segélyére. »A gyerkőcöket óhajtják látni? Kiabáljanak csak, hogy mindnyájan egy fél pennyt kapnak, meglátják, egyszeriben itt lesznek.« A kiáltozásra ládák, pokrócok, hordók, zsákok alól hetvenhárom gyerkőc bujt elő, hogy az ígért pénzdarábot megkapják. Az ügyet a parlamentben is előhozták; a lapok foglalkozni kezdtek a dologgal s rövid idő múlva, a nagy közönség is érdeklődött az árva gyermekek megmentésének eszméje iránt. Bernardo ily célból együletet alapított. Az első fizető tag, ki hat és háromnegyed pencet ajándékozott, egy cseléd volt s ezzel kezdte meg Bernardo doctor nagy művét, melynek alaptökéje ma már csupán tagsági díjjából két millió font sterlingnél többre rug és évről-évre szaporodik.

Egyes kiváló adományokhoz följegyzésre

méltó történetkéik fűződnek. Történt, hogy egy szép napon egy előkelő hölgy látogatta meg Bernardót, a ki sok mindenről való beszélgetés után távozásakor három darab, egyenként ezer fontos bankjegyet adott át neki a következő szavakkal: »Azért adom ezt az összeget, hogy az ön intézetének kapuja soha se legyen a szegény gyermekek előtt bezárva.

Más alkalommal sétaközben egy indiai tiszt érintette meg vállát e kérdéssel: »Ön Dr. Bernardo?» »Az vagyok« — volt a válasz. »Akkor ime ötezer font sterling az Ön számára és azzal eltünt a tömegben.

Hatvanadik születés napjára tisztelői különös meglepetést készítettek számára. E napon «családja» céljaira százhuszezer font sterlinget juttattak kezeihez. A nagyszerű alapítványokból, melyeket tettek, megközelíthető képet nyerhetünk áldásdúsműködéséről.

Intézeteinek központja Stepneyben, a londoni szegénynegyed elővárosában van, a többi Londonban s a környékén. Ilyenmü intézetek Ilfortban az elhagyott gyermekek számára egy egész villacsoport; Hawksthban egy gyermek-kórház és egy gyermekotthon, nemkülönb az állandóan nyitvaálló gyermekmenhely és fiu árva-ház; Jerseyben szintén gyermekmenhely 1—8 éves gyermekek befogadására, egy foglalkoztató ház ifjak számára, egy leányotthon és egy leányok számára állított kézimunkaiskola, valamennyi saját házában; Burdetben egy üdülő tanya; Felixtownban a tenger mellett másik üdülőhely lábadozó betegek számára, továbbá olyan épületek, hol a gyermekek éjjeli szállásra lelnek; gyógyíthatatlanok menhelye; vak és süketnéma intézet; nyomorékok otthona s még számtalan eléggé meg nem becsülhető oly intézmény, mely az elhagyott gyermekek ügyét szolgálja.

Bernardo doctornak összesen mintegy százhusz olyan intézet köszönhető, melyek pótolni akarják a kis elhagyottaknak azt, a mitől a balsors megfosztotta őket: az apát és anyát. A nagy gyermekbarát kárpótolni igyekezett mindkettőt.

Természetesen akadtak olyanok is, kik Bernardót a legképtelenebb vádakkal illették. Nagyobb rész irigység (hisz melyik számottevő ember nem volna ily támadásnak kitéve?), részben vallási fanatizmus volt e támadások oka. Bernardo ugyanis védettjeit egy szálíg protestans vallásban nevelte.

A különböző vádak és feljelentések tisztázása végett Bernardo vizsgálatot kért maga ellen és a negyven napig tartó vizsgálat, mely nyolcszáz font sterlingbe került, a vádak teljes alaptalanságát derítette ki s a Bernardo nemes eszméi híveinek szaporodását eredményezte.

A növendékek kivándorlására szintén ráte-relődött figyelme. A védettek, mihelyt az intézetben valamely mesterséget megtanultak, nagyrészt Kanadába vándoroltak, hol tárt karokkal fogadták őket. Ma huszezernél több volt növendéke van a gyarmatokon. A nevelés nagyszerűségét

mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy a volt növendékeknek alig két százaléka vált büntetésre méltóvá, s ezek is holmi apró-cseprő kihágások miatt. Ellenben például egy volt növendék, kit mint újszülött csecsemőt, kétszersült dobozban tettek le az intézet kapujába, ma a kanadai parlament tagja, míg az a lányka, akit zsákba varrva félholtan leltek, mint csecsemőt, ma Montrealban egyik legtekintélyesebb kereskedő neje.

Feljegyzésre méltó a Bernardo intézet 1904. évi működéséről néhány adat: Az intézet átmenetileg kezelt százkilencvenkét ezer, felvett tizenkétezerszáznyolcvankét, hosszabb ideig ápolt tizezerkilencszázöt gyermeket s az ugyanaz évi december 31-iki létszám 7855, teljesen árva 2775, teljesen elhagyott 1062, gyógyíthatatlan nyomorék 124, öt éven aluli 627, kitelepített 1166; ingyenes étkezés 120239. A 38^{1/2} év alatt megmentett gyermekek száma 55,962.

Midőn Bernardo elhunytáról Stepneybe megjött a hír, a gyermekek véget nem érő jajveszék-elésbe törtek ki, atyjuk elhunyt fölött. Mérhetetlen gyász uralkodott nemcsak a gyermekek között, hanem egész Anglia, sőt az egész világ mély részvétellel és megdöbbenéssel vette tudomásul legnemesebb fiai egyikének elhunytát.

Bernardo meghalt, de a mű, melyet életében alkotott, beláthatatlan időkre biztosítva van. Még halálában is gondoskodott »családjáról«, a menyinyiben az általa alapított intézetekre 30,000 font sterlinget hagyott, míg nagy művét 120,000 egyleti tag építi tovább.

A gyermekvédelemmel kapcsolatban áll a cselédügy is. A kivándorlás és — hála istennek — a már fejlődő gyáripár az embereknek nagy százalékát vonja el a különben sem kedvelt s még ma is abszolút függéssel járó életpályától. Az erkölcsi színvonalát a cselédeknek úgy a cselédszerzők, mint a lakásadók intézménye mai alakjában egyre mélyebben süllyeszti. Általában alig van a társadalom részéről csak kis arányú védelemben is részük. Erkölcsiségüket gyakran épen az a család veszélyezteti a legjobban, melynek szolgálatában állanak; tehát épen azok, a kiknek első sorban kötelességük lenne védelmük-ről gondoskodni.

A mai állapotokon segítenie kell a társadalomnak, mert ha nem segít, első sorban ő adja meg az árát.

Legkönnyebb módja a társadalmi segítségnek, a legkirívóbb visszaélések megszüntetése. Első kellék lenne a cselédszerzésnek társadalmi jellegű szervezése. A hivatásszerű cselédszerzőknek életérdeke, hogy mentől gyakrabban változtassa a gazda a cselédjét s a cseléd a gazdáját.

A cselédszerzésnek hatósági szervezése sem volna az utolsó. Pl. Lueger Bécsben kerületenkint az előljárósági épületekben és hatósági személyekkel eszközölteti a cselédközvetítést, mely a cselédre nézve díjtalan, a gazda pedig csak kis díjat fizet. Cselédnevelők és cselédotthon alapítása, a hol a helyenküli cseléd olcsó pénzért

lakást és teljes ellátást nyerhetne, szükséges volna. Ezeken az utakon lehetne a cselédet a gyakran erkölcstelen üzelmeket folytató »kvártélyos« asszonyoktól megmenteni, függetleníteni.

A cselédiskolákban a romlatlan anyagot, a pár elemi iskolát végzett leányokat egyenesen ezen célra kellene nevelni. Becsületes, hazaszerető és tisztességtudó cselédosztály teremtésére kell törekednünk. Magyarországon még igazi cselédiskola nincs. Külföldön nagyon sok van.

A cselédügy társadalmi uton való rendezése által elejét vehetjük annak a veszedelemnek, hogy ők maguk más szervezetet ne keressenek, és ne találjanak. Ha idején sikerül őket saját érdekükben társadalmi vagy hatósági szervezet keretében egyesíteni s kellőleg felvilágosítani, akkor ellenállanak minden csábának s nem fogják a társadalom ellenségeiként alakuló különböző szervezetekben szerepet vállalni.

A cselédekre nézve az aggkor és baleset ellen való biztosítás szervezése is szükséges volna. Ha a törvényhozás a cselédtartó gazdát arra köteleznék, hogy a cseléd havi fizetésének 2 %-át, mondjuk a mezőgazdasági munkások biztosítása körébe való felvétel céljából lefizetné, az aggmenházakat is könnyen megmenthetnők a terhes és minden viszontszolgáltatás nélküli ellátásoktól.

Ezeket akarjuk előmozdítani a gyermekvédelem országos szervezése útján.

Azért arra kérek mindenkit, kiből a felebaráti szeretet még nem halt ki egészen és hazánk sorsát szívében viseli, hogy nyújtson nekünk segédkezet, hogy a jövő évben ne csak egymásnak, hanem a legelhagyottabb elemnek is b. u. é. kívánhassunk.

Abban a reményben, hogy megértették ezt mindazok, kik e levelemet olvasták meg, főleg ref. egyházunk papjai és vezetői, kik e munka támogatása által ugy egyházunkat, mint a magyarságot erősíthetik s a megmentés krisztusi munkáját végezni segítnek: őszinte, igaz szívvel kívánok egyházunk e munkásságához is boldog új évet.

Kolozsvár, 1906. január 1.

Dr. Gidófalvi István,
kir. közjegyző.

Hírszolgálat és — meggyanusítás.

Valami furcsa hang kezd most már a nyilvánosság előtt is érvényesülni, a mely eddig csak élőlőszóval suttyomban végezte romboló, sőt terrorizáló munkáját. Ez az a meggyanusítás, a melyet korábban is megjegyeztem magamnak egy paptársam cikkében, s a mely most ismétlődött e lap múlt számaiban együttesen a Demes P. afia tudósításának bevezetésében, mely az egyházi élet mozzanatairól való tudósításokat valósággal »stréberkedés«-nek bélyegzi, sőt jónak látja a sorok közt ezzel gyanusítani meg az egyházi értekezlet munkásságát és munkásait is.

Előttem ez a hang és eljárás veszedelmesnek tűnik fel egyházi életünkre. Hiszen ez az egyházi élet hírszolgálatát fogja megbénítani. Pedig ennek fontosságát, azt hiszem, Demes kollégám sem kicsinyli. Kik egymástól távol lakunk, csak így hathatunk egymásra, támogathatjuk,

irányíthatjuk egymást, főleg a mind nagyobb fontosságra emelkedő egyháztársadalmi munkában. Mily irányban foly a munka itt és amott, micsoda eszközök használhatók, milyen eredménnyel, micsoda tanulság szűrhető le belőle, mi a követendő, mi helytelenítendő? ezekről csak a hírszolgálat, a tudósítások útján értesülhetünk s alkothatunk véleményyt.

Hálásak vagyunk Demes kollegának is, hogy tudósítása nem szorított csak a „Nyilvános nyugtázás“-ra, hanem az estélyről s annak programjáról is megemlékezett. Lehetnek ugyan hozzá hasonló gondolkozású emberek, kik a program gondos átnézése után megállapítják, hogy 8 pontból 4-ben a lelkész (Demes) szereplése gondosan ki van tüntetve, még az is, hogy ő osztotta ki a vallásos iratokat, ő vezette az énekkart, ő „solo“-zott harmonium kísérettel stb. s így esetleg a „stréberkedést“ reá nézve is hajlandók lesznek megállapítani; de viszont lesznek bizonyára olyanok is, kik ebben a lelkész, bár kötelességszerű, de elismerésre méltó buzgalmát fogják látni. Am ezeken túl lesznek, — s ilyenek legyenek legtöbben! — kik azt fogják nézni, hogy ime az első példa, hogy vallásos estélyt koncert formájában — habár hisszük, minden pontjában komoly tartalommal — templomban tartanak. Helyes-e ez? Helyes-e templomban „Kurucz-nóták“-at dalkaroztatni, melyek bizonyára nem „egyházi“ énekek voltak, mert az „egybázi ének“ jelleg az 5. pontban külön ki van tüntetve? Lesznek, a kik a részletek iránt érdeklődnek s a tudósításból szomorúan kénytelenek nélkülözni, hogy decz. 10-én (vasárnap) mely időben tartatott ez estély? Esti órákban, világítás mellett vagy délutáni templomozás idején? Az első eset épp úgy gondolkozásra készít sokakat, mint a második a helyesség szempontjából; esetleg eszmecsere is indul felette. Mások meg az iránt érdeklődhetnek: hogy vették a hívek? Helyeselték-e, vagy — bár kevesen — kifogásolták-e? s hogy járt el a lelkész? a presbyteriummal határozta-e el, vagy saját felelősségére rendezte?

Ime egy csomó tanulságos kérdés, a melyek szempontjából lehet és kell az ilyen dolgokat s tudósításokat nézni s ezeket az egyházi közéletből mind nélkülözni kelljen, mert némely alacsony gondolkozású ember csak a lelkész társas reklamirozása szempontjából tudja nézni?!

Nem, kedves Kollega urak! Önök nagyon is rossz szolgálatot tesznek az egyháznak, midőn ily alacsony szempontból nézik s plane ítélik meg nyilvánosan az egyházi életről szóló tudósításokat.

E sorokban ezt a rossz szolgálatot kívántam ellensúlyozni s védekezni azon terrorizmus ellen, mely a csendes, zajtalan munka szerénységének álarca alatt nem egyszer a tétlenség részéről tör a munka ellen, mely némán, de már létele által is annál súlyosabban mond ítéletet a munkátlanság felett.

Azért hát, hadd szóljanak csak azok a tudósítások és pedig a lényeges momentumok kellő kiemelésével. Én e lapban megjelent ilyen tudósításokban eddig sem láttam se jobbra, se balra személyi kultuszt: egyesek favorizálásának vádjá ellen védeni a szerkesztőséget tehát feleslegesnek tartom.

Annál inkább szükségesnek tartom kérni lelkész társaimat, hogy különösen az egyházi élet társadalmi tevékenységéről szóló tudósításaikat adják közre, mert sokan kívánunk azokból tanulni, utmutatást szerezni mikor magunk is dolgozunk. S hogy tanulhatunk, eléggé mutatják — hogy sokat ne említsünk — a brassói, nagyenyedi, hosszufalusi, zágoni, sz.-udvarhelyi stb. stb. egyházi életről való tudósítások.

Kevesebb stréberkedést látok én e tudósításokban, mint — őszintén kimondva — ezeknek gáncsolóiban.

Tehát csak hadd olvassuk azokat a tudósításokat! *

Mezőség.

Igazgatótanácsunk üléséből.

Kolozsvár, 1905. decz. 29.

Elnökölt br. Bánffy Dezső egyh. ker. főgondnok. Jelen voltak: dr. Bartók György püspök, Kenessey Béla főjegyző, dr. Vályi Gábor, Lészay Ferencz, Be-

* Készséggel adtuk közre e sorokat, melyeknek igazságát magunk is éreztük. Örvendünk, hogy alkalmunk nyílt álláspontunk nyilvánítására. Szerk.

csék Lajos, Incze Gerő, dr. Sárkány Lajos, Váro Ferencz ig.-tanácsosok és a hivatalnokok.

Az ülés megnyitása után elnöklő főgondnok aa. bejelenti, hogy Simó Lajos főgondnok aa. távirati értesítésében betegséggel menti kimaradását, mit ig.-tanácsunk sajnálattal vesz tudomásul.

Ezután Váro Ferencz előadó-tanácsos aa. referált mindhét kollégiumunk 1906. évi költségvetéséről, minek eredményében azok elintéztést nyertek, és pedig a zilahi és kolozsvári kollégiumok költségvetése azon megjegyzéssel, hogy az észlelt hiányok elenyésztetése iránt intézkedések tétessenek; székelyudvarhelyi kollégiumunk a tanári lakbérének 500 k.-náról 600 koronára emelésével állította össze költségvetését, de mert erre külön előzetes engedélyt nem kért, a tétel kifogásoltatott; szászvárosi kollégiumunknak csak költségvetéséből látta az ig.-tanács, hogy Pesti Magyar Kereskedelmi Bank részvényeit vásárlás útján szaporította, holott ez külön bejelentendő lett volna; sepsiszentgyörgyi kollégiumunk költségvetését egészen újból átdolgozni kellett, miután a 3600 k.-nás tanári fizetési fokozat beállítására — a mit egyh. ker. számvevő aa. terjesztett elő — nem látta ig.-tanácsunk biztosnak a kimutatot fedezetet s a költségvetés ennek beállításával készítettét el, ez törlendő volt; marosvásárhelyi kollégiumunk pedig költségvetése rendjén a tanári özvegy-árvai alap jövedelmének folyosításáról is gondoskodott, bár az alapító-levelt még jóváhagyásra nem terjesztette be.

A fölsorolt hat kollégium költségvetése több-kevesebb megjegyzéssel jóváhagyást nyert, a nagyenyedi Bethlen-kollégium költségvetésére azonban több rendbeli felvilágosítás beszerzése válván szükségessé, egy hónapi indemni megadásával költségvetésének tárgyalása felfüggesztett.

Örvendetes tudomásul vette ig.-tanácsunk Nemes Mórnak a marosvásárhelyi kollégiumunk javára tett alapítványát, továbbá n. Lázár Ferencznek zilahi kollégiumunk javára tett hagyatékát, valamint ugyancsak a zilahi kollégiumunk javára az ottani kisedővőda feloszlása folytán tett alapítványt.

Kolozsvári kollegium bejelenti az öngyilkossá lett szolgálja sikkasztása folytán ért 500 koronányi károsodását.

Besztercei ehkben alakult ref. társadalmi egyesület bemutatott szabályzata tudomásul vétetett.

Marosludasi ehknek templomkibővítési segély iránti kérése ajánlattal terjesztetett a földmívelési miniszterhez. Magyarigeni egyháznak egy taksás ház megvásárlásáról szóló szerződése jóváhagyást nyert.

A báróthi kántor javadalmának emelésére 50 kor. államsegély kiutaltatott.

Szászvárosi kollegiumunk bemutatja pótlólag a délelőtti lezckerenszer beállítására vonatkozólag hozott korábbi határozatait; kivételesen a folyó tanévre annak beállítása tudomásul vétetett, a jövő tanévtől kezdve azonban az egész napos beosztás alkalmazandó.

A főt. zsinat 556. jkvi sz. határozata alapján az új törvénykönyvnek függelékét fogja képezni a 8. §-ban erdélyi ev. ref. egyházkerületünk biztosított különálló jogainak részletes ismertetése. E függelék kidolgozására br. Bánffy Dezső ehker. főgondnok, esetleges akadályoztatása esetén a püspök elnöklete alatt egy bizottságot kért föl az igazgatótanács.

Ezek után egy néhány személyi ügy letárgyalásával Váro Ferencz aa. előadása véget érven, dr. Sárkány Lajos tanügyi előadó aa. foglalta el az előadói szék.

Az elszórtan elő tankötelesek magyarnyelvű oktatása érdekében még a múlt év nyarán a közoktatási kormányhoz terjesztett emlékiratra hivatkozással javaslatot tett igazgatótanácsunk a lehető gyors, gyakorlati keresztülvitel érdekében, reá mutatván egy-

Azóta Vásárhelyt is tartott egy műsoros előadást s az így összegyűjtött pénzzel aztán megkezdette a jó szándék gyakorlását.

A karácsonyi szünidő előtt néhány nappal döntöttek a kiosztandó segélyek felett s e szerint a Bethlen Gábor-kör adott:

a kolozsvári Szeretetház áváinak karácsonyfájára 10 kor.; a 48-as honvédek karácsonyfájára 20 kor.; a tanári sirkó-alap javára, mely arra szolgál, hogy az elhunyt tanárok sirját jó rendbe tartsák 20 kor.; szegény egyházakban kiosztandó Koszorú füzetek vásárlására s egyuttal a prot. szellem erősítésére 40 kor.; végül az intézet jó ügyekezeti szegény tanulóinak felruházására 122 koronát.

Ez összegből a kezdeményező tanár és Kobori János 12 teljes rend ruhát s négy párt cipőt vettek.

Megható szép ünnepély keretében osztották ki ez ajándékokat.

Kobori János vallásánár magas szárnyalású imában adott hálát Istennek Paal Gusztáv tanár nemes törekvéseért s a cél szolgálatába állott ifjuság lelkes felbuzdulásáért.

Utána Csiky Lajos igazgató tartott gyönyörű beszédet. Találón jelezve pár szóval Bethlen Gábor alakját, az ő példájával lelkesítette az ifjuságot, hogy szeresse a tudományokat, ragaszkodjék egyházához s gyakorolja magát a jó cselekedetekben. Beszéde után kiosztotta kinek-kinek a maga ajándékát.

Maradandó emléke lesz a szép jelenetnek s maradandó hatása a Bethlen Gábor-körnek, ha a megkezdett uton tovább halad. Mert valóban ritka szép munkássághoz fogott.

Pleonasmus volna hosszabban dicsérni nemes vállalkozását, azért csak pár szót füzünk az elmondottakhoz.

A kör derék elnöke és lelkes tagjai vigyék magukkal gazdag ajándékkal ama boldogító tudatot, hogy illő helyeken nagyon jól cselekedtek. E tudat adjon erőt Paal Gusztáv tanárnak a megkezdett munka folytatására, a lelkes ifjuság szívében pedig ápolja a komoly munka s ember-szeretet felgyújtott mécsét, hogy legyen abból lobogó fáklya. Lobogó fáklyája a nemes törekvéseknek, magas ideáloknak s az erény gyakorlásának.

Különösen hangsúlyozzuk ez ígéket, mert ifjuságunk csak e jelszavak alatt munkálva veheti ki tisztességes szerepét az új honfoglalásól, mely komoly, nehéz, de szép kötelesség gyanánt korunk gyermekeire hárul. Igen-igen ifjuságunknak e jelszavak alatt harcolva kell győznie. Előre tehát a megkezdett uton!

Vidéki élet.

Nagytszletü Szerkesztő úr!

Engedje meg, hogy levél alakba irjam meg az alább következőket. Azt hiszem, így közvetlenebbül tollamra jön, a miket szeretnék még a házak tetejéről is kihirdetni s amiknek Barabás S. ékesen írója vala. Aláírom: „*ment-sünk, a mit lehet*“. De azon meggondolt széljegyzettel, hogy református iskoláink államivá változtatásával is ezt tettük és fogjuk ezután is tenni. Ha van hitünk államiságunkban, félelem nélkül is tehetjük. Az állami iskolák s azok hazafias s nagytöbbségében buzgó, vallásos s ilyen szellemben is működő tanítói testületéről, itt Hunyadmegyében, csak az elismerés hangján lehet megemlékezni.

Imé, most is N.-Pestényben, az elmúlt év őszén az elhívott ifju lekipásztor beiktatásakor is azt tapasztaltam, hogy az áll. tanítók, holott nem is vala mindenik református, buzgólkodtak leginkább abban, hogy az az őszinte öröm, mely ez egyházközséget elfogta, méltó kifejezést nyerjen. Ferenczi Gyula beiktatott paptársam a legkétségsébb utbaigazítót, a községébe belépésekor az ottani egyházunk ügyét évek óta önzetlenül szolgáló igazgató: Neumann Károlyba találta meg. S ezt így, községről-községre menve folytathatnám.

S aztán ki segítsen rajtunk pl. az oly helyen, mint Klopótiva? Ez társegyháza N.-Pesténynek. Halydan anyagegyház. De a szükre szabott kongrua miatt mindezt ideig ketten tarthatnak egy papot. Papjának tanítani is kellett. Albert Imre, ki innen elment s ki itt is lakott, volt az utolsó ilyen mohikán. Mi az eredmény? A semminél alig valamivel több. Csaknem, mint Dobokán, ugy állunk. Érezzük, látjuk sajgó szívvel. Tudunk-é magunk segélni? A mi kis védelme volna az egyháznak, azt a papi fizetésbe kell adja. Tanítóra nem jut. Pedig napnál világosabb, hogy

itt csak az iskola, a tanító mentheti meg a végpusztulástól azt a néhány — nyelvét már elfelejtett — u, n. református nemest. Mit tegyünk, hogy megmentjük, a mit lehet. Elmondom most azt. Engem, mint hszolgáló lelkész sokat foglalkoztatott ez a dolog. Volt időm tépelődni, a míg a 18 kilométernyi utat meg-megjáromgattam. Egyszer, sőt kétszer is Wlassics-hoz mentünk. Kértük „uram add meg Pesténynek is külön, Klopótivának is külön a papot, mert ez itt nemzeti ügy.“ Bedugott, süket fülek. Levért-ség. Még egyet. S így csináltam most az ősszel a következőt. Egy rövid, velős, bizalmas felhívással a hátszegvidéki társadalomhoz fordultam azzal, hogy önkéntesen adjanak össze egy akkora összeget, hogy már az idén az iskola megnyilhassék. Ugy okoskodván, hogyha az ily uton működő iskolát látja s arról gondoskodva is lesz, hogy lássa minden illetékes tényező, akkor a jövő tanévre ott megnyílik, meg kell nyíljék az állami iskola, református igazgató-tanítóval.

A jó istennek adassék érette hála, tervem eddig sikerült. Okt. 29-ikén Klopótiván nem csak Ferenczit, az új papot, hanem Ráczt Pált, az ily módon idehozott új tanítót is beiktathattuk ünnepélyesen.

Hálás szívvel emlegetem fel, a kik lehetővé tették ezt. Ime: Kendeffy Gábor, a boldogfalvi egyház buzgó patronusa, Fay Viktor 100—100 kor. Bernád Béla, Mara László megyénk főispánja és egyházmegyénk főgondnoka, Pogány Béla alispán 50—50 kor. Bodor János 20 kor. Botha Sándor 5 kor. Jovián Viktor, özv. Zondáné 10—10 kor. Mendel Mór 30 kor. Berger Mór 5 kor. Schlezinger Adolf 2 kor. Dr. Nagy 10 kor. Ipar- és Keresk. Bank 100 kor. Dr. Székely Dezső, dr. Deák 5—5 kor. Stern József 3 kor. Hirsch Ignác 2 kor. Pogány Károly főispán s egyházmegye-gondnokunk, Hunyadmegyei első takpt. 100—100 kor. Ezen az egy iven tehát összesen 757 kor. — Egy másik iven Fekete Károly algyógyi főbíró ur szives volt gyűjteni 18 kor. N.-Pestényben összegyűlt 100 kor., még város két helyről mondjunk 50 koronát. Tehát 1000 kor. Ezek a nevek s ezek az adományok beszélnek. A kinek füle van a hallásra, meghallja e beszédet. Nem bánom én, akárki menti itt meg, a mit meg kell menteni. Mentse meg az Emke. Illenek neki. Mentse meg az állam. Kutyá kötelessége neki. Mentse meg az anyaszentegyház. Ha tehetné?! Uraim, e lapnak minden rendü olvasói, tegyenek róla, hogy a mi itt ily csodamódra e tanévben megtörtént, meg is maradjon. Én bízom benne. Ugy lesz, mert úgy kell lennie.

(Öralya-Boldogfalva.)

I. L.

TÁRCZA.

I m a.

(Irtá és az 1905. decz. 13-án Zilahon tartott egyházmegyei értekezlet vallásos estélyén elmondta Vincze Ödön diósadi ev. ref. lelkész.)

Örök valóság, ég és föld ura!!

Téged keres vágyó tekintetünk!

Keresve fent az ég ragyogó boltján,

Keresve lent e szürke portekén:

Keblünk öröm, boldogság hatja által,

Ha műveidben,

Alkotásaidban,

E nagy világon: mindenütt fellelünk!

Testet nem ölt magára fénylő szellemed,

Közöttünk nem jársz látható alakban.

Hozzánk nem szólasz, mint az ember ajka,

Hő szívre szíved meg nem dobban.

De szólsz nekünk,

Ha hozzád felkiáltunk!

Égi atyánk, jóságos Istenünk!!

A természet nagy munkás műhelyében

Az a szünetlen forgó gépezet!

A holdvilágos, csendes éjszaka,

Bibor derengés, vagy sötét borulat.

Mind rólad szól,
Beszélnek tégedet,
Örök valóság, égi szeretet!

A földi ember szint' ugy te műved,
Csodás valóság: lélek és anyag!!
Egy része por, elomló hitvány boríték
Más része szellem, hozzád hasonló,
Enyészni, melynek
Soha nem szabad,
Hogy hirdesse örök hatalmadat.

Igen! az ember testét lelked hatja által
Parányi szikra, a menny roppant tüzéből!
De izzó szenvedély, s értelem világa,
Varázzsal vonja be a lomha göröngyöt;
Hogy minden, a mi él,
Rajtunk meglássa:
Tenképedet, világok dicső királya!

Nekünk szabad szólni, beszélni teveled,
Mert nemcsak Istenünk, atyánk vagy minékünk.
A jó gyermek keresi gondviselőjét,
Hogy elrebejje nála bánatát;
Vagy hozzáfordul
Örömeinek dalával,
Midőn repesve fel a nagy égis szárnyal!

Hozzád fordulunk, most is jó Atyánk,
Törékeny gyermekid, az erős kőszálhoz!
Rebegő ajkaink buzgó imája,
Köröttünk, bennünk, fent, vagy idelent
Téged keres, szent lelkedet kívánja
A jó gyermek
Egyetlen kívánsága,
Hogy égi atyja szent hevületét meglássa!!

Hozzád szólunk hát s igéd megcsendül lelkünkben
„Bizzál fiam, bizzál leányom!” Bizzatok!!!
A hit megőriz, a hit fölemel;
Erőt ad itt a földi nagy küzdelemben.
Vigasztal, bátorít, mindvégig, szüntelen!
Megáld, boldoggá tesz,
Üdvözi, százakat, ezreket
A lelkünkben élő, sziveket átható, isteni szeretet

KÜLÖNFÉLÉK.

Olvásóinkat tisztelettel kérjük, hogy a reklamácsiókkal egyenest az „Ellenség nyomdá”-hoz (Szent-egyház-utca) szíveskedjenek fordulni, a honnan a lapot expedíálják. Ezzel a mi munkánkat nagyon megkönnyítik. A múlt évi 15. számból további példányokkal nem rendelkezünk.

Újévi üdvözlés. Ó-esztendő estvéjén délutáni templomozás után, a régi jó szóháshoz hiven, a Kolozsvárt székelő ref. egyházi intézmények u. m.: az ig.-tanács, theol. fakultás, ref. kollégium és egyházközség nagyszámu képviselői felkerestés dr. Bartók György püspökünket, hogy neki s személyében egész egyházunknak kifejezzék jókívánataikat az évforduló alkalmából. A tisztelgők szónoka *Kenessey Béla* egyh. ker. főjegyző volt, ki a nála szokásos közvetlenséggel vázolta a tisztelgés célját s bensőséggel kívánt folyton megújuló erőt a Főpásztornak a nyáj vezetése körüli nehéz és felelősségteljes munkájában, kötelességteljesítésében, boldog újévet a munkában, a szeretetben: egyházban és családjában. — A Püspök ur látható

meghatottsággal köszönte meg és viszonzta a jókívánatokat. Megemlékezve a nehéz viszonyokról, melyek közt küzd egyházunk hangsúlyozta, hogy csak úgy állhatjuk meg helyünket, ha minden egyes tag lelkesült kötelesség-érzettel végzi el a munkakörébe eső dolgokat. A kolozsvári egyházi intézményeket ezen túl helyzetükből folyó az a nagy feladat is terheli, hogy mint „hegyen épített város” messze látszodjanak példát mutatva az egész kerületnek. Ez jövő feladatuk, melyre Istennek segedelmét kéri, boldog újévet kívánva minden munkásnak a sikerben. Ezután a kolozsvári egyh. közs. üdvözölte *Herepei* Gergely esperes-lelkésszel élén *Incze* Gerő egyh. közs. főgondnokot, ki a maga őszinte nyíltságával a munkásokra több munkásság, a hivekre több áldozatkészség lelkét kérte Istentől a jövő esztendő ajándékául.

Szacsay Sándor újéve. Kolozsvári kollegiumunk és dési egyházmegyénk általános tiszteletnek örvendő főgondnoka nemes szívét többrendbeli jótékony adománya és alapítványa hirdeti. Legújabb újévi üdvözlése az árváknak, nyomorékoknak és gyámoltalan szegényeknek szól. Szvacsina Géza kolozsvári polgármester kezéhez azzal az utasítással küldött újév napján 1000 koronát, hogy abból 500-at az ev. ref. Szeretetháznak 100—100 pedig a vakok, siketnémák, mentők. rongyos-egylet és népkonyha intézménynek juttasson. Boldog, ki boldogít. Szacsay Sándor ó méltóságának még sok ily boldog újévet adjon a Kegyelem Istene, megtartva az ő nemes alakját hazai és egyházi közéletünk büszkeségére!

A „Szemelvényes Bibliá”-ra, mely tudvalevőleg az elemi és középiskolai alsóbb fokú vallástanítás segédkönyvéül terveltetik, a konvinti Tanügyi bizottság által hirdetett pályázatra — mint halljuk — három pályamunka adatott be s most foly bírálatuk. A dolgot annyira fontosnak tartjuk — úgy a cél, mint a költségség okán is — hogy szükségesnek tartjuk felhívni a bizottság figyelmét arra, miszerint *jó lenne a 3 pályamű leírászerű ismertetését az egyházi lapok útján a nyilvánossággal közölni*, hogy a véleményeket az érdeklődő hozzáértők előre elmondhassák s az indokoltakat a bizottság már a kinyomtatás előtt értékesíthesse, nehogy a kinyomtatás után kelljen elítélő kritikát mondani. Most még van ideje a javításoknak — ezt az időt kell felhasználni.

A sepsiszentgyörgyi ev. ref. gyülekezet itt még eddig szokatlan nagy buzgósággal ünnepelte meg az év utolsó napját. Koréh Endre, a reformátusok fáradhatatlan vallásos buzgóságtól lelkesülő ifju papja év utolsó délutánján két istentiszteletet tartott: 3 órakor és 6 órakor. A mindkét alkalommal, valláskülönbség nélkül, egybegyült hivek nagy seregét nem volt képes befogadni a várbeli nagy templom, úgy hogy igen sokan kénytelenek voltak vissza térni anélkül, hogy a templom ajtajához csak közel is juthattak volna. Újév délelőttjén ismét csak azok juthattak be, a kik az istentisztelet kezdete előtt már félórával elhelyezkedtek a templomban. Ez az örvedetes körülmény hangosan követeli, hogy az egyház vezetősége tegyen meg minden lehetőt arra nézve, hogy a célba vett nagyobb új templom építése mielőbb létesülhessen.

Az érettségi vizsgálatnak új rendjét állapította meg a közoktatási miniszternek m. hó 18-án kelt rendeletével kiadott utasítás és pedig 1906 jan. 1-sején kezdődő alkalmazásal. Az új utasítás szerint az írásbeli dolgozatok száma 3 ra száll (magyar, latin, mennyiségtan) tehát elmarad a régiekből 2 (német, görög). Egyetlen dolgozat elégtelen volta nem zárja el a jelöltet a szóbelire bocsátástól, mint eddig; az egy évre való visszavetés legalább két elégtelen dolgozat alapján történhetik. Leszállott a szóbeli tárgyak száma is 5-re: magyar nyelv és irodalom, magyar történelem kapcsolatban a világtörténelemmel, mathézis, fizika, latin (a görög vagy görögöptől irodalom itt is kimarad). E határozott könnyítésekkel szemben azonban emeli az utasítás a szóbeli vizsgálat mértékét s különösen a jelöltnek értelmi fejlettségi fokáról kíván biztos tudást szerezni. Ezért külön sza-

bályozza a kérdéseknél követendő eljárást is. Ez ellen csakugyan nem protestál senki; de mégis: egy pár tanár az érettségi színvonaláért érdeklődik. Hanem nekünk az a véleményünk, hogy másként kell gondoskodni a „színvonal” emeléséről!

Lelkészeink szíves figyelmébe. Pályázati felhívás. A siketnémák budapesti áll. intézetének első osztályaiba a következő tanévre 45 új növendék fog felvétetni. Ezen kívül a felsőbb osztályokba felvételt nyernek oly siketnémák is, a kik eddig valamely vidéki intézetben tanultak ugyan, de a kiknek szülői időközben a székesfehérvárosba, vagy annak közelébe költöztek. A vidéki 6 osztályú intézeteket végzett siketnémák itt a VII. és VIII. osztályokban folytatják tanulmányaikat. Végül a megfelelő felsőbb osztályokba felvétetnek olyan gyermekek is, a kik népiskolai tanulmányaik közben siketülvének meg, ott megtanulják a beszédnek szájáról való leolvasását s ez uton elemi ismereteiket kiegészítik. A felvételek vallásra, nemre és nemzetiségre való tekintet nélkül a folyamodványok beérkezésének sorrendjében fognak eszközöltetni. Az érdeklődőknek részletes tájékoztatást és felvételi nyomtatványokat egyszerű levélbeli megkeresésre díjtalanul küld az intézet igazgatósága (VIII. Mosonyi-u. 8. sz.).

Az ó-tordai ev. ref. egyház hívei az ó-tordai torony-alap javára 1906. évi január hó 13-án, a városi Vigadó összes termeiben zártkörű református bált rendeznek. Védnökök: Gróf Bethlen Géza, Torda-Aranyosvármegye főispánja. Gróf Bethlen Sándor, orsz.-gyűlési képviselő. Gróf Bethlen Bálint, nagybirtokos. Bálanya: Gróf Bethlen Bálintné, szül. gróf Béli Berta. Bornemisza Gyula, elnök. Gróf Bethlen Gábor, alelnök. Dr. Gruber József, alelnök. Nagy Mózes, ellenőr. Magyarósi Dániel, pénztárnok. — A rendező-bizottság 60 tagból áll. Az „egyházi,” „református” bálokról nem fogjuk ismételni véleményünket. Hadd járja „divat”-ját s arassan, ha tudja, sikereit. A tordainak is kívánjuk, de a „zártkörű”-ségét furcsállanunk kell.

A kolozsvári Bethlen Gábor-kör Nagykőrösön fényes sikerű estélyt rendezett.

A vajnafalvai ifjuság 1905. évi december hó 30-án a vajnafalvai sétatéri vendéglőben a vajnafalvai templom-alap gyarapítására, műsoros „egyházi estélyt” rendezett a következő műsorral: 1. Nyitány, a helybeli zenekar által. 2. Megnyitó beszédet mondott Ignác László ref. lelkész. 3. énekelt a vajnafalvai ifjuság Kocsis István tanító ur vezetésével. 4. Szavalt Butyka Rózsika. 5. Népdalokat játszott a helybeli zenekar. 6. Szavalt Gáspár Iduka. — Az estély igen látogatott volt és szép sikerrel végződött.

Szászsebesi magyar templom. Utolsó kérésünket küldjük széles e hazában szenvedélyesen szeretett magyar fajunk minden igaz fiához, minden hü leányához. És bátorí emez utolsó kérésünkre az a meleg rokonszenv, melylyel szent ügyünket a hazafias sajtó fogadta, az a ritka meleg érdeklődés, melylyel ügyünket a nagy magyar társadalom felkarolta. Biztat a remény, hogy az a hazafias társadalom, mely életre segített, mellénk állott, hogy templomunk felépülhessen, parocciális épületeinket tető alá hozhassuk: kinyújtja még egyszer felénk kezét, hogy szent hivatásunk betöltését mint önálló egyház rendes lelkésszel mielőbb megkezdhessük kezünkben a szeretet evangéliumával, ajkunkon édes magyar nyelvünkkel, mely itt még bübajosabb nekünk, a nemzeti műveltséggel, a második honfoglalás e nagybecsű, hatalmas fegyvereivel. Jól tudjuk, hogy a magyar társadalom iránt érzett hálánk lerovása mindenkifelett ebben kell álljon. Kérjük szépen még künlévő gyűjtő-iveinket akármily csekély adomány kíséretében, vagy üresen is, hogy a végső elszámolást megejtessük. És kérve-kérjük azokat, a kik még nem küldték el adományaikat, jóllehet meleg, hazafias szívekben gondoltak szent ügyünkre: küldjék el kegyes adományaikat hozzánk. Bősséggel megfizet érte a magyarok Istene. A szászsebesi

ev. ref. egyház megbízásából, az itt élő magyar kálvinisták, evangélikusok és unitáriusok temploma nevében: hazafias üdvözlettel, mély tisztelettel Benedek Károly, alvinczi ev. ref. lelkész, a szászsebesi egyház szervező lelkésze és adminisztrátora. Ujabbán küldött kegyes adományok, melyeket nagy hálával nyugtáznak: gr. Majláth József Perbenyik 20 korona, Nádasmenti járás főszolgabírája ivén Bogártelke község, Darócz község 1—1 k., Mákó község 2 k., (összesen 4 kor.), m. kir. p.-őri igazgatóság Balassa-Gyarmat Vágágy Gábor, Bán Richárd 2—2 k., Geiszler Ferencz, Erdélyi Bert, Heinrich János, Glos Géza, Morvay K., Szabó József, Ebeczky Imre, Szalai Pál, Mészáros János, Dankó K. 1—1 k., Esser Endre, 60 f., (összesen 14 kor. 60 f.). Benedek Károlin k. a gyűjtése Maros-Vásárhelyt 21 k., Mosa vármegye törvényhatósága 20 k., Jámupáthy m. kir. csendőrör 1 k., m. kir. Építészeti hivatal Sopron 1 k. Rátz Győző ivén Tofej: Rátz Győző 2 k., Anhalczér Mátyás 30 f., Kontolt Samu, Varga Sándor, Szekeres János 20—20 f., Rátz Piroska 10 f. (összesen 3 kor.). Ferenczy Albert áll. főnök ivén Brassó: Hollanda Péter, S. R., Puskás Sándor, Aberle Ottó, Ferenczy Albert 1—1 k., Schmatzer Lajos, Barabás Sándor, Szász András, Indig Sándor, Szilágyi Miklós, Kiss Rezső. Joó Gábor 40—40 f., Szikszay Béla, Kulcsár, Toók Gábor, Szócs Ferencz, Nagy Sándor, Joó Sámuel, Román Imre, Lászlóffy, N. N., Nagy N., Löw József, Monok József, Bech Sándor, Petri Béla 20—20 f., N. N. 30 f., Farkas Elek, Kiss András, B. B. 10—10 f., (összesen 11 k. 20 f.). M. kir. pénzügyőri biztosság Nagy-Atád 4 k. 70 f. M. kir. pénzügyőri biztosság Karánsebes 2 korona 60 fillér.

Karácsonyfa-ünnepély Nagyerzsében. A második karácsonyfa Nagyerzsében. Mért nem volt több? ne tudakoljátok! Lesz-e még? A jövő titka. Örömmünnepe volt ma Erzsében a karácsony-est. 20 szegény gyermek kapott egy-egy darab téli ruhát — aztán aranyos diót és almát. Az elnök felolvasott Karácsonyról; a növendékek szép verseket és énekeket zengtek. Örömtelt kebellet távozott az iskolából szüle és gyermek, nagy és kicsiny. Áldva azt a jóságos Istent, ki Jézussal a szeretetet küldé a földre. Az adományokkal beszámolni sokféle tekintetből kötelesség. Baráthosi Györgyné, Takács Mártonné 1—1 kor. Beregszászi Albertné 2 kor. Dénes Józsefné 1 kor. Supiter Jánosné 2 kor. Sárkány Farkas 1 kor. Beregszászi Albert 2 kor. Klein Adolf 4 kor. Takács Márton 1 kor. Méra Sándor 2 kor. Mózes András 40 f. Rehner János 1 kor. Csaloka Demeter, Rosenfeld Mózes 40—40 f. adományaikkal járultak azon kiadáshoz, melylyel az iskolaszéki elnökné, ha nyomort nem is enyhített, de örömet sokat szerzett. Fogadják hálás elismerésünket úgy az adakozók, mint a gyűjtésben fáradozó elnökné. Vajha sokszor, sokáig és minél nagyobb mértékben kimutathatnák áldozatkészségüket. Nagyerzse, 1905. decz 24. Iskolaszék.

HIVATALOS RÉSZ.

Sz. 3—1906.

KÖRLEVÉL

a nagyenyedi ev. ref. egyházmegye lelkészi hivatalaihoz.

A méltóságos ig.-tanács 3535—1905. sz. a. e hivatalos lap 39. számában megjelent rendelet alapján felhívom a tiszteletes atyafiakat, hogy a parochiális könyvtárra fizetendő 10 koronát, mint állandó természetű szükségletet ez évben és minden ezután következőben a közfizetendővel együtt febr. 15-ig az egyházmegyei pénztárhoz terjesszék be, a ki azokat kimutatás mellett április 1-ig a magyar általános takarékpénztárba B.-Pestre köteles felterjeszteni.

A névkönyvi adatok a ft. mélt. Püspök ur 1510—1905. sz. a. a hivatalos lap 52. számában megjelent rendeletének szigorú szemelött tartásával jan. 8-ig terjesztendő be az esperesi hivatalhoz.

Az országos közalap 1906. évi bevallási iver két példányban január 30-ig és az esperesi, valamint a püspöki jelentéshez szükséges adatok, előbbieket három, utóbbiakat egy példányban a határidőhöz kötött teendőket jegyzékének utmutatása értelmében kiállítva, február 28-ig terjesztendő be az esperesi hivatalhoz.

Marosujvár, 1906. január hó 2-án.

Jancsó Lajos, esperes.

Erdélyi Protestáns Lap.

AZ ERD. EV. REF. EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS LAPJA.

Laptulajdonos: az erd. ev. ref. egyházkerület.

Felelős szerkesztő: NAGY KÁROLY, th. tanár.

Szerkesztőség, hova a kéziratok és magán előfizetések bérmentve küldendők, az ev. ref. theol. fakultás épületében 4. ajtó.

Előfizetési ár: egész évre
félévre

12 kor.
6 kor.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖK ÖN.

Előfizetési felhívás.

Az „Erdélyi Protestáns Lap“ 1906. évi IX. évfolyamára hirdetünk, kérünk előfizetést.

A lap programja, hogy „tüköre legyen a hazai protestáns, közelebbi református egyház, legközelebből pedig épen erdélyi ref. egyházkerületünk életének; visszhangja azoknak a törekvéseknek, melyek egyházunknak, egyházkerületünknek s ezek intézményei, szolgálói és tagjai szellemi és anyagi előhaladását munkálják és szöszölője azon magasrendű feladatoknak, melyek anyaszentegyházunknak, mint Isten országa orgánumának, Urától és Fejétől elébe szabattak: nem változik.

Ezekről a dolgokról, ha hivatásunk nagy része meg is elégszik annyival, mit hallomásból megtud, vagy a napi lapok fenyőletes ismertetéseiből s népies lapjaink szűkszavú tudósításaiból olvashat: semmi esetre sem lehet ez elegendő azoknak, kiket a közbizalom olyan helyekre ültetett, a hol maguk közvetlenül, mint kormányzók, intézők, sőt törvényhozók szerepelnek.

Egyházkerületi és egyházmegyei gondnokainak és képviselőinknek szakszerűen tájékozottaknak kellene lenniök minden olyan egyházi kérdésben, melynek intézése állásukkal járó lelkiismeretbeli kötelességük.

Más egyházkerületekben gyakran fordul elő az az eset, hogy világi férfiak az egyházi ügyekben nemcsak a legteljesebb jártasságot tanúsítják, hanem czikkeikkel irodalmilag is irányítják az egyházi közszellemet.

Mindázt, ahol szervezetünk a világi elemnek pártatlanul nagy befolyást enged egyházi ügyeink intézésében, ez a helyes befolyás csak úgy lesz — a folyton növekvő ellenkező irányú törekvésekkel szemben — továbbra is fentartható, ha az illetők maguk, anyagi buzgóságuk mellett, szellemi rátermettségüknek is fénylő jeleit adják, mint régi nagy eleik.

Erre való előkészületüknek nélkülözhetetlen eszköze lapunk, egyházkerületünk hivatalos lapja, a mely egyházi kérdéseink megbeszélése mellett az egyházkerület összes hivatalos rendeleteit is tartalmazva, minden oldalú teljes tájékozást nyújt olvasóinak.

Ezért hívjuk fel gondnokaink, képviselőink stb. becses figyelmét lapunkra, melyből ez alkalommal mutatványszámot is küldünk, megrendeléseket kérve.

A lap évi előfizetési díja tekintetében azok számára, kik a lapot hivatalból járni nem kötelesek, az egész évi díjnak egy összegben előre beküldése mellett (1906. január 1-én kezdődő évtől kezdve) a következő kedvezményeket léptettük életbe:

1. Gondnokoknak, egyházkerületi és egyházmegyei képviselőknél, I. és II. o. egyházak lelkészeinek..... évi 10 K-ért.

2. III. IV. o. egyházak lelkészeinek, tanítóknak és egyházi tisztséget nem vi-

selő világi hivatásúknak, egyházi egyesületeinknek.....

évi 8 K-ért.

3. Filiáknak, szórványoknak, theologusoknak és általában tanulóknak fogjuk küldeni a lapot.

évi 5 K-ért

Öt ily előfizető gyűjtője s az egész évi előfizetési díjak egy összegben való beküldője ingyenpéldányt kap.

A feltétel be nem tartása a kedvezmény elvesztését vonja maga után.

Espereseinket és lelkészeinket kérjük, hogy e kedvezményeket minél szélesebb körben köztudomásra hozni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal.

A tiszta szívűek.

„Boldogok, a kiknek szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják.“ (Máté 5. 8.) Valóban, ki ne vallaná szive mélyéről, hogy „boldog az, ki gyermeki tiszta lelkét büntől, vétektől megőrizte!“ Am, valjon lehetséges-e tisztán megtartani a szívet, a lelket? Mert hisz a gyermeki ártatlanság még nem azonos a lelki tisztasággal s épen ez utóbbit kívánja Jézus a felnőttektől!

Fájdalom, már a gyermekek látnak s hallanak — sokszor anélkül, hogy akarnák, legtöbbször a nélkül, hogy megakadályozhatnák — rossz, csunya, piszkos dolgokat. Bár még soká ne kellett volna látniok, hallaniok! Mi haszna?! Egykor úgy is csak meg kell velük ismerkedniök. És ezzel már oda volna a szív tisztasága, mint a levelek üde zöldje, ha a nyári szél porral rakja meg?

A büszke fehér hattyu sem akadályozhatja meg, hogy olykor zavaros, iszapos vizen ne kelljen usznia. Am, mintha csak végig siklanék a szennyes habokon; szárnyai fénylők s fehérnek: a szenny nem ülepedhetett meg rajtuk.

„Nem akadályozhatod meg — mondá Luther is egykor — hogy a madarak fejed felett át ne repüljenek, de azt igen, hogy fejedre fészket rakjanak!“

Por, szenny uszkál a levegőben is s leszáll minden tárgyra. Ezt senki meg nem akadályozhatja. De azt igen, hogy réteg rétegre ne rakodjék rajtuk, mig mázzal be nem fogja s fényét, díszét el nem oltja.

És mi által akadályozhatjuk meg, hogy a tisztátalan képzetek, parázna gondolatok és kicsapangó érzések meg ne ülepedjenek a szívben és be ne szennyezzék azt? Csak egy módja van: ha szívűnknek nemesebb tartalmat adunk. A szív nem lehet üres és tétlenül sem vesztegelhet soha. Nem testileg sem, de nem lelkileg is. A gondolatoknak, terveknek, vágyaknak és törekvéseknek, ösztönöknek és érzelmeknek, reményeknek és aggodásoknak ép' oly kiapadhatatlan forrása, mint testileg a vérkeringés munkájának. Csak arra vigyázzunk, hogy jófélék buzogjanak fel benne, a melyek felülemeljenek bennünket az életnek hiábavalóságain, érzéki szennyes árjain. Nem csoda, ha Goethe is így int: „Nagy gondolatokat és tiszta szívet kell kérnünk az Istentől“, mert csak ezek tarthatnak meg. Csak nagy gondolatok — a melyek nagyobbak az érzéki önzésnél — biztosíthatják és tarthatják meg a szívnek

tisztaságát; vagy tisztíthatják meg újra meg újra attól a pórtól, szennytól, melyet az élet kavargó árja sokszor észrevétlenül is reá rak, sokszor magunk szedünk magunkra.

Nagy gondolatokat, nemes törekvéseket semmi sem ébreszt inkább, mint a vallás. Senki annyira mint az, ki ime azt hirdeti, hogy a boldogságnak gyökere a tiszta szív: Jézus.

Akarjuk, hogy magunknak s gyermekeinknek részünk legyen a tiszta szív boldogságában?! Legyünk magunk s tegyük őket is vallásosokká. Szerezzünk magunknak és adjunk nekik mély és erőteljes vallásos benyomásokat, szent komolyságot, istenfélelmet és pihenni nem hagyó vágyat arra, hogy folyton növekedjünk a belső ember szerint.

Minél inkább látjuk és tapasztaljuk manapság, hogy az, a mi közönséges, illetlen, bűnös, tisztátalan, vétkes, szemérmetlenül tolakodik előtérbe és foglal helyet magának nekünk, a kik tudjuk, érezzük, hogy ugy a magunk és gyermekeink boldogsága, mint egész népünk és nemzetünk jólléte és boldogsága a szív tisztaságán fordul meg, nekünk annál erősebben hogy úgy mondjam követőleg kell fellépniük a vallás védelmében és érdekében s főleg a keresztyénségben rejlő erkölcsi élet- és nevelő-erők érvényesítése mellett.

„Egész életeden át legyen szemed előtt s szivedben az Isten!” s ne félj: tiszta maradsz testben, lélekben! Akkor nem árthatnak neked a tisztátalan dolgok, ha ismered is őket, mert a „tisztáknak minden tiszta” Am, csak a valóban tisztáknak, kiknek szívek tiszta s kik Istent látván, benne s általa látnak tisztán mindent!

„Teremts bennem tiszta szívet — Istenem! — s adj új lelket belém!” kiált fel a kegyes lélek. „Nagy gondolatokat adj, hogy tiszta maradhasson szívem!” szól a költő. A mindent befoglaló nagy gondolat pedig — Isten.

A farsang örömei között ne feledjük hirdetni, hogy „boldogok csak a tiszta szívűek!”

N.

Zsinati beszámoló.

(Folytatás.)

1. Ugy a rendes, mint a rendkívüli egyházi adó kulcsának megállapítási joga az egyes egyházközségeké s azt a saját autonóm hatáskörükben, de természetesen az illetékes felsőbb hatóság jóváhagyása mellett úgy tarthatják vagy változtathatják, a mint jónak látják, ha külségylyt igénybe venni nem akarnak. E joga az egyházközségnek csak a következőkben van korlátolva jövőre:

a) 20 éven alóli egyháztagra vagy utánuk a családfőre egyházi adó ki nem vethető, kivéve azt az esetet, ha az illető házasságban él vagy önállóan él és külön vagyona van;

b) a más községbe illetékes egyháztag — ha ott rendes egyházi adót fizet — lakóhelyén különbeni adójának 50%-át tartozik fizetni;

c) egyedül az ingatlan vagyon czimén a különben ráeső adónak csak 25%-ával róható meg bárki is. A mely egyházközség tagjai teljes megnyugvására alkalmazott bármely adókulcs mellett szükségeit fedezni tudja: autonómiájának ez irányu érvényesítésében senki sem zavarhatja. Csak ha szükségeit a gyakorlatban levő adózás mellett fedezni nem tudná: akkor utasítatik, szükség szerint kényszerítetik vagy méltányosabb és eredményesebb adókulcs alkalmazására vagy — ha adósegélyt akar igénybe venni — annak az adókulcsnak alkalmazására, mely az adósegély feltételül állapított meg.

2. Az egyházi adósegély feltétele a következő adókulcs:

a) Személyi adó, melyet minden 20 éven felüli egyháztag fizetni köteles, ha külön vagyonnal vagy keresettel bir, vagy önálló háztartásban él. A személyi adó az illető állami egyenes adója után állapítatik meg és pedig a következőleg:

I. A 0	állami adót fiz. szem. adója	2 K.
II. 1—10	K. áll. ad. fiz. szem. ad.	3
III. 10—20		4
IV. 20—50		6
V. 50—100		8
VI. 100—200		12
VII. 200—500		16
VIII. 500—1000	” ” ” ” ” ” ”	20 ”
IX. 1000 koronán tul minden 500 kor. után még 1 kor. személyi adó fizetendő.		

b) Vagyoni adó, mely az állami egyenes adónak 10%, tekintet nélkül az állami adó magasságára.

Kétségtelen, hogy lassanként ez lesz a normális egyházi adókulcs, a melyen a későbbi zsinatok csak ott fognak változtatni, a mely pontokon az élet feltűnő visszasságokat derít ki.

3. Azonban tüzőn-vízen keresztül oktrojálni ezt az adókulcs-schémát sem akarta a zsinat; sőt annyira ment, hogy egyházi adósegélyre való igényét megállapította az olyan egyházközségnek is, „a mely az egyházmegye által jóváhagyott költségvetéssel és az egyházi adó egyénekenkénti kivetésével igazolja, hogy hiveire más, de a szegényebb sorsu hivekre az ezen törvényszakasz a. és b. pontjában [lásd a 2. alatt] megállapított adókulcsnál nem terhesebb adókulcs alapján legalább akkora egyházi adót vetett ki, a mely a pénz-, termény- és szolgáltatásbeli járulékok beszámításával megfelel az egyház hiveire a fenti adókulcs szerint kivetett személyi és vagyoni egyházi-adó együttes általán-összegének. Ez összegbe beszámítatnak az egyházi közteher megváltására az egyháztagnak külön megterhelésével létesített alapok évi jövedelmei is.

4. Ezen adózás mellett megszüntetendő, a hol van. a ref. népiskolai külön tandíj s összegébe beleszámítandó az országos közalapba befizetendő összeg is, mely jövőre nem külön adónem, hanem rendes adó s így az egyesekre külön nem is vettetik ki, hanem csak az egyházközségekre és pedig reájuk, a legutóbbi népszámlálás hivatalos adatai szerint számítva, fejenként 8 fillérben.

5. Az adósegélyt az egyetemes konvent adja az e célra kapandó állami hozzájárulásból és esetleg más forrásokból is létesítendő „egyetemes adóalap”-ból és pedig a költségvetés, az új adózás egyénekenkénti alkalmazása, díjlevelek, 10 évi számadások alapján megállapítva a szükségelt segélyösszeget, mely 10 éven belül csak azon esetben módosítható, ha az egyházközségnek rendes bevételei el nem

hárítható állandó természetű körülmények következtében lényegesen csökken.

Nem terjeszkedünk ki azokra a különböző törekvések ismertetésére, melyek a vita folyamán felmerültek. Ezekről a minden egyház-megye és koll. levéltárában található „Zsinati Napló“ részletes felvilágosításokat ad az érdeklődőknek. Megkivánom azonban állapítani, hogy az összes törvénycikkek között ezt találok a legszerencsésebbnek. Oly tapintatos, oly körültekintő, az egységes eljárást oly fokozatosan s a gyülekezeti autonomia hozzájárulásával fogja életbe léptetni, hogy e nagyjelentőségű lépés sikere iránt a legjobb reménységgel lehetünk.

Maga az, hogy az adózást nem változtatta át kizárólag pénzadózássá, továbbá, hogy a törvénybeiktatott adókulcs alkalmazását nem kényszeríti, hanem más módot is enged, csak ugyanaz az eredmény biztosítva legyen, hogy a közalapok kamatait beszámítja, hogy az országos közalap külön fizetésével járó odiumot róla levette, hogy a ref. népiskolai oktatást ingyenessé teszi, mind oly fontos dolgok, melyeknek messze kiható jelentősége van. Ez utóbbi pl. az, hogy népiskola ügyünk ismét a kor színvonalára lesz emelhető s gyülekezeteink nem fognak lemondani felekezeti iskoláikról, mikor azzal vagy anélkül is állami adójuk 10%-át fizetik egyháziadóba, ha pedig iskolájukat államosították, ezen felül fogják fizetni még az 5%-os iskolai pótdót.

Igy jutottak terhesebb helyzetbe azok a szegény gyülekezetek, melyek már államosították iskoláikat, mert az 5%-os iskolai pótdó rajtuk külön teher marad.

Hogy reánk, erdélyiekre minő hatása várható az egyháziadózás e reformjának: azt mindjárt meglátjuk.

(Folyt. köv.)

Vélemény erdélyi énekes könyvünk módosítására vonatkozólag.

A mélt. Ig.-tanács 4358—1905. sz. körlevelében az egyházak tanácsait felhívja, hogy énekeskönyvünk egy újabb kiadásánál eszközözlendő módosításokra, meglevő, de kevésbé használt énekek kihagyása és újak felvételére adjanak véleményt. Szükségesnek vélem, hogy ezen adandó vélemények közül egy-kettő a nyilvánosság előtt is megjelenjék, mert ez által bizonyos követhető irányelvek fognak az egyházak előtt állani. De szükségesnek vélem azért is, mert ha valahol, ugy itt, e téren legjobban dominál a kon-

* Már 3 ily irányú cikk van szerkesztőségünkben, de közlését halasztottuk addig, míg — bár privátim — tájékozódhattunk arról, hogy az ismeretes zsinati határozat az Énekeskönyv ügyében nem változtatja-e meg kerületünk álláspontját is? Ugy értesültünk, hogy miután az egyetemes Énekeskönyv közhasználatnak való átadásába legjobb esetben is egy pár év beletelik, a mi erdélyi énekeskönyvünket pedig — példányai fogyatékán lévén — újra kell nyomtatni, a szükséges és czélszerű változtatásokat, a bekért vélemények alapján, eszközölni fogják. Erre való tekintettel most már készséggel adjuk idői sorrendben az ide vonatkozó cikkeket.

Szerk.

zervativizmus, mely bizonyos felállított irányelv nélkül lehetetlenné tenné a tervbe vett és tagadhatatlanul szükséges módosítás eszközölését.

Nem vagyok egyedül azzal a véleményemmel, hogy jelenleg használatban levő énekes könyvünk túl sok éneket tartalmaz és még sem eleget. Túl sokat, mert pl. vasárnapi énekünk, hozzá véve a katekizmusi énekeket is, összesen 70 van. De alkalmi énekeink már hiányosak. Reformációi ünnepre irt énekünk pl. csupán egy van, hazafias ünnepi plane egy sincs, ha csak a „polgári társaság ünnepén“ vagy „országgyűléskor“ stb. énekeket ilyeneknek nem nevezünk. Temetési énekünk is szép számmal van, de a legtöbbször kalapja ez: „maga nótáján.“ Honnan vegye elő már most egy kántor a „maga nótáját?“ Viszont vannak olyan alkalmi énekek, melyek csak a számot szaporítják, de különben fölöslegesek. Pl. árviz, csapás, tűzvész esetén, fejedelem születése, névnapja, végtisztessége alkalmával stb. Ezek bátran elhagyhatók, mert ha netalán az alkalmosság ilyen irányú énekek éneklését megkivánná, egy kántor, ki az énekes könyvnek alapos ismerője, a meglevő énekek, különösen a zsoltárok közt mindig kapni fog alkalmazhatót.

Az Igazgató-tanács megjelölte azokat az énekeket, melyek a módosított kiadásba okvetlen felveendőek. Van ezek között egy pár, melynek felvételét fölöslegesnek tartom, részint a dallam, részint a szöveg csekély értéke miatt. Ilyenek a 80 dicséret és 30. zsoltár, melyekben dallamosság vajmi kevés van, a 241. dicséret, mely meglehetősen litánia izű és a 19. zsoltár, melynek dallama nehézkes és kevésbé is használatos. De felveendőnek vélem a 9. 17. 36. 38. 40. 78. 92. (arab számmal jelzett) 94. 105. 106. 115. 121. 169. (arab számmal jelzett), 217. 218. 219. 221. 233. 237. 242. dicséreteket, 50. 130. 135. zsoltárokat, továbbá „Szent hitünkről vallást tettünk“ kezdetű konfirmációi éneket, részint dallamuk szépsége, szövegük tartalmas volta szempontjából, részint azon okból, hogy azon egyes alkalomra, melyekre ezek irva vannak, több jó énekünk legyen. Felveendőknak tartom továbbá az új énekeskönyv „próbakiadásából“ a 92. 101. 102. 103. 104. 107. 128. 137. 143. 197. 217. 237. 255. 290. 313. 314. 323. 336. számú énekeket, melyekkel együtt a módosított kiadásban — a jelenlegi énekeskönyv 277 énekével szemben — lenne 147 ének a temetési énekeken kívül. Az 55. dicséret utolsó versszakának végső két sora nem rimel. Kijavítandó így: „Kiket megváltál véreddel, Uristen! kérünk, ne hagyj el.“ A 66-ik dicséret dallamának végső sorában az utolsó két üteny így javítandó: $\frac{2}{4}$ c, $\frac{1}{4}$ b és $\frac{1}{4}$ a összekötve $\frac{2}{4}$ g, $\frac{2}{4}$ szünjel, mert így az ének ezen sora a zenei követelményeknek jobban meg fog felelni. A 73. dicséret élénk kifejezésű dallama és mélabús szövege nem felel meg egymást. Ezért ezen dallam helyett a „próbakiadás“ 103. énekének dallama volna teendő, mint a mely az alkalomnak jobban megfelel. Továbbá a 240. dicséret dallama hangjegyekben kifejezendő a „maga nótáján“ jelzés helyett.

Az énekeskönyv technikai beosztását a következőkép ajánlom eszközölni:

Vasárnapi énekek: 14. 15. 17. 1. 2. 4. 5. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 32. 33. 34. 35. 36. 38. 102. 107. 109. 114. 120. 121. 129. 146. dicséretek; 197 ének a „próba kiadás“-ból; 12. 13. 18. 20. dicséretek. (Természetesen a megfelelő sorszámokkal ellátva és az alkalmosság: „kezdő ének“, „bemenetelkor“, „kijövetelkor“ stb. jelezve.)

Köznap reggeli: 217 ének a próba kiadásból; 7. 9. 39. 40. 41. 42. 45. 47. 50. dicséretek.

Köznap estvéli: 237. ének a próbakiadásból; 10. 52. 53. 55. 57. dicséretek és 255. ének a próbakiadásból.

Bünbánati 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 105. 106.
 115. dicséretetek.
 Ujévi 67. 68. 69. dicséretetek.
 Virágvasárnapi 92. ének a próbakiadásból; 70.
 71. dicséretetek.
 Nagypénteki 73. 75. dicséretetek: 101. 102. 103.
 énekek a próbakiadásból.
 Nagyszombati: 104 ének a próbakiadásból.
 Husvétii 107. ének a próbakiadásból: 82. 76. 77.
 78. 79. dicséretetek.
 Áldozócsütörtöki: 83. 84. dicséretetek.
 Pünkösztii 92. (arab számmal jelzett) 89. 90. 91.
 92. (római számmal jelzett) dicséretetek.
 Adventi: 128. ének a próbakiadásból; 93. 94. 97.
 dicséretetek és 137. ének a próbakiadásból.
 Karácsoni 143. ének a próbakiadásból; 96. 98.
 99. 101. dicséretetek.
 Urvacsora osztáskor: 156. 157. 160. 164. dicsé-
 retetek; 280. ének a próakiadásból; 165 dicséret.
 Konfirmáció: 166. 169. (arab számmal jelzett)
 dicséretetek és „Szent hitünkről vallást tettünk.”
 Reform. ünnepei: 174. dics. 313. 314. énekek a
 próbakiadásból.
 Hazafias ünnepi: 323. ének a próbakiadásból.
 Tavaszii: 181. 184. dicséretetek.
 Nyári: 185. 186. 187. 188. dicséretetek.
 Őszi: 190. 191. 192. dicséretetek.
 Téli: 193. dicséret.
 Égi háboru esetén 210. dicséret.
 Házasságkötéskor: 211. dicséret.
 Tisztviselők ujtásakor: 217. dicséret.
 Templomszenteléskor: 218. dicséret.
 Pap beiktatáskor: 219. dicséret.
 Uj orgona felállításkor: 221. dicséret.
 Év utolsó napján: 179. dicséret; 336. ének a
 próbakiadásból.
 Zsoltárok: 5. 8. 23. 25. 33. 42. 50. 61. 65. 75.
 77. 84. 86. 90. 105. 130. 135. 138. 146.
 Temetési énekek: 223. 224. 230. 233. 235. 237.
 238. 240. 242. 244. dicséretetek.
 Minthogy itt mindössze csak 10 temetési ének
 van, már pedig ilyenre 35—40-re is volna szükség,
 czélszerűnek tartanám, hogy ezeknek száma szapo-
 rittassék, mert az énekeskönyv terjedelme ezzel
 együtt se lenne akkora, mint a jelenlegi. De más-
 felől az énekvezérek se lennének arra utalva, hogy
 kétes értékű, kántorról-kántorra maradt, sok módosi-
 tásan átment, eredeti alakjából kivetkötött kézirat-
 gyűjteményt használjanak. Ezt pedig — tekintettel a
 konzervatívizmusra — a következőkép gondolnám
 kivihetőnek. Irjon össze minden kántor több általa
 használt és kedvelt temetési éneket, szöveggel és
 dallammal, küldje be az espereshez. Ezekből egy bi-
 zottság válogasson össze 30—40-et és azt küldje be
 az Igazgató-tanácsnak. Az így egybegyűlt anyagból
 aztán az Ig. tanács készíttessen egy kis gyűjteményt
 és ezt csatolja az énekeskönyvhöz. Így lenne teme-
 tési énekes könyvünk is, a kántorok pedig és a nép
 az általa ismert és használt temetési énekek közül
 sokat felfedezhetne ezek közt.
 Igaz, hogy ezen vélemény szerinti énekeskönyv-
 ben nem minden ember találná fel esetleg az ő ked-
 ves énekét (az általam pl. nagyon kedvelt 16 zsoltár
 is hiányzik), e tekintetben utalok a jeleni énekes-
 könyv előszavának eme kifejezésére: „a megszokottak-
 nak előítéletes pártolói is feltalálják benne kedvelt
 énekeiket s ha némi részben kívánalmaikat kielégítve
 nem látandják is, megnyugosznak azon, hogy minde-
 niknek ebbeli teljes kielégítést szerezni épen lehe-
 tetlen.”
 Végül kívánatosnak tartom, hogy az énekeskönyv
 ára a minimumra szállíttassék. Nem lenne czélsze-
 rűtlen, sőt kívánatos volna az is, hogy a kántorok
 részére egy külön kiadás rendeztessék sajtó alá,

melyben a dallam partitúrázva legyen. E tekintetben
 Borsay Samu „Chorálkönyve” lehetne elfogadható
 (természetesen a szöveggel együtt készítve), mely
 szép és egyszerű letételénél fogva bármelyik kántor
 által könnyen használható.

Baczó Lajos,
 betfalvi ev. ref. pap.

Igazgatótanácsunk üléséből.

Kolozsvár, 1905. decz.

(Folytatás és vége.)

Dr. Kádár János titkár aa. adta elő a kezén levő
 ügyeket s legelőbb is egy közigazgatási birói ügyet
 tárgyalta az ig. tanács, mint másodfoku közigazgatási
 bíróság. Ugyanis Incze Lajos volt sz.-somlyói lelkész
 megfélebbezte a szilágyszolnoki eh. közig. bírósá-
 gának első foku ítéletét, mely szerint ottani papi ál-
 lomásán túlélvezett javadalom megtérítésére ítéltetett.
 Beható tanácskozás után az elsőfoku ítélet helyben
 hagyatott.

A folyó ügyek során első helyen ismertette
 titkár aa. néhai malomvízi Kendeffy Gyula mezőmé-
 hesi birtokosnak végrendeletét, melyben örökhagyó
 Mezőméhes községében az ev. ref. egyház létesítését
 kívánja és rendeli s e czélból templom s papi-ház
 telekről gondoskodik, a papi fizetésre 60,000 koronát,
 az egyházközség czéljaira 4 hold földet, templom-
 építésre 20,000 koronát, papilak építésre 12,000 kor.,
 emlék-istentisztelettartásra 6000 koronát, sirkert fen-
 tartására 10,000 koronát hagyományoz s ezeken ki-
 vül még az ottani két román egyháznak is 1000—
 1000 koronát adott. Igazgatótanácsunk örvendetes
 tudomást vesz b. e. Kendeffy Gyula nagy alapítvá-
 nyáról s a főt. ehker. közgyűlésnek erről részletes
 jelentést tesz, fölkérvén mélt. gróf Bethlen Balázs
 ehmegyei gondnok, végrendeleti végrehajtót arra,
 hogy az egyház szervezés és építkezésekben főha-
 tóságunkkal egyetértőleg sziveskedjék majd eljárni.

Föltételesen jóváhagyatott zágoni ehközségünk-
 nek az egyház erdejéből a pap és kántor részére
 adott tüzfának készpénzzel történt megváltására vo-
 natkozó része.

Helyesléssel vette igazgatótanácsunk a bodon-
 kuti és magyarmacsikási társegyházaknak különvá-
 lási szándékát s az előkészítő lépésekre utasítást
 adott.

Zabolai ehközség felebbezése, melyben az eh.
 megyének a kántori állás megüresedését kimondó
 határozata ellen folyamodott, nem volt figyelembe
 vehető, mert bebizonyosodott, hogy kántora a sza-
 badságidő alatt más községben állami tanítói állást
 foglalt el s arra fölesküdt.

A kálnoki ehközség kepeváltási szabályzata jó-
 váhagyatott.

A kőbóri papilak építés-terve és költségvetése
 9926 korona maximális szükséglettel jóváhagyatott,
 melyre 6000 kor. fedezettel bir az egyházközség, a
 többi pedig kölcsön veszi a fogarasi ehktől.

Nyárádszentimrei ehközség papi állásának — a
 pályázat eredménytelensége szülte kényszerhelyzetre
 tekintettel — 1906. okt. 1-ig való üresen hagyása,
 illetve ez időre segédlelkész alkalmazása engedélyez-
 tetett, mely ideig a papilak is renoválandó.

Székelyudvarhelyi kollegiumunk fölvetett kérdése
 folytán elvi döntés képen kimondotta az igazgatóta-
 nács, hogy midőn valamely alapítólevél a leányárvák
 segélyezésének határidejéül azok férjhezmenetelét
 szabja meg, de a segélyezett leányárva valamely
 állami javadalommal s nyugdíjigénynyel járó állomást
 nyer, ez esetben nem lehet irányadó az alapítólevél
 szó szerinti értelme, mert elv szerint a nagy nélkü-
 lőzésben levők segélyezendőek, már pedig ilyeneknek,

az állandó alkalmazásban levők — ha nem is mennek férjhez — nem tekinthetők.

Az egyházmegyéktől beérkezett jelentések figyelembe vételével csatlakozott ig. tanácsunk is a tisztántuli egyházkerületnek a vásároknak vasárnapokról hétköznapokra áttételére vonatkozó indítványához s erről a Konventhez jelentést tett, figyelmen kívül hagyván némely egyházmegyétől ezzel kapcsolatban beérkezett külön tárgyú indítványt.

Kolozsi egyházközségünk id. Borsos Sándor 51 év óta szolgáló öreg lelkésze mellé 1400 kor. javadalommal segédlelkészt alkalmazván, a bemutatott díjlevél jóváhagyatott. Algyógyi egyházközségünknek a földmívelési miniszter által engedélyezett segédlelkési lakás helyett 200 kor. készpénz-segély iránti kérése nem volt illetékes helyre fölterjeszhető.

Kolozsvári ehkzség presbiteriumának ama kérése, hogy magyar-utczai és hidelvei lelkészeinek engedjék meg a templomi szolgálatban való segédkezésre theologus ifjak alkalmazása, áttételet ft. püspök aához, miután annak elintézése az ő hatáskörébe tartozik.

A zsoboki kántortanítói kepe megváltása engedélyeztetett, köteleztetvén a hivek a pénz- és gabona-tőke esetleges kamatcsökkenésének beáltával a hiány pótlására.

Mezőszilvási leányegyházközségünk a mezőörményesi körlelkész javadalmához évi 100 koronával való hozzájárulását végre-valahára kimondván, a mezőörményesi lelkési állás törvényes szervezése s illetve kongrua szempontjából annak elismerése iránt az intézkedések folyamathoz tettek.

Maroscsapói ehkzségünk beszolgáló lelkészeivel a beszolgálás tárgyában egy szerződést kötött 1912. évig terjedőleg, de mert az 1905. évi ehkerületi közgyűlés maroscsapói papi állásnak 1910. január 1-re rendes lelkésszel való betöltését rendelte el, a szerződés nem hagyatott jóvá.

Még több személyes vonatkozású ügy letárgyalása után egyházkerületi számvevő aa. referált, előterjesztvén az egyházmegyei pénztárak kezelése tekintetében készült szabályzatot, mit az ig.-tanács elfogadott.

Ezután a kolozsvári kollégium 1904. évi számadása hagyatott jóvá a vizsgáló-bizottság s számvevő aa. észrevételivel. A kolozsvári ehmegye számadása kiigazításra visszaküldetett. Tárgyaltatott a sepsiszentgyörgyi kollégium Mikó-alapjának elhelyezése.

Udvarhelyi egyházmegyénk 1904. évi számadása helyesnek találtatott számtételileg, de az egyházmegyék újabb beosztása folytán a vizsgálati díjakban beállott apadással arányban az esperesi és számvevői fizetés is lészállítandó.

A Gecse-intézet ismételten betérjeszti 1905. évi költségvetését, de az most is csak a többször kifogásolt tételek kihagyásával hagyatott helyben. A sófalvi Ilyés Istvánné-alap 1906. évi költségvetése jóváhagyatott, azzal az utasítással, hogy az alapra kirótt tőkekamat adónak leírásáért az illetékes pénzügyigazgatósághoz kérelmezzenek, mert az 1875. évi XXII. t.-cz. 2. §-a értelmében mint nyilvános közoktatási célú szolgáló alap tőkekamatadómentes.

Kolozsvári egyházmegyénk bejelentette, hogy az egyházmegyei pénzek kezelését a Közhasznú Szövetkezetre bizta s ismerteti a kötött egyezséget.

A Mátyás-alap 1906. évi költségvetése minden megjegyzés nélkül jóváhagyatott.

Ezzel a tárgysorozat kilévéen merítve, elnöklő főgondnok aát püspök aa. hanyatló év alkalmából meleg szavakban üdvözlé.

III. J.

IRODALOM.

E rovatban minden munkát megemlítünk, a mi szerkesztőségünkbe beküldetik, de hosszabb, bírálatos ismertetésre nézve a szerkesztőség fentartja saját elhatározását.

„Világ utvesztője és sziv paradicsoma.“ *Komenius Amos János* után magyar nyelvre átdolgozta és kiadja *Stromp László* theol. tanár. Pozsony. Kiadó sajátja. 227 l. Ára 2 kor.

Komenius működése, tanítása és tudománya, nemcsak németéé, a cseheké, de az egész világé s részint épen a mi magyar ref. egyházunké is. S Komenius nem csupán korára hatott, de eleven erő ma is az ő eszmekészlete.

Ezért nagyon is érdekelhet minden papot, tanítót, sőt sociologust is a fenti munkája.

Ennek a munkának a tartalma két szakaszra oszlik czimének megfelelően.

Első része a világ utvesztője.

Nevezetesen maga az író Komenius pályája kezdetén a Mindenlátó (a mindent megmutató) s Hitető (kinek az az elve, hogy minden úgy van jól, a hogy van) bejárja a széles világot, hogy mindent megtapasztalva s alaposan megismerve szabad elhatározással lépjen valamely életpályára. S így szerzőnk elkezdi bujdosását a világ utvesztőjében. Először a család-élet, majd a kereskedelem, a tudomány mezejét járja be. Végig bujdosol az egyházi rendek között, a magistratus különböző fokain, végig nézi harcosok s nemesek rendének egész pályáját. De mindezekben csalódik. Önzés, részrehajlás, irigység, rövidlátás, lelkiismeret hiány: ezek azok a tulajdonságok a világban, melyek miatt szárnyaszegetten érzi magát. Nem elégíti ki lelkét a szerencse, nem maga a bölcsesség királynéja se. Mert mindez csak hiabavalóság és a léleknek gyötrelme. A világban nem a lélek a fő, hanem a test, nem a meglegedés, hanem a kapzsiság. Maga a világi bölcsesség is csupa nyereszkeskedő önzés. Kétségbeesetten szól szerzőnk szájából a panasza a világ ellen s a maga nyomoru sorsáról s így teljes elhagyottságban meghallja a Krisztus hívó szavát, ki őt az igazi boldogságról kioktatja s elméjében újja szüli. A bujdosó szerző erre magához tér.

S a második részben kimenekülve a világ utvesztőjéből, eljut Krisztussal és Krisztus által a sziv paradicsomába. Megismeri Krisztus igaz gyülekezetét, az értelem és hit világosságát; megérti, hogy az Istennek szentelt szivek szabadok, mert az Istent szabadságban kell szolgálni; megérti, hogy Isten parancsát tenni könnyű a kegyes hívőnek s ebből bátorság, békesség és öröm származnak; megérti, hogy ki Istenben élt, annak a halál is boldogság s így szivben teljesen megújulva a bujdosó szerző, Isten népe közé jut.

Ez a tartalma röviden e műnek. Formailag véve: rendkívül szemléltető és közvetlen az előadása. Nem tudja letenni az ember kezéből, ha egyszer olvasáshoz fogott. Azt a vonzó közvetlenséget annak is kell következményéül vennünk, hogy az egyes jelenségek, hibák, bűnök, erények megszemélyesítve fordulnak elő. Pl. Bánomisén, Halogatás stb.

Tartalmilag véve pedig szemelött kell tartanunk a Komenius korát, a vallásharcok korát, a mikor a legtárgyasabb szellem és magán hordja felekezete tulzó hajlamát, számba kell vennünk a reformátor, az agitátor álláspontját. Az agitátor, a reformátor a tényleg létezőben csak rosszat, csak kivetni valót, csak hibást lát, vagy csak a rosszat, a hibát látja. Így vagyunk Komeniusszal is. Kétségkívül tuloz ő is. Tulzás az, hogy semmi, de semmi a világon nem jó. Az elhatározás, az akarat, a cselekedet, az emberi viszonyok mind bűnösök. Igaz, hogy Komenius is úgy érti s úgy is van helyesen, hogy *Krisztus nélkül*. Igen Krisztus nélkül; de tán mégis csak van és volt az ő korában is valami olyan életjelenség, ha nemis

a nemzetekében, de az egyesekében, a hol ott volt a Krisztus! Az én vallási meggyőződéseim szerint van bizony e világban sok utvesztő, de a Krisztus szavával még e világi életben feltalálhatjuk a szív paradicsomát. Kell, hogy az igaz keresztyén ezen a földgolyobison meglelje lelke megnyugvását. Ugy gondolom, hogy e tekintetben túlzott Komenius. De azt is gondolom, hogy ez csak a reformátor, az agitátor általános sajátsága, a melylyel a maga igazát megvilágítja.

Krisztus nélkül a világ utvesztő. Krisztust pedig a szívben lehet és kell megtalálni. A világ utvesztőin való *bolyongás előtt tehát szívünkbe kell néznünk s előbb annak tábláit megismernünk*. A mi a szívben van, az teszi a paradicsomot, a boldogságot. A világ lehet rossz, lehet ferdeségekkel telt. De ha szívünk az alfa, ha érzésünk nemessége vezérel: nincs miért szerte bolyongnunk a világban, mert szívünkben megnyugvást találunk. (Az érzés, az arravalóság a jó első-sorban, a tett; azután mondja később Kant.)

Komenius gondolata olyan becses, hogy lehetetlen nem örvidenünk e mű magyarrá átdolgozásának. S a nagyszerű gondolat előadása, kifejtése, lépésről-lépésre való előbbvitele a legközvetlenebb és legérdekesebb.

S az előadás művésziességében bizonyosan nagy része van Strompnek. Hogy az átdolgozás alatt azt kell-e értenünk, hogy az eredetiből kihagyott, vagy valamit másként mond el, mint Komenius, vagy tán épen toldott volna hozzá: nem tudom. S azt sem tudom, hogy az átdolgozás alatt szabad fordítást kell-e érteni. De azt az egyet biztosan tudom, hogy a Stomp nyelve szépen hangzó magyar nyelv, fordulatos, választékos, eleven és szemléltető. Eredeti magyarsággal beszél Sztomp. S ez különösen érdem-számba megy ilyen tárgy munkáknál. Azt hiszem, hogy minden vallásos kedélyt felmelegít a Komenius munkája, de különös haszonnal mégis első-sorban a gyülekezetek vezetői értékesíthetik az ige hirdetése közben.

Dr. Kristóf György.

ISKOLA.

Értesítés.

A tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület eperjesi kollegiumának *Jogakadémiáján* az 1905—6. tanév II-ik felére a beiratások 1906. január hó 9-től 19-éig eszközlendők; az előadások január 23-án veszi kezdetüket. Utólag felvételnél január 20—22. napjain dékáni, azutáni pedig tanári-kari engedéllyel lehet helye. A kik jogi tanulmányaikat csak most fogják kezdeni, azok az érettségi bizonyítványt, akik pedig az egyeteméről vagy más jogakadémiákról lépnek át, azok csupán eddigi leczkekönyvüket tartoznak a beiratkozásnál felmutatni. A félévi tandíj 50 kor. Evangélikus lelkészek, tanárok és tanítók fiai — tekintet nélkül vagyoni viszonyaikra — minden további folyamodás nélkül a tandíj felét fizetik. A vizsgálatok határideje jan. 5-től 15-ig terjed. A jogakadémiai hallgatók általában részesülhetnek a kollegium kebelében fennálló, e tanév elején ujonnan épített s kényelmesen felszerelt tápintézet kedvezményeiben: ebéd- és vacsoráért a II. félévben — január 1—június végéig — 90 K.; csak ebédért a II. félévben 50 K. fizetendő. Az arra érdemesek igényt tarthatnak a kollegium által évenként kiosztatni szokott ösztöndíjakra; valamint a szegénysorsuak tandíjmentességre, tápintézet-díj elengedésre s a jelentékeny alaptőkével rendelkező „Jogász-segélyegylet” támogatására számíthatnak. A jogakadémiai ifjúsági, valamint a kollegiumi nagy könyvtár a hallgatóság rendelkezésére áll. — Mindennemű felvilágosításokkal, levélbeli megkeresésre is, szívesen szolgál a jogakadémia igazgatósága.

A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület eperjesi ősi kollegiumának jogakadémiáján — a hazai ág. hitv. ev. vallásfelekezet ez egyetlen ilyenmü tanintézetén, az 1905—6.

tanév alatt a következő tanárok működnek: dr. Mikler Károly dékán, dr. Flórián Károly, dr. Horovitz Simon, dr. E. Nagy Olivér, dr. Obetkó Dezső, dr. Raffay Ferencz, dr. Szlávik Mátyás (rendes tanárok), dr. Erekly István (rkiv. tanár), dr. Horovitz Imre, dr. Máriássy Béla, dr. Sztelho János (magántanárok). Az I-ső félévben 27 tantárgy 96 heti órában; a II-ik félévben pedig 33 tantárgy 105 heti-óraban adatik elő. A tanév első felében a jogakadémián összesen 224 hallgató volt beírva, úgy, hogy a hallgatóság létszáma tekintetében ez a tanintézet a hazai tiz jogakadémia között a legelső köze emelkedett. Az I. félév végén 14 joghallgató nyert végbizonyítványt.

Több joghallgató részesült ösztöndíjban, a segélyegylet támogatásában, tandíj- és tápintézet-díj elengedésében stb. Ezen a czimen a joghallgatók által élvezett kedvezmények összege a mult tanév alatt meghaladta a 8000 koronát. Az akadémiái ifjúság egyesületei: a jogász-testület, segélyegylet, turista-egylet és vívó-egylet, élénk működést fejtenek ki. A városban egészséges és nem drága lakások elegendő számmal állanak rendelkezésre s az ifjúság ellátása jutányos.

TÁRCZA.

„Új eget és új földet várunk.“

II. Péter III. 19. XXI. .)

(Az egyházk. Egyházi Ért. 1905. okt. 17-én tartott V. rendes közgyűlésén, a sepsiszentgyörgyi nagytemplomban elmondotta I. Ir. József kolozsvári magyar-utcai pap.)

János pedig a Jelenések könyvében már látta ezt az új eget és új földet. Ugy pedig, hogy ez első ég és az első föld elmúlt volna, a tenger se vala többé, megnyilik az Istennek hajléka az emberek előtt s lesznek Istennek népe, az Isten pedig lesz az ő Istenök. Szózat hallatszott mennyből: „És az Isten eltöröl minden könnyhullatást, halál nem lesz többé, sem keserőséggel való sirás, sem kiáltás, sem semmi fájdalom nem lesz többé, mert a régiék elmúltak“. Aak! várjátok-e azt az „új eget és új földet?!“ Szívesen igérem nektek... Pedig Jeremiás próféta kesergése is a lelkemben van IV. 19. stb. fájdalom van a szívemnek rekeszeiben, mert elvész a föld és elpusztíttatnak az én sátorim egy szempillantás alatt... ha tekintem a földet ime hiábanvaló és pusztá, ha tekintem az egeket ime semmi világosságok nincsen, ha tekintem a hegyeket, ime reszketnek és minden halmok ingadoznak, széttekintek magam körül és nem látok *embereket*, még az égi madarak is elmentek. Egy szóval a zsiros tartomány olyan, mint a pusztá“.

— Ha láttátok fennebb Jánosnál a mennyei Jeruzsálemet, nem láttok-e a Jeremiás siralmában valamit, ami mondaná lelketeknek: „új eget és új földet várunk“ . . . De tán meg is vagytok ti szokva aak, hogy itt új ég és új föld várjon. Tudja már a gyermek, hogy e küszöbön belül *más világ van*.. Meg vannak jegyezve a napok és az órák, a mikor ide kell jönni. Fölveszi mindenki ünnepi ruháját. Látja a fiu apjától, a leány anyjától. Időszámításunk kezdetétől mindig így volt, mi is így kaptuk, magunk is így hagyjuk: illendő módon, nehogy méltatlanok legyének a fiak és leányok a b. emlékezetü elődök-höz. S ha ilyen szép renddel és ékesen folynak mindenek, minek is hirdetni „új eget és új földet“

Mikor a májusi verőfényes nap hinti ragyogó sugarait, mikor a virágos mező szebb, mint Salamon. Így jár a mi Erdélyi Kerületi Egyházi Értekezletünk is városról-városra, határról-határra, a mint most tihozzátok jött, ez ősi százados székely fővárosba. A szerencsénk több vagy kevesebb. Mi elvisszük mindennév (amit az Isten adott) szívünk buzgóságát, lelkünk boldog lángolását, ha aztán ott is találunk, a hova megérkezünk, csak úgy dagad a keblünk a

kálvinista öntudattól. Ha pedig nem találunk semmit, lehajtuk fejünket, mint a káka: és úgy megyünk haza, mintha lefórráztak volna. S titkon, visszafójtva vagy egymásközt beszélgetve, vagy néha hangosan az egész világ előtt kívánjuk azt az „új eget!”

Nemkülömben vagytok ti is aak! A világ azt tudja, hogy a hol az ég, ott az Isten. A papok dolga aztán megtartani Isten előtt a világ népeit. Ügyeljenek ők az oda felvalókra; az ő hivatásuk. Es ha nincs eredmény, ha méltatlankodás, zugolódás, panasz támad, mint sötét felleg mögü: a fényes napot, mint nehéz nyomoruságból a szabadulást keresitek, várjátok azt az „új eget.” Hallok panaszokat nem egyszer, hogy a papok is egy héten csak ¹/₂ napig papok, aztán elmerülnek ők is a világba. Emészti egyiket a kenyérnek gondja, másikat a gyerek, harmadikat a haza. A világ úgy, mint titeket. Nem tudom aztán panasz számba vegyem-e aak, ha szolgálókat olyanok lennének, mint ti magatok. Örökké lelkem előtt van ugyan néhai Nagy Péter püspökünknek egy papi kibocsátó beszéde, a mit ilju szolgatársaihoz intézett: „Fiuk, vigyázzatok! Inkább legyen valaki tánczmester sánta lábbal, vagy énekemester rekedt hanggal, semmint kálvinista pap *hit nélkül.*” Es nem is kell mondja egyikünk se dicsekedve, nekem *van* s bizongassa egyik lelkes missiójával, másik ékes praedikációval, bűbajos beszéddel és szívreható előadással. A beszéd csak beszéd, a szó csak szó. Külön kell meglássék rajtunk, ha van is, ha nincs is. Isten nem csúfoltatik meg. Ugy volt örökké. Es most veszem számba újra textusomat, hogy várjam tiveletek egybe amaz „új eget” Tele lesz a lelkem, erős maradok — várok.

(Folyt. köv.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Az orsz. ref. tanáregyesület választmányi üléséről, melyet decz. 29-én tartottak Debreczenben, a S. P. R. L. 1-ső számában olvasunk tudósítást. Ott olvasuk, hogy „Magyarország története” (VIII. o. számára) cz. tankönyvre a pályázat meddő maradt, hanem megbízás folytán megiratják egy állami főreáliskolai tanárral. A *magyar olvasó könyvek* készítő bizottságát felrisszítették *Gulyás István* elnöksége alatt; hátha így gyorsabban menne a dolog. Sem a *történeti adattár* sem a *Tanulók újságja* támogatására nem ad a M. P. I. T. semmit, anyagi ereje nem lévén elégséges s így az első megoldható részét (a nyomtatott anyagok összegyűjtését) saját költségén fogja az egyesület kiadni, a másodikat pedig privát vállalkozásra bizza. *Iz érettségi vizsga reformja ügyében* kiadott újabb miniszteri rendeletét helyteleníti a választmány. mert leszállítja a színvonalat s ellentétben áll nem egy orsz. törvénnyel is. Erre felhívja a kerületek figyelmét. — Végre a miniszter után a *Zsinat* idéztetett a választmány elebe, melyről sajnálattal látják, hogy „a *harmadik ülészek is tovább haladt a tanárok iránti bizalmatlanságban s egyes jelszavak czime alatt a tanárok jogainak korlátozásában.* Nagy Sándor (Zilahról) az erdélyi tanárok nevében (megbízó levelét bizonyára nem kérték!) kijelentette, hogy „*sajnálják és szégyenlik, hogy egy erdélyi tanár volt az, a ki előmozdította a tanári állás alászállítását.*” Egyebekre majd még vizsztatérünk.

Most csak a tanári állás „alászállítása” miatt kesergő, sőt „szégyenkező” Nagy Sándornak és társainak akarjuk figyelmükbe ajánlani, hogy ha már az indokolatlan előjogok megszüntetése alászállította állásukat, tessék tanári munkássággal ismét felemelni. S ha már szégyenkezni akar: azt tessék szégyenleni, hogy a híres ref. gimnáziumok tanárai „Magyarország történetét” egy *állami és reáliskolai* tanárral iratják meg.

Lelkészirodai ügyviteli utasítások czimen a széki egyházmegye egy 27 oldalra terjedő pompás kis füzetkét adott ki, a melyben foglalt utasítások szerinti eljárást az egyházmegye papjaira nézve 1906. jan. 1-től

kezdve kötelezővé tette. A munkálatot *Sófalvy Károly* az egyh. m. esperese készítette gazdag adminisztratív tapasztalatai felhasználásával. *Kilencz* szakaszban adja meg a szükséges utasításokat: 1. Irattári szekrény. 2. Beadványok. 3. Iktatókönyv. 4. Kiadványos. 5. Levéltár rendezés. 6. Levéltár lajstromozás. 7. Levéltár további kezelése. 8. Költségelőirányzat. 9. Számadások. (A. Magtári és pénzalapi. B. Egyházközségi támadás.) A füzethez 8 drb. melléklet van a végén függesztve, a melyek példákkal illusztrálják az eljárást. Gratulálunk a széki e. megyének és előrelátó esperesének a munkáért. Megtörtént az első lépés ahhoz, hogy már most legalább egy egyházmegyében egyöntetű lesz az eljárás s nem megy épen minden „a maga nótáján.” Mennyi haszna, mennyi előnye lesz a rend, átvétel, átadás stb. stb. szempontjából. Azonban mi szeretnők, ha az egyöntetűség kiterjeszhető volna az egész kerületre. És pedig úgy, hogy minden egyházmegye csinálja meg és küldje be az Ig. tanácsához a maga szabályrendelet-javaslatát s a „püspöki-szék” csinálja meg abból az egész kerületre kötelező egyöntetű Utasítást, a mit a ker. gyűlés érvénybe léptet, megfelelőleg átalakíttatván nyomtatványait. Az egészet kiadja egy füzetben kellő magyarázatokkal a papok kezébe s a gyakorlati theol. tanárával a theologusokat is bevezeteti annak ismeretébe és gyakorlatába. Tessék hozzászólni, hogy a *széki* munkálat mennyire volna erre alapul elfogadható — s meg kell indítani a mozgalmat.

Szives kérelem. A világ minden élettéljes egyháza belterjileg: hivei, gyermekei és külterjileg: külső hódítás által nevededik. Egyedül a magyar ref. egyház az, mely eddig külterjileg nem gyarapodott, ezért napról-napra összébb és összébb zsugorodik is. A más felekezetek, különösen a protestáns szekták kisebb igazságaikkal hódítanak és pedig sokszor ép tőlünk. Ezért gondoltam én, hogy nekünk is hódítani kell az evangélium hirdetése által. A legjobb hódítási tér ma a g. keleti román és szerb nép, kik elégedetlenek vallásukkal s elérkeztek arra az időpontra, midőn megérték a reformációra. Nekünk a g. keleti népek reformálását meg kell kezdeni s nem szabad e munkát tisztán a názárenusokra, baptistákra, methodistákra és szombatosokra bízni. Mi Nagybeckereken missiói munkába állottunk már és hirdetjük szerb, német és magyar nyelven az evangéliomot. Hirdetjük a ref. paplakon vasárnap és csütörtökön este 7–8-ig. A Paukov-féle szerb imateremben vasárnap d. u. 2–3-ig és 6–7-ig, továbbá szerdán d. u. 6–7-ig szerb nyelven. A gabonateren e célra bérelt bolthelyiségben vasárnap d. u. 2¹/₂–3¹/₂-ig német nyelven. Kedden és pénteken este 7–8-ig szerb, magyar és német nyelven. Az evangéliom hirdetését végzi Szalay lelkész magyar, Paukov Mita evangyeliista bibliárius szerb, Lichtenberger Vilmos missionárius szerb- és németnyelven. 40–50 a jelenlevő hallgatók száma. E missió fenntartása 200 koronába kerül a „Keresztyén nőegyletnek” mely ezt közadakozásból reméli fedezni. Szivesen vesz és kér e célra áldozatot s az *Vastag* Endre gondnok urnak küldendő Nagybeckerekre.

Ujabb adományok az ev. ref. Szeretetház karácsonyfájára. Nagytiszt. *Molnár* Albertné 4 kor. és két doboz cukorka. Nt. *Herepei* G. esperesné 2 kor. *Szlez* Márton kereskedő 5 koszoru füge, 3 pakk gyertya és 40 drb narancs. Mélt. *Szilvássy* Béláné 10 kor. Ntű *Kenessey* B. th. igazgató 10 kor. *Barabás* Samu Magyarlápos 5 kor. Özv. *Somkerek* Miklósné 10 kor. *Bethlen Gábor-kör* helyből 20 kor. *Papp* Mihály ezredes 4 koszoru füge. Gr. *Tholdalagi* Mihályné, báró *Wesselényi* Miklósné 20–20 kor. *Katona* Gergely újabban egy diós kifli, egy fonatos kalács. *Ignác* Károly ref. pap Bánffy-hunyad 8 kor. *Bertalan* József ref. pap Aranyospolyán, *Kovács* Gábor ref. pap Szentmargitta 1 kor. 68 f. *Kovács* István jegyző Egerbegy 5 kor. *Borbély* Samu Nagybacon 3 kor. Összes gyűjtésünk ez ideig 427 kor. 07 f., ehez jön az árváknak járuló alaphól elnökileg kiutalt 99 kor. 20 f., mivel a bevétel tesz 526 kor. 27 f. Ruhaféle és könyvekben kiosztatott 407 kor. 64 f. Megmarad az alapnak 118 kor. 63 f. Ugy a szives adakozóknak, mint a közreműködőknek szives köszönetet mond az intézeti igazgatóság.

Köszönet. Holtmaros község birója, Bakos András és neje Kis Zsuzsánna 1905. évi karácsony ünnepe első napján a holtmarosi ev. ref. egyháznak négy darab, nagy gondal és szépen kivarrott úrasztali terítőt ajándékoztak, 20 korona értékben. Habár tudom, hogy a szere-

tetből származó jó cselekedet önmagában hordozza jutalmát, mégis kötelességemnek ismerem itt az ujságban is hálásan megköszönni a szives ajándékot. Áldja meg az Isten az ajándékozót minden áldásával és segítse meg, hogy Holtmarosnak derék népe előtt még hosszas ideig járhasanak jó példát adólag, jó egészséggel. Holtmaros, 1906. jan. 2. Kiss Ferencz, ref. pap.

GYÁSZROVAT.

Gáspár János, a percseni ev. ref. egyháznak 46 éven át buzgón szolgált és nagy szeretetben állott papja, volt 48-as honvéd, a percseni állami elemi népiskola gondnoksági tagja, munkás életének 76-ik, boldog házasságának 45-ik évében, súlyos szenvedés után, 1906. évi január hó 4-én jobblétre szenderült. Temetése f. hó 6-án délután 2 órakor volt a háznál és sirnál tartott gyászszertartás után. Legyen nyugalma csendes!

Özv. Lénárt Dánielné szül. Kovács Rózália, hosszúsas, keresztyénileg hordozott szenvedés után, mult év decz. 26-án, életének 83-ik, özvegységének 42-ik évében, az Urban csöndesen elpihent. Mint hitves, mint szerető, gondos édes- és nagyanya, mint övéiért élő, a sors nehéz látogatásaival hiven küzdő özvegy valóban szép, áldott és nemes pályát futott meg hosszú életében. Temetése decz. 29-én volt Marosvásárhelyt. Két gyermeke: *Lénárt József* magyarói pap és *Lotti* férj. *Vajna Gáspárné*, nyug. kir. t. biróné és 6 unokája állták körül ravatalát. Nyugodjék csendesen!

HIVATALOS RÉSZ.

Sz. 5597—1905.

KÖRLEVÉL

az összes egyházi és iskolai hatóságokhoz.

Egyházkerületünk közigazgatási térképét szétküldöttük összes egyházaink és iskoláinknak. Példányonként az 5—5. kor. ár sürgősen beküldendő az egyházkerületi pénztárba.

A térkép régen érzett hiányt pótol, most már egyházunk minden egyes tagja szemlélet útján megismerkedhetik az egyházi közigazgatási beosztással s egyházaink és egyházmegyéink földrajzi viszonyaival. A térkép kiügyesztendő mindenik esperesi és lelkészi hivatalban és ref. iskolában s az egyházi és iskolai hatóságok gondoskodjanak arról, hogy a tanulók már az iskolában kellőleg megismerkedjenek a földrajz tanulása közben az egyházi beosztással is.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. decz. hó 29-én tartott üléséből.

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Dr. Sárkány Lajos,
tanügyi előadó.

42—1906. sz.

KÖRLEVÉL

valamennyi nagytiszteletű Esperes aához.

A széki ev. ref. egyházmegye tanácsa, Sólalvy Károly esperes afia előterjesztésére, „*Lelkészi-irodai ügyviteli szabályok*” czimén, könnyen áttekinthető és használható utasítást adott ki nyomtatásban.

Ezt az utasítást Igazgatótanácsunk felülvizsgálta és úgy találta, hogy abban a lelkészi-irodai ügyvitel és számadás-készítés egységesítésére és javítására szolgáló helyes irányelvek vannak kijelölve, melyeknek következetes alkalmazásával az ez idők szerint oly sok kívánni valót fennhagyó közigazgatási ügyvitel minden bizsonnyal javulni fog.

Ajánljuk ezért az összes Esperes aainak, hogy a hivataluk részére szintén megküldött emez utasítást figyelemre méltatni és az egyházmegyei tanácsban elfogadásra és életbeléptetésre ajánlani sziveskedjenek.

Kolozsvárt, 1905. január hó 6.

Dr. Bartók,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 2435—1905.

KÖRLEVÉL.

valamennyi nagytiszteletű Esperes aához.

Az 1905. évi egyházkerületi közgyűlés 23. jkvi számú határozatával megállapított esperesi honoráriumok kifizetési módozatául az évnegyedi utólagos részletekben való felvétel van meghatározva.

Mint hogy azonban a mult évben eszközölt első kifizetés alkalmával, a már akkor esedékessé vált több részletre tekintettel, évnegyedi előleges utalványozás történt, értesítjük összes esperes aait, tudomásvétel és ahhoz alkalmazkodás végett, arról, hogy a f. 1906. évtől kezdve szigoruan ragaszkodunk a kerületi közgyűlés által kimondott évnegyedi utólagos kifizetéshez.

Kolozsvárt, 1906. január hó 2.

Dr. Bartók György,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 5846—1905.

KÖRLEVÉL

valamennyi nagytiszteletű Esperes aához.

A lelkészi állomásokon előforduló *személyváltozások* sürgős bejelentése tekintetében 2389—901. sz. a. kiadott körrendeletünk intézkedései az utóbbi időkben figyelmen kívül hagyatnak, a mennyiben a lelkészek elhalálózása, lemondása, avagy más állomásra való távozása oly későn jelentetik be, hogy több esetben az 1898. évi XIV. t.-cz. 16. §-ában megállapított 3 havi határidőből is kiesünk a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz intézendő, bejelentésünkkel.

Mint hogy e késedelmeskedésből kellemetlenségek és anyagi károk származnak: ismételten felhívjuk a nagytiszt. Esperes aait, hogy egyfelől szigoruan követeljük meg az előforduló személyváltozásoknak, Utasításunk 177. §-a értelmében leendő haladéktalan bejelentését, másfelől pedig az Utasítás 179. §-ának és 1857—1901. sz. körrendeletünknek megfelelően szintén sürgősen eljárván, az előlídezett 2389—1901. sz. körrendeletünkben meghatározott jelentést a kitűzött határidőn belül, műhatatlanul tegyék meg.

Kolozsvárt, 1906. január hó 5.

Dr. Bartók,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 21—1906.

PÁLYÁZAT.

Az erdélyi egyházkerületben a szilágyszolnoki egyházmegyébe kebelezett *bogdándi* ev. ref. egyházközség kántortanítói állására ezennel pályázat nyitattik.

Javadalma díjlevél szerint: két szoba, konyha, kamara és pinczéből álló szép lakás, kerttel és melléképületekkel. Kézpénz 800 korona, évnegyedenként a negyed közepén fizetve; tandíj minden tankötelestől 1 kor. 70 f., a mely czímen befolyó összeg a 200 koronát rendesen meghaladja, fizetve egyszerre november közepén. Haszonélvezete egy 5—6 szekér szénát termő rétek és (a legújabb temető kivételével) az ó és új temető haszonélvezete, melynek szépen gondozott és kedvező évben igen szép jövedelmet hozó gyümölcsöse van. Az ó-temetőben egy második veteményes kert is a tanítót illeti. Az összes díjlevélileg megállapított fizetés 1190 koronára van értékelve, a mi azonban a temetői gyümölcsös kert folyton emelkedő jövedelmének és a tandíjból származó többletnek beszámításával 1200 kor. biztosan meghalad. Előnye ezen állásnak, hogy a községen jóforgalmu csinált út vezet keresztül és van a községnek postája, körjegyzői hivatala és szövetkezeti boltja.

Kötelességei: az összes kántori és tanítói teendő végzése, énektanítás és a mindennapos tanköteleseknek vallástanítás is, a három sátoros ünnep második felén, minden urvacsora osztáskor délután, valamint lelkész akadályoztatása esetén az istentiszteletek végzése is.

Pályázati határidő 1906. február 20.

A szabályszerűen felszerelt folyamodványok nt. *Bartha Dezső* esperes afiához küldendő *Tasnádra* (Szilágym.)

Kolozsvárt, 1906. jan. 7.

Dr. Bartók, püspök.

Erdélyi Protestáns Lap.

AZ ERD. EV. REF. EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS LAPJA.

Laptulajdonos: az erd. ev. ref. egyházkerület.

Felelős szerkesztő: NAGY KÁROLY, th. tanár.

Szerkesztőség, hova a kéziratok és magán előfizetések bérmentve küldendők, az ev. ref. theol. fakultás épületében 4. ajtó.

Előfizetési ár: egész évre
félévre

12 kor.
6 kor.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Két Jézusi szó.

Text. Máté 12. 30; Márk 9. 40.

Egyszer Jézus meggyógyított egy ördögöst. A farizeusok, kik ennek tanúi voltak, háborogni és mormogni kezdtek erre, sőt végül nyíltan is kijelentették, hogy ez nem tiszta dolog, Jézusnak a sátánnal kell szövetségben lennie, mert ez különben nem történhetett volna. Jézus szent haraggal fordul ellenük s szemük előtt kimutatja, hogy mily balga és képtelen beszéd az övék s szavait így végzi: „*A ki velem nincsen, ellenem van az!*” Azt akarta ezzel mondani: Tiveletek — farizeusok — tisztában vagyok. Ti nem akartok semmit tudni rólam, ellenségként állotok szembe velem, erőszakkal behunyjátok szemeiteket azon különben nyilvánvaló és szembeszökő áldásos hatások előtt, a melyeket én létrehozok. Sőt: többet tesztek; hiveimet is megingatni, elidegeníteni akarjátok, midőn azt az isteni erőt, melyet én embertársaim javára használok, úgy akarjátok feltüntetni, hogy az az ördögnek a munkája. El tőlem, nem akarok ismerni titeket!

Ne igyekezzünk szelidíteni Jézus e szavainak komolyságát, sulyát és élességét. Jézus igenis *ellenségeinek* tekinteti mindazokat, kik mindazt az áldást és életadó jót következetesen letagadják, a melyek századokon át s ma is tőle származnak mindenenek elárasztó bőségben, sőt őt rajongónak, fellengző ideálistának vagy tán épen magát is, másokat is csalódásban ringató embernek tekintik s e már előre megalkotott kicsinylő és elítélő véleményüket másokra is ráerőszakolni törekednek. Az ilyeneket elkergeti tekintete elől; bár elképzelhető, hogy mily vérző szívvel teszi!

A másik nyilatkozatát is érdekes körülmények közt teszi. Tanítványai jelentik neki egyszer, hogy a közelebbi városban egy vándor orvos azzal gyógyítja a betegeket, főleg ördögösöket, hogy mintegy varázsige-ként mondja felettük a Jézus névét. El kell tiltani tőle — hangzik a tanítványok egyhangú véleménye — hisz' erre neki semmi joga sincs, mivel sem nem követi a Jézust, sem az ő szövetségébe bekebelezve nincsen! Jézus ellenkezőleg, szól: Ne tiltsátok el őt! Mintha mondaná: hagyjátok a dolgot mentire; a ki velem egyszer kapcsolatba jött, viszonyba lépett, érdeklődni kezdett irántam, habár először még oly külsőleg és felületes módon is: annak — ne féljete! — szükségszerűen muszáj hozzám közelebb jönie; az ilyen annyi, mint hogy ha már is meg volna nyerve. — *A ki nincsen ellenünk, velünk van az!*

E szavakban egyformán nyilatkozik az Ur szelidsége, előzékeny barátsága s főleg tiszta optimizmusa. E szavak azok, a melyek csodálatosan lelkünk mélyére hatnak; ezekre van — érezzük — igazi szükségünk. Nem vagyunk ugyan barátjai a gyárilag készült bűnvallomásoknak, de attól a gondolatától — hisszük — mégis egyikünk sem menekülhet, hogy végtelenül távol vagyunk attól, a mit Jézus mitőlünk szavával és személyével egyformán oly komolyan követel: „*Legyetek tökéletesek, mint a ti menynevei atyátok tökéletesek!*” Lángban kellene hogy égjen szívünk s egész lelkünket be kellene, hogy töltsse a lelkesedés aziránt, hogy szolgáljunk Istennek s az ő akaratát

cselekedjük! s a valóságban mily gyarlón, aluszékonyan, kelleetlenül próbálgatjuk!

De még e miatt sem kell kétségbe esnünk. Jézus mondja: Nem az egészségeseknek, hanem a betegeknek van szükségük orvosra! Boldogok, a kik éheznek és szomjuhózzák a megigazulást, mert ők megelégtettek. A ki hozzám jön, nem fogom kiutasítani. Nem úgy hangzanak ezek, mintha egyenként mihozzánk volnának intézve? Mintha mondanák: Te, kedves atyámfia, úgy érezted eddig, hogy csak egyes szavaim és nyilatkozataim hatnak rád; a „*hegyi beszéd*” s még egy pár hasonlat tudtak csak lekötöni. Jó; egyelőre ez is elég. Lassanként majd megnyitom én mind jobban-jobban szemedet, szivedet, a miglen majd megértesz mindenenek, a miket neked mondani akarok. — És te, barátom ott a munkás ruhában, te is ugy-e engem eddig csak arról az oldalról ismertél, azért becsültél, hogy én lehajoltam a szegényekhez és nyomorultakhoz s őket magamhoz emeltem. Ez keltett viszhangot szivedben. Nős, én ezzel meg vagyok most elégedve; hogy mélyebbre is tekints, hogy egészen megismerj: megjön az is nemsokára. Csak a kisujjadat add ide: én megragadom az egész kezedet s átsegítlek a szakadékon magamhoz. Csak ajándékozz meg bizalmaddal! Még a legnyomorultabb vagy legelvetemültebb emberben is meglátja Jézus pislogni a hamu alatt az isteni szikrát és nem nyugszik, addig fújja, míg lángot vet és lobogva ég. Egy perza legenda, mai izlésünkhöz mérten ugyan egy kicsit durva formában, de igen helyesen rajzolja Jézusnak e vonását: Názarethben egy utcaszegleten egy döglött kutya volt. Az arrajárók megállva mellette, undorral tekintenek rá. Az egyik megmerevedett sovány lába felett gunyolódik, a másik kiálló oldalbordáira mond valami éretlen viccet, a harmadik a kimult állatnak fején rug egyet. Jézus pedig, a mint megjelenik a csoportban, egy íájó, szelid pillantást vet az immár élettelen állatra és szól: „*mily szép fogai vannak, fehérek, mint a gyöngy!*”

Mily boldogság tudni, hogy a ki itélni fog elevenek és holtak felett — a Jézus Krisztus így néz, így itél!

Ch. W.-ből.

Zsinati beszámoló.

(Folytatás.)

Az egyháziadózás reformjának hatása nyilatkozni fog, hogy csak a legfőbbeket említsem:

1. A tulterhelt szegénység terheinek könnyítésében.

2. A teherviselés arányosításában, előbb csak az adósegélyes gyülekezetekben, később másokban is s így az idők során — nagy átlagban szólva — országosan is.

3. A naturáliák (termények és szolgálma-

nyok) rendre-rendre pénzzel való megváltásában.

4. Azonban legyünk elkészülve arra, hogy e jó hatású végeredmények sokszorosán komplikált belső harcok és válságok útján fognak csak létrejöhetni az egyes gyülekezetekben.

Ha már most azt kérdezzük, hogy e hatásai hol fognak elsősorban jelentkezni nálunk? teljes biztossággal megállapíthatjuk, hogy főleg csak *faluhelyeken* és legfőképpen a *székelyföldön*.

Én, ki meglehetősen ismerem egész egyházkerületünk idevonatkozó viszonyait, merem állítani, hogy — bizonyos vonatkozásban — Brassót kivéve, városi gyülekezeteink tagjai sem tulterhelve nincsenek, sem adózási rendszerüknek nincsenek olyan mizériái, a melyek ott az adózási reformot — az adósegély megnyerése érdekében — sürgőssé tennék. Sőt megállapíthatjuk, hogy a mi városi népünkön egyházi tekintetben is meglátszik a heretermesztet. Két-három esetet kivéve, a legkisebb egyházi terhet épen városi gyülekezeteink tagjai hordozzák. Egy enyedi, kolozsvári tanár, marosvásárhelyi, kolozsvári tőkepenzes, vizaknai, sepsiszentgyörgyi, gyulafehérvári, szászvárosi iparos vagy földész felényi egyházi terhet sem hordoz, mint egy 3 holdas székely kisbirtokos. Meg is látszik a gyülekezetükön. Rendszerint anyagiakban is roskadozók, buzgóságban is ernyedtek; arról pedig, hogy egy modern városi egyház feladatai megoldására vállalkozzanak, beszélni sem lehet. A mi kicsi terhet hordoznak itt a hivek, meglehetősen aránylagos kivetés alapján viselik. Az adóreform a mi városi gyülekezeteink baján tehát nem fog segíteni. Ezeken csak tagjaink belső megújodása s ebből folyó megfelelő áldozatkészségük segíthet. A közegyház támogatása pedig rájuk csak akkor válik szükségessé is, lesz lehetséges is, ha majd a modern kor egyházi feladatai megvalósítására a maguk erejét már megfeszítették.

Faluhelyen s főleg a székelyföldön azonban már nagy változásokat fog előidézni és pedig a cikkünk elején jelzett mindhárom irányban. Ha keresztül vitetik a reform, meg fog szünni, hogy némely ember évi bruttó bevételének 25%-át legyen kénytelen egyházi adóba fizetni, de meg az is, hogy ugyanakkor ugyanabban a gyülekezetben a másik, tiszta jövedelmének $\frac{1}{100}$ vagy $\frac{1}{1000}$ részét fizesse. Kétségen kívül igazságos és helyes, hogy ez megszűnjön, de főleg itt áll az, hogy ebből belső harcok és válságok származnak. Az itt közép- és nagyobb birtokosoknak nevezhető hiveink: a székelyföldön 50—100, a vármegyéken 200—1000 holdas birtokos hiveink egyh. adója egyszerre oly nagyon fel fog szökni az eddigéhez képest, hogy ez valóságos veszedelemmé válhatik egyházunkra nézve. Félni lehet, hogy míg eddig szegény népünk volt tulságosan megterhelve: most ha ez a

reform szigoruan keresztül vitetnék, közép-birtokosságunkra hárulna oly nagy teher, a mely a folyton nehezedő gazdasági, munkás viszonyok s ez osztály emelkedő társadalmi igényei mellett alig lenne reá nézve elhordozható s míg eddig a nép, ezután ők fognának menekülni „a legdrágább vallás egyházából“ és pedig a legolcsóbbba, mely nem a felekezetenküliség!

E veszedelemre való gondolás szülte az adósegély feltételének azon „vagy“-lagos, alternatív formáját, a melyet az E. P. L. ez évi folyama 14-ik lapján 2. és 3. pont alatt érintettünk. Nagy bölcsesség, az életviszonyokat tekintetbe vevő körültekintés nyilvánult abban, hogy a zsinat többsége ezt elfogadta. — Így meg van adva a mód arra, hogy nemcsak a helyi viszonyokat lehessen tekintetbe venni, de akár az egyes egyének természetéhez való alkalmazkodás is érvényesülhessen. Ugy, hogy itt most már széles mező nyitott meg a lelkész tapintatos előkészítésének és vezetésének s a hivek egymás iránt való atyafiságos indulatának. Ezeknek kell elhárítaniok azt a veszedelmet, mely az új normál-adókulcs rideg s azonnali alkalmazásából könnyen keletkezhetnék. Hogy épen a székelyföldön, hol az ellentétek bizony élesek, mennyire fog érvényesülni e ker. erény? azt a jövő mutatja meg. Vajha kikerülhetők lennének a súlyosabb válságok!

A vagyonaránylagos adó mellett nagy nehézségekre fog vezetni a személyi adó alkalmazása is. Itt újra a legszegényebb emberekkel és közép-birtokossággal fog meggyülni a rendező baja. A vagyontalan s egyben kereképtelen emberek ugyan nem fizetnek; de már a napszámos, ki eddig legfennebb 60 fillért fizetett (félőszpora), most már 2 koronát kell hogy fizessen. Ez ugyan az első pillanatra nem látszik soknak s a multhoz képest mégis sok lesz. Ezek is szelidítendőek a viszonyokhoz képest.

A reform azonban kihat az adózás eszközére is s a kik panaszkodtak a zsinatra, hogy a termény-fizetéseket nem törölte el, megnyugodhatnak: meg fog az magától szünni. Sőt — megjósoljuk — akkor meg sajnálni fogják a „belső emberek“, hogy megszűnt. Megszűnik pedig első helyen a kongruás egyházakban. Az adórendezés során ugyanis midőn a termények is értékükben lesznek számítandók, az adózó és adóelfogadó ellentétes becslési érdekeik kiegyenlítéseül természetesen fognak kinálkozni a lelkészi fizetés kiegészítésre vonatkozó hivatalos számítások és értékelések. Nem nehéz megjósolni, hogy az adózók szivesebben fogják fizetni az értéklési összeget, mint a terményt s az egyház és hivatalnokai kénytelenek lesznek elfogadni, mert ilyen értéklésbe korábban maguk belenyugodtak. Hogy a pap és hivei közt majd ezek is surlódásokra

fognak alkalmat adni: fájdalom, több mint bizonyos. Szelid elintézésére és kiegyenlítésére nézetünk szerint csak az vezet, ha akár a termény, akár a pénzfizetés, de egyöntetűen és állandósággal lesz megállapítva, legalább a 10 éves revíziós ciklusok idejére megváltoztathatatlanul mindkét részről.

Mi a teendője már most a lelkészeknek a reform előkészítésében? Semmi esetre sem az, — mint némelyek gondolják — hogy a nép elől lehetőleg eltitkolandó a reform lehetősége és alapelvei. Ezt ugyanis megtudják s ha saját eszük után indulnak: még nehezebben lesznek vezethetők később. Hanem az, hogy már jó előre meg kell őket ismertetni az elvekkel felolvasások alakjában s aztán a legméltányosabb kulcs alkalmazásának megnyerni. A termény váltsággal nem kell sietni, mert ennek hátrányai lehetnek. Meg kell azonban indítani a termény stb. váltság alapok megteremtését. Most van ideje a szorgalmi jövedelmek előállításának megnyerni az embereket. A helyett, hogy az egyház földjei, rétjei olcsón bérbeadassanak: „kaláka“ munkával kell értékesíteni egyházi alapok megteremtésére. Most már egyformán arányos érdeke ez gazdagnak szegénynek. Ha a gazdag ekéi megszántják s a szegény napszámosok learatják: az egyh. adó váltságba is aránylagosan beszámítható lesz javukra, mert az a hivek külön megterhelésével gyűjtött alap lesz.

Vigyázni kell főleg arra, hogy az osztály ellentét szempontjai valahogy kikerültesse. Népünknek — különösen a székelyek között — úgy is nagy hajlandósága van erre. Ezt kell leszoritani a magasabb ker. erények érvényesítése által.

Szép, de nehéz feladat lesz. Adja Isten, hogy gyülekezeteink vezetői méltók legyenek az országos zsinat törvényhozásában nyilvánult bölcseséghez!

(Folyt. köv.)

Válasz „Mezőségi“ kérdéseire.

Kérdéseidre, kedves kollega, sietek válaszolni. De nem akarom ez által szolgálni az egyházi életnyilvánulások hírlapi térre hozásának egy másik kedvtelését, a mely szerint „válasz“, „viszont válasz“, „felelet a viszont válaszra“ stb. címek alatt, végül csupán az a végeredmény tűnik ki, hogy „dixi et salvavi“, „pax nobis“ s még ha a legjobb czéllal indult is meg a vita s talán haszna is lett volna a közügynek: sajnálattal kell visszagondolni az elpazarolt időre, az ez alatt elmulasztott tenger munkára s az üres szalma cséplését s még inkább az elmergesedett szenvedélyeket a nt. Szerkesztő úrnak „állásfoglalása“ kell hogy beszüntesse.

En úgy veszem észre, hogy a mi vitánk úgy indult, hogy ebből haszna lesz a közügynek.

En bemutattam magamat, nevem aláírásával, a nagy közönségnek. Még csak azt kívánom hangsúlyozni, hogy már nem gyanusítás, de komoly valóság az, a mit felhoztam és felhozni akarok. És ezek a komoly valóságok bántják az én kedves „Mező-

ségi“ kollégámat is. Bántanak engemet is. Ezért irtam én is, ezért irt az én kedves kollégám is. És ez a komoly valóság: *papi közszellemünk betegsége.*

A komoly kritikus senki előtt sem gyűlöletes. Te ugylátszik az vagy. Jer hát vitázzunk! Mutasd be magadat nyilvánosan, hogy harcoljunk nyíltan édes anyaszentegyházunk javáért.

Mert papi közszellemünk betegsége anyaszentegyházunknak is veszélye. Hiszen mi nem is vagyunk ellenségek. Mi egy uton vagyunk. Te is azért szólottál, a miért én. Te is arra a sebre keresed a gyógyírt, a melyekre én. Jer hát keressük. Csak egyet kérek csupán tőled. Vond vissza e kifejezésedet: „*stréberkedés.*“ Vitánk ne legyen szenvedélyes. Az első vádoló úgy látszik én, az első védelmező velem szemben te lettél. Ellentétesek vagyunk, de nem ellenségek.

„Oldjuk meg saruinkat, mert a hol állunk szent hely az.“ A színvonalon álló vita, lehet hasznos, de a török-szakad szóharcz nem kedves senkinek. Elveket és nem személyeket tárgyalunk. Az elvek harcza főnséges, legyen az a hangja is.

Ilyen irányzattal felelek csupán. A mikor a „gradus ad Parnassum“-ra fölhitvam a figyelmet, legkevésbé a gyanusításra gondoltam. Fájt nekem már régóta, hogy papi közszellemünket mily nagy mértékben zavarja az az irányzat, a mely itt-ott felüti fejét, hogy létezését dokumentálja. Az az irányzat ugyanis, hogy némelyikünk — egészen helyesen — magát megvizsgálja, de az önvizsgálat arra az eredményre vezet, hogy ő jobb, mint más. És „inter pares“ kiemelkedik egy-kettő s az elbizakodottság magaslatán lekicsinyli a „nemzet napszámosát.“ Be tudom bizonyítani, hogy egyik egyházi életről szóló tudósításra, minden erőszak nélkül állapíthatjuk meg — s többen meg is állapították — azt a domináló akkordot: engem kövessetek papok, ilyen vagyok én!

Ez az irányzat másfelől csüggedést kelt föl.

Ezzel az elbizakodottsággal kívántam szembe állítani Egyházkerületi Értekezletünk végét jósló csüggedés szavait.

Mert sokan vannak, akik a csüggedés nyomasztó érzése alatt, égre függesztett szemmel állanak, ajkukon azzal a tőprengő kérdéssel: Mit cselekedjünk? És az elbizakodottság és a csüggedés, avagy ütött-e sebeket papi közszellemünkön?

En azt hiszem, hogy mindkét irányzat oka annak, hogy itt is, ott is hangosan kiáltozzák: nem tartunk össze!

Egyesüljünk!

Nem gyanusítani akartam én; csupán észrevétni az elbizakodottakkal, hogy: csak az Ur Jézussal dicsekedhetünk, a csüggedőknek pedig megmondani: Ne féljete! Mit állotok itt, nézven az égre! Nem az elbizakodottság, de nem is a csüggedés rugója indított szólásra, hanem a vágy, hátha papi közszellemünk egészségére hozásáért munkálhatnék.

Ez alkalommal azonban csak megjegyzéseidre válaszolok. A következő alkalommal azonban — ha a nt. Szerkesztő úr állást nem foglal ellene, a mit szívesen kérek is s meg is hajlom előtte — szólani fogok más irányzatokról is, sőt a nt. Szerkesztő úr „állásfoglalására“ is bátor leszek kiterjeszkedni.

A mi a programpontokat illeti, őszintén megvallom, mikor leirtam, nekem is feltűnt, hogy 8 pont közül fele én reám jutott. De az első vallásos estély volt ez ebben az évben. Nézetem szerint az estélyek megnyitását senki más nem végezheti, csak a lelkész. Ha vallásos iratokat osztanak ki, azt sem végezheti más. Ennek oka az én eljárásomban látszik körvonalozva. A „felolvasás“ programpont alatt 4—5 darab koszorúfüzetet választottam ki s tettem kezem ügyébe. A templom ajtónál osztottam ki a távozóknak. A kiválasztott füzeteket észrevétlenül, hogy

nem a következő füzetet kapta, nyujtottam át a kiválasztott egyénnek.

Régi egyházi énekeinknek előadása estélyeinket látogató közönségünknek kifejezett óhajta. E három pont tehát kötelességem volt. A kötelesség teljesítése nem dicsekedés.

A karvezetés egyéni tehetség. A kinek van valami tehetsége, ismét kötelessége a közügy javára előhozni. Ezt nem szégyenltem. A mi a kurucz dalokat illeti, nem volt egy pillanatra sem aggodalmam, hogy a templom méltóságával ellenkeznek az előadott darabok.

„Nagy majtényi sikon letörött a zászló!“ (Lásd Ref. Zeneközlöny I. füz.) Sirva töpreng Rákóczi keserve: „Hallgassátok meg magyarim... mitévő legyek“ s míg a reményvesztett kuruczoknak menekülésre int tanácsuk, a fővezér ahhoz menekül, aki „Győzhetetlen én köszálom“ s imádkozik a hős vezér. És a szabadító meghallgatta „Rákóczy imáját“, mert a harmónium utójátékában is visszhangzik a csatát nyert sereg hősi indulójának egyes akkordja a Rákóczy indulóból

E fajta kurucz nóták ép úgy illenek ma a templomhoz, mint egykor a hazáért vívott harcz diadala az Isten akaratához.

A templomba meg azért kell, hogy mi rendezük az egyházi összejöveleteket, mert más hely nincs. A mult télen az „Emke Olvasókör“ helyiségbe tartottuk. E teremmel egy udvaron vendéglő van. Megtörtént, hogy a polg. isk. növendékeinek leánykarát megnyerni szerencsénk volt. Azonban egyik luth. kollegánk, ki gondn.-elnök és hittanító a polg. leányiskolában, megtiltotta a luth. növendékek megjelenését. Nyomban reá a kath. lelkész is, azt adván okul. mindkettő, hogy korcsmába nem engedheti a növendékeket.

Annyiban igazuk volt, hogy a vendéglővel egy udvaron levő helyiségbe volt az összejövétel. Most templomban tartjuk a presbyterium határozatából, minthogy az összejöveleteket is az határozta el és rendezi is.

Vasárnap d. u. előbb megtartjuk a rendes istentiszteletet 2—3 óráig. $\frac{1}{24}$ — $\frac{1}{25}$ -ig tart a vallásos összejövétel. Templomunk annyira világos, hogy lámpavilágra szükségünk nem volt. És ha a felolvasónak esetleg szükség volna is világításra, semmi különöst nem találhatok abban, ha egy lámpa helyeztetik a felolvasó asztalra. Estélyeinket látogató közönségünk legnagyobb részt intelligens közönség. A másik kisebb rész pedig iparos. Ez a körülmény magyarázza meg, hogy egyházi összejöveleteink programján koncert iz érzik.

Más az eledele a hívőknek Koronkán és más Brassóban. Hogy pedig mi kifogása van hiveinknek a templomban tartott egyházi összejövetel ellen: semmi sem adhatna világosabb feleletet, mint az, hogy 600 lélekszám van a 10 körlelkészi községben elszórva és mégis templomunk szűknek bizonyult a résztvevők befogadására.

És most a viszontlátásra kedves kollega! a papi közszellem javításának mezején.

Szíves üdvözlettel
(Hosszufalu.)

Demes Péter,
ref. lelkész.

EGYHÁZI ÉLET.

Kérelem az oláhujfalusi ev. ref. körlelkészi lakás építhetése érdekében.

Szeretett hitrokaink!
Nemes presbyteriumok!

Fogaraszvármegyében a fogarasi havasok alján Óláhujfalú központtal szervezett körlelkészségben 260

államvasuti és más hitsorsosunk él idegen ajku, más vallásu lakosság között, 30—40 kilométer távolságra a közelebbi ref. hitközségektől.

Ezen 110 lélekszámú exponált egyházközség a közelebbi években az építéskor összeomlott templomát újra építette és ebbe most a harangok hivatógó szavára a kitűzött időkbén a 28 nemzetiségi községben szétszortan élő hitsorsosunk gyül össze az Istent lélekben és igazságban imádni, zengzetes magyar nyelvünkön.

A templomépítéssel az egyháztagok anyagi ereje egészen kimerült és már-már lakhatatlan lelkészi lakása helyett nem építhet ujat és így a lelkészi állomás megszűnik, a harangok elnémulnak nemzeti ügyünk és szent vallásunk kiszámíthatatlan kárára.

Hogy ez be ne következék és az egyházközséget a körlelkészség, anyaszentegyházunk, magyar nemzeti ügyünknek megtarthassuk: szeretett hitrokainkhoz folyamodunk segítségért, anyagi támogatásért és ügyünk érdekében kérjük, méltóztassanak az építendő lelkész-lakásra bármely csekély adományt az oláhujfalusi ev. ref. egyházközség presbyteriumának címére Oláhujfaluba (u. p. Alsó-Árpás, Fogaraszvármegye) küldeni.

Kétszer ad, ki hamar ad. Hitrokoni szeretettel
Óláhujfalú, 1905. június hó 23-án.

Bogdán József,
ev. ref. körlelkész.

Szabó József,
gondnok.

IRODALOM.

E rovatban minden munkát megemlítünk, a mi szerkesztőségünkbe beküldetik, de hosszabb, bírálatos ismertetésre nézve a szerkesztőség fentartja saját elhatározását.

„A reformáció vallástörténeti jelentősége.“

Irta: Rohoska József sárospataki theol. tanár. Ára 80 fillér. Jövedelme az ottani theol.-egylet semináriumi könyvtáralapjára fordítatik.

A 20 sűrűn nyomott oldalra terjedő csinos kiállítású füzet, szerzőnek 1905. okt. 31-én a sárospataki kollégium reformáció-ünnepén tartott beszédét adja. A beszéd alapgondolata szerint a ker. vallás jézusi tisztaságában *morál*. Ezt igyekezett a reformáció újra diadalra juttatni a rituáлизмussal szemben. E feladat ma is áll. A reformációnak tehát folytonosan érvényesülnie kell és pedig nemcsak másokkal, de saját magával szemben is. „*Vissza a Krisztushoz!*“, de nem apró egyházi reformokkal, hanem a ker. vallás erkölcsi tartalmának érvényesítése által ugy az egyéneknben, mint a közösségekben és missziókban!

A nagyszabású alapgondolaton épülő beszédet ajánljuk olvasóink figyelmébe. Jó célú is szolgálnak, ha megveszik.

Lélek az, ami megelevenít című könyvről (23 egyházi beszéd) a kritika nagy elismeréssel szólott, s ez felbátorít, miszerint felhívjam lelkésztársaimat a könyv megszerzésére. Ára 2 kor. 50 fillér. A tiszta jövedelem fele a kalvineumé. Kapható nálam (Csabdi, u. p. Bicske, Fehér m.) Nagy Vincze ev. ref. lelkész.

Irodalmi jelentés. Keresztyén Evangyélisla lapom 1906-ik évben is kiadom immár 15-ik évfolyamban. Hoz hitébresztő, hitérősítő cikkeket. Kül- és belmissiói ismertetést lehetőleg képpel. Híreket a világ keresztyén munkáiról. Apró s egyházi beszédekben jól beilleszthető érdekes vallástörténetkéket. Egy frissen elmondott szer-tartási vagy egyházi beszédet. Ára a kéthetenként megjelenő lapnak 2 kor.

Evaggyéliumi Keresztyén Tanítások cz. művem 4-ik kötetét rendezem sajtó alá s azoknak ajánlom, kik előfizetnek reá. Előfizetni lehet reá február 1-ig. Örvendeni fogok, ha minél többen jelentkeznek. Ára 2 kor. A III-ik

kötetből is van néhány példány, abból is szolgálhatok még 2 koronáért.

„Szivművelő“ népies művem, mely a ref. kérésztény vallás igazságait a földmives életéből vett képekkel világosítja, szintén nálam rendelhető meg, 96 lap, 24 fillérért. Szalay J. nagybecskereki lelkész.

Révész János evang. és Soltész Fiemér ref. lelkészek Nagybányán „Igehirdető“ cz. alatt az 1906. év februárban protestáns havi folyóiratot indítanak, melyben vasárnapi, ünnepi és alkalmi egyházi beszédeket adnak közre és pedig oly módon, hogy rendszerint a hónap második felében megjelenő füzet, tartalmazni fogja mindig a következő hónapban előforduló alkalmakra irt beszédeket.

A szerkesztők vállalatukat így ismertetik:

Célunk e vállalattal elsősorban az, hogy közös munkálkodással egymásnak segítségére legyünk az igehirdetés üdvös és gyönyörűsége mezején; mert mennél inkább művelődik az emberiség, annál lényegesebb, de egyszerűsége mind annál nehezebb feladatot ró a szószéki szolgálat reánk, protestáns lelkészekre, kiknek főfegyverünk a küzdelemben: az igehirdetés.

Másrésztől mindnyájan tudjuk, hogy sok derék lelkésznek értékes munkája kallódik el a paróchiák iratai között, anélkül, hogy valami nagyobb hatást gyakorolt volna — őt esetleg meg nem értő — hiveire. Mi ezeket megakarjuk menteni és örökíteni úgy a jelen, mint az utókor számára.

Tanulni óhajtunk egymástól, teret nyitni a megismert jó terjesztésére, főelvünk lévén, hogy csak újat, a beérkező anyagnak színe-javát adjuk s a gyakorlati használhatóságra törekszünk.

A külföld irodalma elől nem zárkozunk el, az eredeti magyar beszédek mellett tehát szívesen közlünk fordításokat vagy átdolgozásokat is.

Előfizetőkül csak (ref. és ev.) lelkészeket fogadunk el s hazánk papsága köréből számítunk munkatársakra is. Lelkészek alatt természetesen a helyettes és segédlelkészeket is értjük.

Közleményeinkben a református és az evangélikus szempontok egyenlő érvényesülésére gondot fordítunk.

A folyóirat tartalmára, irányelvére vonatkozólag mindig szívesen vesszük t. előfizetőink véleményét s a füzetek mellékletein vagy borítékán levelezést folytatunk. Általában arra törekszünk, hogy lelkésztestvéreinkkel szoros összeköttetést létesítsünk és tartsunk fenn.

Az általunk elfogadott és közlött beszédért 10 koronát fizetünk a szerzőnek tiszteletdíjképpen, de épp azért, mert díjazzuk a beszédeket, fenntartjuk magunknak a jogot a közlés szabadságára nézve s kéziratokat nemközlés esetén sem adunk vissza. A közlésre szánt beszédek 6—8 héttel előre beküldendőek.

Az évfolyam legjobb beszédjének íróját év végén nagyobb jutalamban részesítjük, úgy, hogy a bírálatot maguk t. előfizetőink fogják gyakorolni.

Az „Igehirdető“ előfizetési ára: Egész évre 12 kor. Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor. Egyes füzet ára 1 kor.

Az 1906-ik évi folyamannak, mely tíz füzetből áll, előfizetési ára 10 kor. Legcélzzerűbb az első négy hónapra 4 koronát aztán negyedévenként 3—3 koronát fizetni. A pénzek az „Igehirdető“ kiadóhivatalának czimezve Nagybánya (Szatmár m.), Hid-utcza 8. sz. alá küldendőek.

Az első füzetet 1906. februárban mindazon lelkész-társainknak megküldjük, a kik ez iránt óhajukat kifejezik; a következő füzeteket azonban csak azoknak továbbítjuk, a kik folyóiratunkra 1906. márcz. 10-ig előfizettek,

Szívesen ajánljuk olvasóink figyelmébe e vállalkozást.

GYÁSZROVAT.

Özv. Tokaji Jánosné szül. Zilahi Kiss Eliza marosbogáti özvegy ref. lelkészne élete 73-ik évében, f. hó 11-én hosszas szenvedés után meghalt László fiánál Kolozsvárt. A halottas háznál való rövid ima után, melyet Nagy Károly th. tanár tartott, Marosbogátra vitték, hol férje mellé temetve piheni álmát. Őt derék gyermeke s nagyszámú tisztelők kísérték útján. Emléke áldott!

TÁRCZA.

„Új eget és új földet várunk.“ *

II. Péter III. 19. (XXI. v.)

(Az egyházak. Egyházi Ért. 1905. okt. 17-én tartott V. rendes közgyűlésén, a sepsiszentgyörgyi nagytemplomban elmondotta I. Irsay József kolozsvári magyar-utcai pap.)

De „új földet“ is ígertem ugy-e aak! Álljunk is meg itt, közelebb van hozzánk. Én sokszor megállok a mellett a textus mellett: „Beszélj a földdel és megtanít téged“ (Jób 12. r. 8. v.). Ugy szeretem. Aztán ez a mi áldott magyar földünk az egész világnak a bokrétája. Ilyen föld nincs több. „Szent nekünk itt minden lépés, minden pont!“ Száj ki nem mondhatja, mi mindenre tanít minket ez a lábunk alatti por. Volt-e valamelyitek a múlt héten Hidvégen, hogy meghallgassa, mire tanít minket emlékezetben ez a föld? Menjete el holnap ősi székely kollegiumotokba és tanuljatok ott emlékezni — apáitokra! Öregek vagy ifjak, tudtok-e vagy egy szép regét abból az időből, mikor a bujdosó Mikesnek „Zágon felé mutat egy halovány csillag?“ Lelketekben megvillan-e vagy egyszer annak emlékezte, kinek híret egyszer a szelek a kézsmárki hegyek felől hozták dicső eleiteknek. Kinek hó takarta lába nyomát és szél fúta be a nyomdokát. Ki mikor a beszéki hegyeken átment, környeztetve mondá: „ha minden elhagyott, Isten el nem hagyott!“ Vagy csak magatokról szólva, tudjátok-e mért mondta a nemzet lángelkű költője a ti véretekéről, hogy „minden kis cseppje drága gyöngyöt ér“?! Ugy van-e most is, mint régen volt?! En nem tudom, mert először vagyok köztetek. Kolozsvártól Sepsiszentgyörgyig nem csináltam egyebet, csak beszéltem a földdel — az ablakon keresztül. Láttam a nagy kiterjedésű pusztát „Mezőséget“, ott jöttünk el a Marosmentén valamedig, aztán a Küküllő és Olt völgyén, betekinték a „Barcaságra“ és úgy érkezünk meg a ti „szép mezőtökre“. Nem is tudok tisztán számot adni, mire tanított engem ez a föld. Csak úgy elmélkedtem magamban. Láttam a mezőségen a nagy földtáblákat, szalmás kunyhókkal, patics és vályogfallal, ritka magyar szóval. Láttam szép rendezett ősi városokat, cserepes házakkal rendezett utcákkal, gondozott marhával — idegen beszéddel... Vártam aztán az „új földet“, a ti földeteket. Brassótól Kézdivásárhelyig, Sepsiszentgyörgyig a csiki havasokig előttem állott, mint egy kiterített térkép. Utána gondoltam, hogy a mint jöttünk, mind keskenyebbek voltak a mezei parcellák. Erre felétek már olyan keskeny kertpázmákat láttunk, hogy tovább osztani nem lehet... Elmélkedtem... Olvasom sokszor, hogy hányan mennek a hegyeken át a szomszédba kenyeret keresni. Hányan szedik össze magukat és elmennek a nagy vizeken túl. Olvasok az íthon maradtakról, hogy vész össze egy barázda miatt apa fiával; s egyik halva marad az ősi rögön; hogy perli egyik testvér a másikat, a meddig egy darab földje és egy utolsó fillére van. De ti jobban tudjátok azt aak, mint én. „Székelyföld, mindig zöld. Oh, beh régen volt... Jaj! régi szép magyar nép, Az ellenség téged miképp szaggat és tép! Fonnyadsz, mint a lép. Szegény magyar nép, drága székely nép!“

* Helyreigazítás. A 2-ik sz. 18. oldal 2-ik hasáb „Tárca“ rovatunkban alulról 8-ik sorban „Salamon“ után e néhány szó közbeolvasandó: „király fényes palotája, mikor zeng a liget és csattog az erdő, akkor még csak hirdetjük az új eget és az új földet. De mikor a hegyek körös-körül tele vannak hóval, mikor uton-utfélen ott a kemény ítélet „minden test olyan, mint a fű“, a hulló levélnek evangéliuma nem alkalmas ehhez az ígéhez, „új eget és új földet várunk“.

Kivántok-e „új földet“ aai! Ha igen, én szívesen igérem nektek.

Álljunk meg aak! Biztattalak ez áldott órában, hogy várjunk „új eget és új földet“ Tudom azonban, hogy aki mind az eget nézi, megbotlik a kőbe, aki pedig mind a földet nézné, a szembejövőkébe ütközik. Ha nem látná valaki, hogy az ég és föld két ölelő kar, melylyel a gondviselő Isten tart minket az ég alatt, a föld színén, annak a lelke csak olyan lehet, mint a por. Ami azt hinné, hogy mi — ti szolgáitok — papokul, amolyan elválasztott „ügyvivői“ vagyunk a Kegyelmes Istennek, elválasztott órában osztogatunk különleges idvességet és csak csöndes ünnepi órán keresitek lelketek békességét — amaz új eget — olyanok lennétek, mint az alvajáró.

20 esztendő pap vagyok aak! és a mai napig soha se voltam „dísz szónok“ (most is elválasztott jeles szolgatársam véletlen szerencsétlensége állított ide): érzem, hogy nem tudtam alkalmasan megvalósítani a szavakat, összefűzni a mondatokat, méltó formába önteni a jeles alkalomhoz illendő beszédemet. És ti csalódva mentek el tőlem. De bizony mondom nektek, hogy a meddig végeztem a teológiát és eltöltöttem a hátam mögött levő 20 esztendőt, „hitet“ sohase tudtam könyvből tanulni meg. Azonban igenis voltam földalatti kunyhóban, féloldalt kellett az ajtón bemenjek, palástomat nem terjeszthettem ki, a hajlékban nem állhattam egyenesen, a nyomoruság miatt, — beteg aa. vizagztalására siettem. Voltam fényes palotákban, válogatott keleti szőnyegeken tapostunk — drágább volt a pénznél, volt ott fény, ragyogás; de nem volt egészség. 18 esztendőt ott szolgáltam aak, ahol Bástá és „*darabontjai*“ 10 magyar kálvinista templomot perzseltek föl népével és papjaival együtt, a mikor újítgattuk a romokat, szekerekkel hordtuk a papok és híveik barna csontjait a temetőkertbe: — ott régen volt lélek... Sokszor emlegetem, de különösen a lelkem előtt áll, mikor prédikálom az aaknak: „ti vagytok az élőkövek“

De kimegyünk mindjárt aak! és ott egyebet hallotok. Egyik mondja én szelidlelkű ember vagyok, a vallásból nem csinállok semmit... A másik: igaz van a kálvinista káténak, hogy „az Istent egy ember sem látta“ s aztán mosolyog egyet. Harmadik szól: „felekezet“ micsoda hiábavaló gondolat a 20 ik században... minek folytassam azonban, ti is épen úgy halljátok, mint én. Bizony mondom azért aak jó lélekkel nektek „az Isten nem csufoltatik meg“, inkább akkor van jelen, mikor leginkább szeretné az emberek, hogy ne legyen; és akkor teszen élő tanubizonyosságot, mikor leginkább félnék tőle.

Ezt tartsátok meg, mint jó keresztyének!...

Azokról a mondottam barna csontokról pedig azt olvastam, hogy 400 esztendő óta a mi csapás, keserűség és nehéz megpróbáltatás érte a *magyart*, annak mind a kálvinisták testén és lelkén kellett keresztül menni. De erre is mondom azért aak, hogy a meddig a széles hazában egyetlen fatornyú kálvinista templom, benne szószék s rajta a fekete palástos szolga lesz, legyen bár könyhullatásunk mi nekünk kenyerünk éjjel-nappal és panaszunk nőjjen meg tul, az egeknek egein: 1000 esztendő Hazánk-nak, drága Nemzetünknek, és édes magyar Anyaszentegyházunknak *élni kell!*

Ezt ne felejtsetek el, mint jó kálvinisták!..

Innen is köszönöm szíves vendéglátásokat. Köszönöm, hogy meghallgattatok. Hogy szívesen nézitek, miként megyünk az aak után; ha nem jönnek a templomba, megyünk az utcára, ha ott se találjuk, megyünk a házukba, vagy elhijjuk a tanácsterembe, igyekezzünk, hogy alkalmas, vagy alkalmatlan időben *híveknék* találtassunk azokban, amire biztatánk.

Emlékezzetek biztató szómra: „Új eget és új földet várunk.“ Ne csak... Hanem, jertek munkál-

kodjatok velünk, hogy legyen is „új ég és új föld“. Amen.

(Vége.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Igazgató-tanácsunk január havi ülését ma d. u. tartja br. *Bánffy* Dezső főgondnok ó nagyméltósága elnöklele alatt, ki országos politikai gondoljái közt is mindig szakít időt egyházunk ügyei intézésére. A mai ülésnek, mint halljuk, igen fontos tárgyai vannak.

Dr. Vályi Gábor a kolozsvári tud. egyetemen a statisztikai-tudományok tanára január 1-ével nyugalomba vonult. Egyike volt az egyetem legrégebb tanárainak, azoknak szép traditioival, kik igen lelkiismeretesen vették ugy a tanítást, mint a vizsgáztatást s az egyetemet elsősorban a tudományok szentelt csarnokának s nem üzlethelyiségnek nézték. Egyházkerületünk kormányzatában is élénk részt vett mindmaig, valamint theol. fakultásunk főgondnoki székét is nagy buzgósággal tölti be. — Kivánjuk, hogy a tanári nyugalom napjait minél élénkebb közéleti tevékenységben töltsék sokáig és jó egészségben!

Szeretetházunk igazgatásában újra változás állott be. *Borbély* ideiglenes igazg. visszatért előbbi munkaköréhez, magával vevé a kebli-tanács őszinte elismerését eddigi munkásságáért. A Szeretetház igazgatására pedig sikerült, bár egyelőre kisegítőként, megnyerni a régi derék *Horváth* János igazgatót, ki a vezetést már át is vette. Isten hozta régi munkakörébe ujult egészséggel s munkakedvvel.

Református magyarok Amerikában, az egyházszervezet dolgában most már még alaposabban összegabalyodtak, pedig a békés egyeztetésre ép' most időzik könn köztük, konventi elnökségünk kiküldöttje, dr. Antal Géza pápai th. tanár személyeén. Miután hazai egyházunk nagy áldozattal szervezte az amerikai magyar (voltaképen) missziói egyházmegejét, hogy a gyülekezeteket templomok mellett iskolákkal is ellássa, a melyek generációkon keresztül megtartsák híveink magyar nemzetiségét s esetleg a visszavándorlás utját is egyengessék: most már csodás engedékenységet mutatnak ugy „az egyesült államokbeli Református egyház“-nak, mint a „Presbyteriánus egyház“-nak vezetői is. Ugy látszik, megengedték a védelmük és támogatásuk alatt alakult magyar gyülekezeteknek, hogy az ő szervezetükbe illeszkedve ugyan, de magyar egyházmegejét alkossanak. Megengedték sakkhuzásként a magyar reform. egyház amerikai egyházmegeje ellen. Decz. 12-én aztán Pittsburgban meg is alakult „Az egyesült államokbeli ref. egyház magyar egyházmegeje“, mely elnökéül (esperes) *Csutoros* Elek lelkész választotta, hivatalos lapjává a *Kalassay* Sándor által szerkesztett „*Amerikai Magyar Reformátusok Lapja*“-tette. Az új egyh. mege a Pittsburgi egyházkerületbe tartozik. Hivatalos nyelve a magyar (t. i. az esperesen alól és a gyülekezetek egymás közti érintkezésében. De hát az iskolában?! Nem a „vasárnapi iskolákat“ értem!). Aztán van neki lelkészképzési, kibocsátási és beiktatási joga. Többé ő nem kér „a régi hazából“. De azt felhánytorgatja, hogy az ő diplomáikat mi itthon el nem ismerjük, nyugdíj- és özvegy-árvai gyámintézetünkbe be nem vesszük őket. Némely hazai lapok örömmel regisztrálták ezeket; bizonyára a helyzet nem ismerése folytán. Mi ugyan nem örvendünk a szétszakadozásnak.

A kézdívásárhelyi egyházközség egy éve.

Mikor ezen egyházközség presbiteriuma számba vette a mult 1905. év eseményeit, az anyagi téren való előrehaladásnak igen szép képét láthatta. Amellett, hogy a gondnokok példás buzgósága s becsületes kezelése mellett az egyház vagyona szépen növekedett, a hívek áldozatkészsége is gyönyörű példáját adta a munkás keresztyén hitnek. A jelzett egy év alatt a kepealapnak már több mint 160 ezer koronát érő vagyona 1700 korona alapítványi összeggel gyarapodott. Alapítványt tettek: *Szabó* Jenő lelkész, 100 koronát; ifj. *Tóth* István elhalt presbiter emlékére neje *Szabó* Róza 300 koronát; *Benkő* Dániel és neje emlékére ezeknek gyermekei: *Benkő* Sándor egyházfi és *Pap* Istvánné B. Teréz 100 koronát; az egyházi *Dalkör* 200 koronát; *Kapusi* Károly és neje szerencsétlenül elhalt két szép ifju lánya: *Ilona* és *Erzsike* emlékére

200 koronát; *Kakutsi Ádám* és *Zaláni Joó Mária* 200 koronát *Sükkösd Károly* és neje *Jancsó Róza* 200 koronát; özv. *Cserey Jánosné*, *Zathureczky Emilia* urnő ömértósága végrendeletében 400 koronát hagyott. Ennyi a készpénzben tett alapítvány. Ezekon kívül párt héttel ezelőtt elhalt özv. *Benkő Istvánné* urnő ugyancsak a kepeváltásialap gyarapítására hagyta a piacon levő és 24 ezer korona értékű egyemeletes házat s így a kepeváltásialap a lefolyt 1905. évben 25 ezer 700 korona értékű vagyonnal gyarapodott csak alapítás után, nem számítva az alap természetes növekedését, mely szintén szép összegre rug. Legyen érette Istené a dicsőség! A kegyes alapítványokon maradjon Isten áldása! A kik közülök e földről elköltöztek, azoknak emlékét örök tiszteletben tartja az utókor.

A vajnafalvi iskolás növendékek *Kocsis István* tanító ur vezetése mellett 1906. január 20-án a vajnafalvi sétatéri vendéglő nagytermében műsoros egyházi estélyt rendeznek. Műsor: 1. Nyitány. Előadja a helybeli zenekar. 2. Énekelnek az iskolás növendékek. 3. Szaval *Rác Jolánka*. 4. Népdalokat játszik a zenekar. 5. Felolvasást tart *Ignác Lászlóné*. 6. Énekelnek az iskolás növendékek. 7. Szaval *Gáspár Gergely*. Zene, táncz. Beléptidj tetszés szerint. A tisztajövedelem az ev. ref. templomalpra fordítatik.

A „Nagyenyedi Protestáns Nők Szegényeket és Betegeket Segélyező Egyesülete“ folyó 1906. év jan. 14-én d. u. pontban 5 óraker a Bethlen-kollégium dísztermében műsoros összejövetelt tartott a következő műsorral: 1. „Erős várunk...“ Veress Gábor zenetanár orgona kíséretével énekelte a tanítóképző ifjusága. 2. Felolvasott *Fogarasi Albert* tanár. 3. „Halelluja...“ (117. zsoltár) *Dr. Farnos Dezső* tanár vezetése mellett énekelte a Bethlen-főgimnázium vegyes kara. 4. *Beethoven VI. symphonia adagioja* Előadták: *Balla Béláné* urnő (zongora) és *dr. Farnos Dezső* tanár (hegedű). 5. Szavalt *Hegedüs Mariska* k. a. ónagysága. 6. Énekelte a ref. tanítóképző férfikara. Az estély — mint halljuk — igen szépen sikerült.

Egyházi hírek Sepsiszentgyörgyről. A templomalap javára rendezett műsoros estély úgy anyagilag, mint erkölcsileg szépen sikerült. A *Pálmay Lenke* igazgatóő nagyhatásu, gyönyörű szavatala mellett az estély fénypontjait *Király Béla* paptársunk hegedű-játék számai tették. A tisztja jövedelem az alap javára 883 korona. — *A hatodik vallásos összejövetel* e télen január 20-án d. u. 6 óraker lesz a templomban a következő tárgysorozattal: 1. Ének. 2. Az angol egyházi életéről felolvas *Koréh Endre* ref. lelkész. 3. Isten. (*Rudnyásky Gyula* költeménye). Szavaltja: *Ferencz Károly*. 4. Ének. Előadja: *Nagy József* ref. énekes. 5. Bibliamagyarázat. Tartja: *Biró Dezső* ref. s.-lelkész. 6. Záróének. — Ily templomi vallásos összejövedeleket tartatnak még február 17-én és márczius 17-én mindig szombaton és d. u. 6 óraker. Belépti díj nincs, de a világgal költségeire való adakozást, vagy perselypénzt köszönettel fogadják. Ezeket az ottani „református egyházi társaság“ rendezi.

Köszönetnyilvánítás. A mult 1905. év. október 25-én kajántói egyházközségünkben megtartott esperesi vizsgálat alkalmával nt. *Herepei Gergely* esperes ur felhívta az egyházközséget, hogy egy második urasztali helyhet és keresztelő kannát szerezzen be. *Straub Domokos* aa. édes anyja és a maga nevében megígérte ezek megszerzését, kedves ígérteit be is váltotta: karácsony első napján kaptunk *Straub Jánosné* urasszonytól egy belül aranyozott, ezüst borostó poharat, *Straub Domokos* ur és felesége: *Friedmann Margit* urasszonytól egy belül aranyozott, ezüst keresztelő kannát a hozzávaló ezüst medenczével együtt. A folyó 1906. év jan. 7-én özvegy *Szabados Istvánné*: *Kudor Erzsébet* egyházközségünket egy szép, szövet urasztali takaróval lepte meg. *Mikor azt kívánom*, hogy az Isten a jókedvű adakozókat sokáig éltesse és mindig áldja, hogy hitűkhöz és egyházukhoz való ragaszkodásuknak máskor is, többször is ilyen nyilvánvaló tanujelét adhassák, egyházközségem nevében ezen a helyen is hálás köszönetemet nyilvánítom kegyes adományaikért. *Kajántó*, 1906. jan. 10. *Daróci Ferenc* ev. ref. lelkész.

Nyilvános köszönet. Sepsiszentgyörgyi ev. ref. egyháznak f. hó 6-án új templom építés céljára műsoros estélyt rendezett. Ennek legfényesebb pontjait *Király Béla* h. bodoni lelkész aa. adta művészi hegedűjátékával. A babérkoszoru, mellyel az öt ünneplő közönség megtisztelte, a művészek szölt. Most pedig egyházam nevében az önzetlen, buzgalmi, anyagi érdeket nem kereső lelkész társnak fejezem ki leg-hálásabb köszönetemet, a ki messze földről is nagy törődéssel eljött, hogy egyházunknak javát munkálja. A jó Istennek áldása legyen rajta és szerettein s engedje meg, hogy fényes szellemi tehetségével, nemes művészetével sokáig munkálkodhassék egyetemes egyházunk építésére. *Sepsiszentgyörgy*, 1906. január 14. *Koréh Endre* ref. lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

133—1905. sz.

SZABÁLYRENDELET

az egyházmegyei pénztárak kezelése és ellenőrzése tárgyában.

A Főtiszteletű egyházkerületi Közgyűlés 1888. évi 37. jkvi sz. a. kelt határozatával az egyházmegyei pénztárak megalakítását szabályozván, ezen pénztárak kezelési és ellenőrzési módjára nézve nem intézkedett.

Ez okból Ig.-tanácsunknak, mint felügyelő és ellenőrző hatóságnak kötelességét képezi, hogy az ellenőrzés mikéntjét rendeletileg szabályozza s ebből folyólag 1906. évi január hó 1-től kezdve a következő szabályzatot lépteti életbe:

1. §. Az egyházmegyei pénztárak szükségletét nemcsak a szigorú értelemben vett egyházmegyei közigazgatási költségek, hanem az egyházkerület pénztárába beszolgáltatandó mindennemű rovatok is együttesen képezvén, az egyházmegye költségelőirányzatába, bár az előbbiektől elkülönített fejezet alatt, ezek is szintén felsorolandók.

2. §. Az egyházmegyei pénztárnok a számvevővel együttesen elkészítvén az egyházmegyei költségelőirányzat következő évi tervezetét, egyuttal a mutatózó szükségletnek megfelelően elkészítik az egyházközségekre háritandó rovatok kimutatását is, melyben az egyes egyházközségek névszerinti felsorolása mellett, az egyes egyházközségeket, azoknak lelkészeit s esetleg tanítóit terhelő mindennemű rovatok összege czimenként külön-külön és az utolsó rovatba együttesen is kitüntetendő.

3. §. Az előző §. rendelkezése szerint két egyenlő példányban elkészített költségelőirányzat tervezetét, az azok kiegészítő részét képező rovatok kimutatásokkal együtt, az egyházmegyei számvevő, az ősi egyházmegyei közgyűlést megelőző egyházmegyei tanácsülés elé terjeszti, melynek határozata alapján, a költségelőirányzat a rovatok kimutatással együtt, a közgyűlést legalább 8 nappal megelőzőleg közzemlére teendő s ennek megtörténte után határozathozatal céljából az egyházmegyei közgyűlés elé s onnan végleges jóváhagyás végett évenként nov. hó 15-ig az egyházkerület Ig.-tanácsához terjesztetik fel.

4. §. Az Ig.-tanács által jóváhagyott költségelőirányzat és rovatok-kimutatás egyik példánya az Ig.-tanács, másik példánya pedig az egyházmegye levéltárában megőrzendő, mely utóbbinak egy-egy hiteles másolata az esperes által az egyházmegyei számvevővel és pénztárnokkal közöltetik, tudomásvétel és megfelelő előírás végett.

5. §. Az egyházmegyei pénztárnok a megállapított rovatok-kimutatás vonatkozó tételének közlése mellett az egyházközségeket, lelkészeket és tanítókat s egyzóval mindazokat, kis rovatalfizetésre köteleztettek, az illető lelkészek utján értesíti s felhívja a tartozásnak záros határidő alatt leendő befizetésére.

6. §. Az egyházközség gondnoka, illetve lelkésze a közölt kimutatásban foglalt rovatokat összegyűjtvén, azokat a kimutatás részletezésének megfelelő kíséőirat kapcsában az egyházmegyei pénztárnokhoz befizeti s egyidejűleg ellenőrzés céljából a megtörtént befizetésről az egyházmegyei számvevőt is hasonló részletezéssel ellátott jelentő iven értesíti.

7. §. Az egyházmegyei számvevő az egyházmegyei pénztárát félevenként legalább egyszer váratlanul megvizsgálja s erről, valamint szerzett tapasztalatairól az esperesnek írásbeli jelentést tesz. Ezenkívül az egyházmegyei pénztár az esperes által, valahányszor annak szüksége mutatkozik, de évenként legalább egyszer rendszeresen megvizsgálandó. Ezen vizsgálatoknál az egyházmegyei számvevő, az esperes felhívására, szintén résztvenni tartozik.

8. §. Az egyházmegyei pénztárnok a bevételeket ellennyugtákkal, a kiadásokat pedig (amennyiben azok rendszeres illetményt képeznek, a költségvetésnek megfelelő összegekben és időben) nyugtákkal alapján teljesíti. A nem rendszeresített illetmények és járandóságok azonban csak az esperes, illetve az egyházmegyei tanács előleges utalványára alapján fizethetők ki.

10. §. A pénztárnok a bevételek és kiadások időrendi feljegyzésére, rendszeres pénztári naplót s a bevételezőndők és kiadások nyilvántartására megfelelő rovatokkal ellátandó számlakönyvet tartozik vezetni, mely utóbbiak bevételi és kiadási végeredményének a napló végeredményével teljesen egyeznie kell.

11. §. A számlakönyv czimenkénti végeredményének összesítése, a napló hiteles másolatával és a rovatok ki-

mutatásával együtt képezi a számadást, melyhez ugy a bevételi, mint a kiadási tételeket igazoló mellékletek a napló megfelelő tételének jelzésével ellátva, csatolandók.

12. §. Az előbbi §. szerint (2 példányban) összeállítandó számadás az egyházmegyei számvevő vizsgálati észrevételeivel együtt, az egyházmegyei számvevő vizsgálati észrevételeivel együtt, az egyházmegyei tanács útján a közgyűléshez s onnan minden év június hó 1-ig az Igazgatótanácshoz terjesztendő fel, jóváhagyás végett.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. decz. hó 29-én tartott üléséből.

Br. Bánffy Dezső,
elnök

Maksay János,
számvevő.

Sz. 5950—1905.

KÖRLEVÉL

valamennyi egyházmegye nagytiszteletű Esperesének, a ref. kollégiumok és a kvlozsvári theol. fakultás méltóságos t. Elüljáróságának.

A magyarországi reform. egyház egyetemes konventjének mult évi nov. hó 7—10-ig és decz. hó 7—9-ig tartott üléseiről szóló jegyzőkönyvek szétküldetvén, felkérjük az érdekelteket, hogy az alábbi kimutatásban feltüntetett példányok után darabonként 25 fillért számítva, az ott kitüntetett összegeket legkésőbb folyó évi június hó 30-ig közpénztárunkba mulhatatlanul befizetni sziveskedjenek. Megjegyezzük, hogy az egyházmegyék levéltárai részére is küldetett egy-egy ingyenes példány.

A jegyzőkönyvek a következőképen osztattak ki:

Hunyadi egyházmegyének 26—26 példány 13 korona, Gyulafehérvári e. m. 17—17 p. 8.50, Nagyenyedi e. m. 44—44 p. 22, Kalotaszegi e. m. 34—34 p. 17, Kolozsvári e. m. 24—24 p. 12, Szilágyszolnoki e. m. 64—64 p. 32, Dési e. m. 18—18 p. 9, Széki e. m. 30—30 p. 15, Nagysajói e. m. 17—17 p. 8.50, Görgényi e. m. 29—29 p. 14.50, Marosi e. m. 64—64 p. 32, Küküllői e. m. 31—31 p. 15.50, Nagyszabeni e. m. 16—16 p. 8, Udvarhelyi e. m. 43—43 p. 21.50, Erdővidéki e. m. 15—15 p. 7.50, Sepsii e. m. 38—38 p. 19, Orbai e. m. 11—11 p. 5.50, Kézdi e. m. 14—14 p. 7 kor., Romániai e. m. 1—1 p. 50 fill., Kolozsvári theol. fakultásnak 1—1 p. 50 f., Nagyenyedi kollégiumnak 1—1 p. 50 f., Kolozsvári koll.-nak 1—1 p. 50 f., Marocvásárhelyi koll.-nak 1—1 p. 50 f., Székelyudvarhelyi koll.-nak 1—1 p. 50 f., Szászvárosi koll.-nak 1—1 p. 50 f., Sepsiszentgyörgyi koll.-nak 1—1 p. 50 f., Zilahi koll.-nak 1—1 p. 50 f., összesen 554+554=1088 példány 277 kor. azaz kettőszázhetvenkettő korona értékben.

Kolozsvárt, 1906. január hó 3.

Dr. Bartók,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 150—1906.

ÉRTESÍTÉS.

a káplántartási kongrua kiutalása tárgyában.

Az egyetemes konvent kongrua-bizottsága az 1905. év IU-ik negyedére esedékes káplántartási kongruát az alábbi igényjogosultak részére folyósította:

Péchy Árpád brassói lelkésznek 125 kor., Cseresznyés Ödön halászfalvi l. 125, Pap István székelykocsárdi l. 125, Vas Ferencz magyarsülye—herepei l. 125, Mihácz Ákos magyarvalkói l. 125, Sebestyén Ferencz magyarfenesi l. 125, Agoston György magyargyőrvasárhelyi l. 125, Gáspár Sámuel magyarszováthi l. 125, Gáspár János perencesi l. özvegyének 125, Kemény István varsolczi l. 125, Kovács Ferencz tasnádszántói l. 125, Veres Márton felőri l. 125, Szabó Lajos koltókatalini l. 125, Kövendi Kálmán magyar-nagyfülpösi l. 122.50, Soltész Sámuel cserefalvi l. 125, Kádár Dénes nagygalambfalvi l. 125, Csiszér Zsigmond parajdi l. 125, Bíró Károly volt mocsolyai l. özvegyének 125, Kónya János volt vistai lelkész özvegyének 125 kor.

Miről tudomásul vétel végett az érdekelt esperes és lelkész aai ezennel értesítettnek.

Kolozsvárt, 1906. január hó 11.

Dr. Bartók György,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 77—1906.

KÖRLEVÉL

valamennyi lelkészi hivatalnak.

Fölkérem a lelkészi hivatalokat, sziveskedjenek a püspöki jelentéshez szükséges adatokat e hó végéig az esperesi

hivatalhoz beküldeni, az esperesi hivatalok pedig ezen adatokat a mult évi kerületi közgyűlés jegyzőkönyvében látható formában összeállítván, sziveskedjenek azokat február 10-ig hozzám felküldeni, egyházközségenként tüntetvén ki:

a) az 1905-ik évben befolyt: I. leggadományokat és szorgalmi jövedelmeket. II. Alapítványokat. III. Építkezéseket, IV. a kegyadományok, szorgalmi jövedelmek, alapítványok, építkezések összesített kimutatását és V. az egyházkerület népességi állapotát az 1905. év végén, kimutatván azt is, hogy melyik egyházközségből, számszerint hányan költöztek ki az 1905-ik évben? Ezek közül hányan mentek Romániába? hányan Amerikába?

b) A szegények, özvegyek és árvák ellátásáról, gondozásáról mely e. községben történt intézkedés. Van-e az e. községnek szegényalapja? Mekkora az összeg? Az 1905-ik évben mekkora összeg fordított a szegények gyámolítására?

c) Továbbá pontos és kimerítő jelentést, illetőleg névszerint kimutatást kérek minden e. község lelképásztortól afelől, hogy névszerint kik és hányan szakadtak ki az 1905. év folyamán a református egyház kebeléből, melyik felekezetbe mentek át? hányan tértek át hozánk és melyik felekezetből?

Mennyi volt számszerint az összes házasságkötések száma? Ezek között hány házasságkötés volt vegyes vallásu?

Névszerint hány esetben és kik kötelezték el magukat, hogy gyermekeiket nem ref. vallásunkban nevelik? arra, hogy a református vallásunkban fogják neveltetni? Hányan nem adtak semmi kötelezettséget?

Kolozsvárt, 1906. jan. 17.

Dr. Bartók, püspök.

Sz. 19—1906.

KÖRLEVÉL

valamennyi egyházközség tiszt. lelkészeihez.

Felkérem tiszt. lelkésztársaimat, hogy az 1905. évi egyházi élet statisztikai adatait, a központi Statisztikai Hivatal által a lelkészi hivatalokhoz küldött B. jegyű kérdőívek pontos kitöltésével — kellő időre — közvetlenül a központi Statisztikai Hivatalhoz haladéktalanul felküldeni sziveskedjenek.

Kolozsvárt, 1906. jan. 15.

Dr. Bartók, püspök.

Sz. 193—1905.

KÖRLEVÉL

a görgényi egyházmegye összes egyházaihoz.

Egyházmegyei tanácsunk tárgyalás alá vévén a kolozsvári „Közhasznú Szövetkezet” részvények vásárlása és betétek elhelyezése tárgyában hozzánk intézett átiratát, tanácsunk, a maga részéről készséggel ajánlja, ugy a részvények vásárlását — melyek után 5% jövedelem biztosítatik — mint betétek elhelyezését, melyek után szintén 5% kamat fizettetik, félévenként tőkésítve.

Részvényeket legczélszerűbb, szabályszerű elismervény ellenében, deponálni a szövetkezetnél, hogy igy a szelvények minden év végén levághatók legyenek, a pénz aztán a betétszámlán tőkésítettven az illető egyház javára. Ellenkező esetben a szelvények csak posta útján értékesíthetők, vehetőek fel készpénzben, vagy tőkésíthetők.

Betétek a 9141. számú cheque-lapokkal portómentesen küldhetők fel Kolozsvárra, viszont az intézet a leadott (felmondott) betéteket portózva juttatja a tulajdonos egyházhöz.

Az intézet minden félév végén a tőkésített kamatokról értesítést küld minden félnek, ugy, hogy a számadásokba a tőke és tőkésített kamat pontosan beállítható lesz.

Jelen határozatunk indokául szolgált egyfelől azon körülmény, hogy nevezett intézett. czimének megfelelőleg „közhasznú” érdekeinket szolgálja, másfelől az, hogy a mint tudva van, a szászrégeni bank, hol pénzeink legnagyobb része elhelyezve van, a kamatlábat 4^{1/2}%-ra szállította le.

Ezen ajánló határozatunk mellett továbbra is fenmarad igen természetesen főhatóságunk azon rendelkezése, hogy betétek elhelyezésére nézve mindenkor a presbiterium névszerinti szavazással határoz.

A görgényi református egyházmegye tanácsának Sz. régenben, 1905. decz. 14-én tartott gyűléséből.

Csekme Ferencz,
esp., elnök.

Kovács István,
jegyző.

Erdélyi Protestáns Lap.

AZ ERD. EV. REF. EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS LAPJA.

Laptulajdonos: az erd. ev. ref. egyházkerület.

Felelős szerkesztő: NAGY KÁROLY, th. tanár.

Szerkesztőség, hova a kéziratok és magán előfizetések bérmentve küldendők, az ev. ref. theol. fakultás épületében 4. ajtó.	Előfizetési ár: egész évre	12 kor.
	félévre	6 kor.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

A kovász.

Mt. XIII. 33. Lk. XIII. 20—11.

A kovászról szóló ezen példázat Márknál hiányzik, de Máténál és Lukácsnál, a bekezdő mondatától eltekintve, nemcsak teljesen egyező formában, hanem ugyanazon helyen és összefüggésben, a mustármagról szóló példázat után, találjuk meg. Ez immár az ötödik példázat, a melyet Jézus Kapernaumban, a Genezáret partján, az összesereglett népnek a tanítványok kioktatása végett elmondott. Mutatja ezt a Máté bevezetését képező mondat is: *Másik példázatot mondott nekik*, a mely az előző sorozattal füzi össze e sorozatot. Lukács bevezetése: *Ismét monda*, csak az előző történethez köti ezt a példázatot.

A eddigi példázatok kereteit mind a fölmives ember munkaköre képezte. A mostani a háziasszony munkakörébe tartozó teendők közt talál egy mindenkép alkalmas képet az Isten országa szemléltetésére. Jellemző azonban, hogy Lukács szerint itt is töpreng előbb Jézus, hogy *mihez hasonlítsam az Isten országát?* Ugyanaz a forma, a melyet az előző példázatnál is láttunk. Máté ezt a kitévelt akkor sem használta, hanem csakis Márknál találjuk meg párhuzamos alakban. Lukács tehát ezzel a formával e két utolsó példázat között még szorosabbra füzi a kapcsolatot, úgy hogy mindeniket a maga előadásában véve szemügyre, nemcsak Lukácsnál, hanem Máténál is szorosan összetartozó példázat-párt találunk. S ez összetartozás nemcsak a külsőre, hanem a belsőre, a jelentésre is kiterjed.

Hasonló a mennyek országa a kovászhoz, a melyet az asszony fogott-begyurt három mércze lisztbe.

A kovásznak a mennyiségét nem mondja ugyan meg az Üdvezítő, de bizonyos, hogy nem lehetett sok. A kenyérsütés nagyjából ma is ugyanugy történik, mint Jézus idejében. S tudjuk, hogy a liszthez képest, a melyet a kovásznak át kell hatnia, kovászszá változtatnia, a poshasztáshoz vett kovász aránylag nagyon is kicsiny. A liszt mennyisége itt elég nagy. A három mércze épp egy efah, a mi 36 liternek felel meg. Ez az alapmérték, s a lisztnek, úgy látszik, egységmértéke. (I. Móz. XVIII. 6. I. Sám. I. 24. Bir. VI. 19.) A kovásznak lisztbe kerülése az első mozzanata ezen példázatnak. Mert ez a feltétele annak, hogy áthassa az egész tésztát. A lisztnek nagy mennyisége csak azt akarja jelezni, hogy a kovásznak a teendője nem csekélység. Egész tömeget kell nemcsak áthatnia, hanem átváltoztatnia is. És ez a fő. Mert a kovász hivatása az, hogy a lisztből kovászt, erjesztésre szintén alkalmas, új anyagot alkosson. Ilyen értelemben a kovászról többször van szó az új-szövetségben. Jézus maga is megemlékszik még Máté XVI. 6. 12-ben a szaduceusok kovászáról, értvén ezen tőlük kiinduló helytelen felfogást és bűnös szokásokat. Mk. VIII. 15-ben pedig a farizeusok és Herodes kovászáról van szó, a min a csudák után vágyó, a külsőségekhez tapadó, igaz tartalmat nélkülöző szellemet kell

érteni. Pál apostol szintén használja ezt a kifejezést, hogy a kicsiny kovász az egész tésztát megkeleszti (I. Kor. V. 6. és Gal. V. 9.), a mi azt mutatja, hogy ez a mondás akkor szélteben használatos volt.

Az asszonynak csak az a teendője, hogy a kovászt a lisztbe gyurja be. Azután benne hagyja, míg az egészet át nem hatja, meg nem keleszti. A kelés a jele annak, hogy a kovász elvégezte a munkáját, a tészta kész, fel lehet használni.

De már erre nem tér ki Jézus. Neki csak két mozzanatra van szüksége. A kovásznak begyurásából és a nagy tömeg lisztnek a megkelesztéséből akar komoly tanulságokat levonni. Begyurta, megkelesztette. Ezeken fordul meg a példázat jelentése és jelentősége egyaránt. E mellett nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy a kovász jelentéktelen kicsinységnek látszik a liszt nagy mennyisége mellett.

Ha azeket tekintetbe vesszük, könnyű belátnunk, hogy ez a példázat alapjában ugyanazt a szempontot emeli ki, a melyet a mustármagról szóló példázat. A mennyek országa a benne rejlő erőnél fogva a kicsiny kezdet daczára is nagy eredményeket ér el.

Mégis ez a példázat valamivel többet mond amannál. Mert míg a mustármagnál a kezdet kicsinysége s az eredmény meglepő nagysága a főgondolat, addig itt e mellett még az átalakító képességre is nagy súly esik. A kovász nemcsak áthatja, hanem át is alakítja, mássá is változtatja a nagy tömeg lisztet. Ez az Isten országának útja és a hivatása is. Utja, hogy a kicsiny kezdetből nagy eredményekre jut. Hivatása pedig az emberiség átalakítása. Még pedig jó értelemben. A liszt ugyanis magában is felhasználható élelmi szer; de élvezhetővé csakis akkor válik, ha valamely módon átalakítják. Az ember és az emberiség is ilyen. Igazi értékét csak az adja meg, ha használhatóságát helyes irányba terelve értékesítik. Ennek eszköze az Isten országa, mely az embert és az egész emberiséget is átgurja, élvezhetővé teszi.

Az Ur e példázattal azt akarja tanítványainak és az egész világnak is tudtára adni, hogy az Isten országának nagy és szent eszméje és annak minden boldogító igazsága, ha egyszer belekerült az emberiségbe, legyen bár csekély, tekintélytelen a kezdete, hatni fog s átalakítja az egészet új anyaggá. Jézus mostani munkássága a kovásznak a lisztbe való gyurásával azonos. S e tekintetben ez a példázat a magvetésről szólóval párhuzamos. Kicsiny a kezdet, de a fő, hogy megindult, a többi a benne rejlő erő magától végzi el. S e szempontból példázatunk megint a vetés kifejődéséről szóló példázattal rokon. De abban egészen önálló és eredeti, hogy újjá alkotja régit, élvezetessé teszi az élvezhetlent. Ilyen az Isten országa, melyet Jézus most megalapítani törekszik. A Jézus körül csoportosuló kicsiny sereg az a kicsiny kovász, melyet behelyez a nagy világba. És ez a tekintélytelen kis kovász az egészet át fogja hatni, meg fogja keleszteni, másra fogja változtatni. Ide vágnak Jézusnak ama mondásai, a melyekkel a tanítványoknak nemcsak önmagukban való értékét, hanem is különösen a világra való nagy jelentőségét szemlélteti: *Ti vagytok a földnek sava* (Mt. V. 13.), a mely annak izz, élvezhetőséget ad. *Ti vagytok a világ világossága* (Mt. V. 14.), a mely világosságnál látja az egész föld népe:

* Mutatvány a M. Prot. Irodalmi Társaság „Házi Kincstár” című kiadványainak VI-ik kötetéből: „Jézus példázatai”. Irta: Raffay Sándor.

honnét, hová? Ma még csak rejtett kincs e világ számára, hiszen csak most gyurja bele őket Jézus az emberiségbe, de már folyik az erjesztés, a kelesztés munkája.

A kelesztés a Jézus minden követőjének, összes tanítványának a feladata. Az evangéliom e világot boldogítani és üdvözíteni képes áldott igazsága még ma is csak rejtve él. Még ma sem hatotta át az emberek gondolatait, lelke világát, szíve vágyait és törekvéseit. A három mércze liszt: a téves vallásos képzetek, az anyagiság és a testiség még eddig nem engedték kifejlődni. Pedig ki kell fejlenie. És nekünk, a kik szent örökségül vettük az Atyától az Ur igéjének nemesak birtokát, hanem ismeretét és szeretetét is, nem lehet komolyabb, szentebb, üdvösségesebb kötelességünk, mint az evangéliumhoz hiveknek maradni, inegmutatni az egész világnak, hogy *Istennek ereje az minden hívőnek üdvössége!* (Róm. I. 7.) Lehetünk kicsinyek, szegények, lenézettek, csak hűtelenek ne legyünk soha, mert az Ur csak a hiveket jutalmazza (Jelenés II. 10.). Kisebbség, szegényebbek, lenézettek nem lehetünk, mint a Jézus körül csoportosuló kis sereg és mégis azok hódították meg a világot. Mert bennük élt az Isten országa, a melynek van ereje arra, hogy az egész világot Isten számára élvezhető, jóízű eledellé változtassa át. Munkájának előmozdítása mindenikünknek legszebb hivatása, legszentebb kötelessége.

Zsinati beszámoló.

(Folytatás.)

2. *Országos közalap.* Már az egyházi adózás során érintettük, hogy az országos közalap ügyében is nagy változás esett e zsinaton. Hivatalosan is megszüntettetett az a jellege, a mivel már régen nem birt: önkéntes adomány jellege s lett azzá, a mi a valóságban már volt: közadózás az egyetemes egyház céljaira. Történt pedig ez azért, hogy a zsinat kimondotta, miszerint országos közalapra minden egyházközség évi költségvetésébe akkora összeget tartozik felvenni, a mekkora kijön, ha lélekszám után évi 8 fillér számítottatik. Hogy az egyházközség ezt az összeget miként szerzi be: az tetszésére bízatik, csak az kötetvén ki, hogy más egyházi adóktól elkülönített külön kivetés tárgyát nem képezheti. Az orsz. közalap feladata, célja, munkásságának eszközei és módjai maradnak, mint eddig; azzal a különbséggel mégis, hogy új feladatul felvétel a rászorult egyházakban a vallásoktatás ügyének támogatása s hogy alapítókéje további gyarapítására évi jövedelmének nem 25%, hanem csak 20% fog fordítottatni. A kiadás nyilvántartása és ellenőrzése alaposabbá tétel az által, hogy az egyházmegye s kerület felülvizsgálatán túl a konventi közalap végrehajtó bizottsághoz is felmegy a kivetés.

A közalap ügyével kapcsolatosan Czike Lajos vetette fel azt a nagyfontosságú kérdést, a mely különben a megelőző zsinaton is vita tárgyát képezte, hogy az orsz. közalapnak azt a hátrányát, miszerint tőkét a Földhitelintézet nagyon is alacsony kamatláb mellett gyümölcsözteti, a közegyház előnyére kellene fordítani az által, hogy a tőkéből — de kellő biztosítékok mellett — maguk az állandó beruházást eszközölő egyházak kapjanak ugyanazon

kamatláb mellett kölcsönöket. Hogy ez indítványt, mely a közalap áldását legalább 20—25%-al emelné, miért vetette el a zsinat többsége: annak magyarázata az a szomorú tény, hogy nem bizhatik egyh. községeink pontosságában. Ez idő szerint még el kellett vetni e javaslatot, a vele járó nagy kár dacára is, ha a 20 éven át gyűjtött közalapot szétszedni nem akarta. Oka tehát, a mint Darányi főgondnok kifejezte, hogy „még nem bizhatunk saját magunkban“ Kölcsön dolgában nagyon is kiskorúak vagyunk.

Egyébként megállapíthatjuk, hogy a zsinat az orsz. közalap megerősítése s biztosabb alapokra való fektetése tekintetében is fontos lépést tett előre. A közalap jövedelmének a kiadások be nem folyása következtében előállott nagymérvű hanyatlása az utóbbi időkben, a legjobb remény szerint, most már meg fog szünni s körülbelül évi 180 ezer korona ilyen bevétellel fogja folytathatni áldásos működését. El kell ismernünk, hogy ez az intézményünk eddig a legderekasabban megállotta helyét; dicséret érte úgy vezető munkásainak, mint az érte áldozni kész hivek seregének. Még sok mindenben lesz ez útmutatónk a jövőben.

3. *Egyházi törvénykezés.* Régi egyházi törvénykönyvünknek egyetlen része ellen sem merült fel annyi panasz és sürgetés a változtatás iránt, mint az egyházi törvénykezési rész ellen. Erős a meggyőződésünk, hogy a kodifikáció szempontjából a mostani zsinati törvényhozásnak ez a legsikerültebb alkotása, a miből az érdem oroslánrésze Dr. Nagy Dezsőt, ezt a kiváló jogászt illeti, ki a tervezet készítője és előadója is volt. A törvénykezési részt a multhoz képest főleg a rendszeresség s ebből folyó könnyű kezelhetőség emeli ki; a mi — ha hozzá vesszük, hogy az egészhez a konvent még egységes ügyviteli szabályzatot, sőt ehhez még iratmintákat is szerkesztet — azt az előnyt biztosítja, hogy a laikus bíróság is — milyen az egyházi is — egészen pontosan fogja kezelni. A mi említésre méltó új rendelkezései vannak a törvénykezési résznek, azok közt a legfontosabbak a *rendbüntetés* és *mellékbüntetések* felvétele. Egyházi adminisztrációnk nyomoruságos volta főleg annak köszönhető, hogy a kisebb mulasztások, hanyagságok büntetésére nem volt mód, hanem a büntetések csak a „fegyelmi“-vel kezdődtek, a mit pedig csak súlyosabb esetekben vezettek be. Most már maga az egyetemes egyház mutatott példát a rendbüntetések alkalmazására. Igaz, hogy csak félénk első lépést tett ez uton, de a többi — ha szükségét látják — ez alapon megtehetik szabályrendeletileg az alsóbb hatóságok. Mennyi fegyelmit fog ez megakadályozni! Ha a hibákról, hanyagságokról leszoknak az emberek, a bűnök, vétkek fel sem burjánzanak. S a mellékbüntetések...?!—

immár anyagi súlyt is kölcsönöznek az olyan fegyelmi büntetéseknek, a melyekre eddig némelyek nem sokat adtak. Az aktív és passzív választási jogtól való megfosztatás bizonyos időre — igen üdvös dolog az egyház erkölcsi felfogására is.

Az ily módon való büntetés — jogok felüggesztése bizonyos időre — fog alkalmaztatni jövőre szükség esetén az egyháztaggokkal szemben is. A sokat sürgetett egyházfegyelmenek akart ezzel eleget tenni a zsinat. Kevés biz' ez, de a mai felfogás mellett alig lehetett többre menni. Pedig legalább „az egyházkövetés” még elért volna, — sőt kellő cautélák mellett az excommunicatiot sem lett volna szabad elhagyni. Furcsa dolog ugyanis az, hogy ha valakinek épen tetszik megtehetné, hogy egyházunkat, ennek sákramentomait nyilvánosan gyalázzhatná, istentagadásával közbotrányokat okozhatna stb. stb., de őt az egyházból kivetni nem lehetne. Egyházfogalmunkból nagyon kiveszett az a vonás, melyet az apostoli hitvallás „szentek egyezségé”-nek mond.

Fontos lépés még a bíróságok joghatóságának tekintetében az, hogy a tanárok közigazgatási bírósági ügyei is első fokon az egyházmegyei bírósághoz fognak tartozni, sőt az egyházközségek és megyék által fenntartott intézetek tanárainak fegyelmi ügyei is. — Bizonyos, hogy visszás dolog az, hogy a tanárok egyrésze bíróilag más helyzetben van, mint a másik s ez az életben is sok zavarnak lesz majd a forrása. De most már nem lehet rajta segíteni. A félmunka átka ez.

Egészében azonban el kell ismernünk, hogy a törvénykezési rész törvénytárunknak legkiválóbb része, melynek legtöbb állandóságra van kilátása. Adja Isten, hogy alkalmazására minél kevesebbszer kerüljön sor!

(Folytatása következik.)

Énekeskönyvünk megújításáról.

— Véleményes javaslat a 4358—1905. sz. ig. tan. körlevélre. —

Igazgatótanácsunk e körlevelében helyes érzéssel eltalálta a módját annak, mikép lehet az énekeskönyvet megújítani úgy, hogy az minden rázkódattás, a kegyeletnek minden megsértése nélkül történhessen meg; e mellett az egyetemes énekügyi bizottságnak, a Próbaénekeskönyvben foglalt egyes *legszebb* énekei is megmentessenek a végenyészettől. Ennek, szerintünk is, leghelyesebb módja az, a mit Igazgatótanácsunk ajánl fentjelzett körlevelében; t. i. az ujonnan szerkesztendő énekeskönyvbe felvenni a régi énekekből — változtatás nélkül — mindazokat, melyeket a folytonos használat folytán megszokott s megszeretett népünk; de kihagyni azokat, a melyek soha és sehol nem használtak; az ilyenek helyett aztán a Próbaénekeskönyvből, esetleg máshonnan is, kiválogatva, bevenni a szebb énekeket.

Véleményadásra hivatván fel az iránt, hogy az új énekeskönyvbe a régiből, mely Dicséret és Zsoltárok volnának átveendő, az igazgatótanács körle-

vélben felsoroltakon kívül s mely új énekek a Próbaénekeskönyv legjavából: mielőtt a felveendő énekeket részletesen elősorolnók, általánosan megjegyezni kívánjuk, hogy a régi énekeskönyv beosztását, az énekek sorrendjét, nagyjában megtartandónak véljük az új énekeskönyvben is; csupán az u. n. *katechismusi énekek* csoportja, mint ilyen maradna ki, a jobb és használtabb énekek innen a vasárnapiakhoz csatoltatván. Lenne tehát a beosztás ez: 1. Invokációk. 2. Templomba bémenetek. 3. Kijövetelre. 4. Vasárnapiak. 5. Köznap reggeliek. 6. Köznap esteliek. 7. Bűnbánatiak. 8. Ünnepek. 9. Urvacsoraiak. 10. Az esztendő szakaszaira valók. 11. Különösebb alkalmakra. 12. Év utolsó napjára valók. 13. Temetési énekek. 14. Zsoltárok és végül 15. Könyörgések; ezek a próbaénekeskönyvből átvéve mind.

Az énekek számozására nézve ajánljuk, hogy a Dicséretnek arab, a Zsoltárok római számokkal jelöltesse.

Az igazgatótanács körlevelében felsoroltak közül kihagyandónak vélünk 7 olyan éneket, melyek kevésbé lehetnek használatban s melyeknél sokkal szebbeket ajánlunk felvételre.

Ez általános megjegyzések után bemutatjuk sorrendben a felveendő énekek számait, annyit jegyezvén még meg, hogy a *dült* számok a Próbaénekeskönyvből, illetve más, alább jelzendő gyűjteményből valók, míg a többi a régi énekeskönyvből.

1. Invokációk. Vasárnap reggel: 1. 2. 154. Vasárnap délután: 4. 5. Köznap reggel: 7. 8. 9. 215. 217. Köznap este: 10. 237. 238. Könyörgés és prédikáció közt: 12. 13. Továbbá: Mennyben lakó én istenem.. és Világosság szent atyja....
2. Templomba menéskor: 14. 15. 16. 17.
3. Kijövetelre: 18. 20.
4. Vasárnapiak: 21, 22. 1—3. 10. 11. versei; 23. 24. 26. 28. 29. 30. 32. helyett 181 33. 34. 35. 1. 2. 10. 11. vers; 102. 1. 2. 3. 9. vers; 107. 109. 110. 111. 114. 120. 125. 126. 129. 133. 143. 146. 151. 168. 173. 174. 187. 189. 197. 198. 199. 201.
5. Köznap reggeliek: 39. 40. 41. 42. 43. 44. 1. 2. 5. 8. vers; 45. 48. 49. 50. 219. 225. 233.
6. Köznap esteliek: 52. 1. 2. 3. 11. vers; 53. 54. 55. 57. 242. 243. 244. 247. 251.
7. Bűnbánatiak: 256. 257. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 1. 2. 4. 7. 8. 10. vers 66. 268.
8. Ünnepek. Ujévi: 67. 68. 69. 92. Virágvasárnapi: 70. 94. 95. Nagyheti s nagypéntekiek: 96. 73. 74. 75. 97. 98. 101. 102. 104. Husvétii: 105. 107. 76. 77. 78. 79. 81. 112. 113. Áldozócsüörtöki: 114. 83. 84. 115. 119. Pünkösztii: 120. 88. 89. 90. 92. 126. Adventiek: 128. 93. 95. 132. 137. 138. 140. Karácsonyiak: 143. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 145. 9. Urvacsoraiak: 274. 155. 156. 157. 160. 162. 164. 165.
10. Az esztendő szakaszaira. Tavasszal: 181. 183. 184. 1. 2. 10. vers; 284. Nyárban: 185. 186. 1. 2. 7. v. 187. 188. 285. 286. 289. 290. 291. 292. 294. 295. 210. Őszszel: 190. 191. 192. 296. Télben: 193. 194. 301. 302.
11. Különösebb alkalmakra: 303. 304. 306. 309. 310. 313. 314. 315. 316. 317. 166. 320. 323. 324. 325. 327. 328. 329. 330. 331. 332.
12. Év végén: 178. 1. 2. 6. 7. v. 179. 333. 334. 336. 13. Temetéskor: 222. 223. 224. 225. 229. 230. 232. 233. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 244. 211. Sz. Nagy J. és Oláh K. Templomi és temetési karénekek cz. 2 ik füzetéből a 7. 8. 12. 15. 16. 24. sz. tem. énekek.

14. Zsoltárok: 5. 1. 2. 3. 6. 7. vers (7. zsoltt.), 6. (8.), 7. (9.), 19. 23., 13. (24.), 25. 1—4. 6. v. 10. (27.), 19. (30.), 22. (33.), 23. (34.), 26. (38.), 42., 30. (46.), 50., 3. (51.), 35. (61.), 65. 66., 40. (67.), 44. (73.) 1. 8. vers. 75. 77. 46. (79.), 48. (81.), 84. 86. 89. 90. 58. (100.), 59. (102.), 105. 69. (122.), 73. (130.), 74. (134.), 138. 79. (139.), 146. 86. (150.)

Összegezve: A régi énekeskönyvből 130 dicséretet, 17 zsolttárt; újénekekül 96 dicséretet, 23 zsolttárt; együtt: 226 dics. 40 zsolttárt, összesen 266 éneket javasolunk az új énekeskönyvbe felvételre. A régi énekeskönyvben volt 244 dics. és 31 zsolttárt, összesen: 275 énekekkel szemben az új énekeskönyvben 9 énekekkel lenne kevesebb. De e számbeli apadás mellett rövidülne az új énekeskönyv még annak folytán is, hogy a kihagyott régi énekek legtöbbször sok versből áll, az újak felvételre javasoltak között pedig csak egy versből, a többiek is többnyire 3—4 versből állanak. S e rövidülés, szerintünk, előnyére válnék az énekeskönyvnek, mert olcsóbb lehetne ezáltal.

A kiállítást tekintve, templomi használatra ajánljuk a Próbaénekeskönyv kiállítását minden tekintetben megtartani, tehát a kótázatokban az ismétlődő jegyek elhagyását, a kótánélküli verseknél pedig a versalakban leendő nyomtatást. Miután a 336 éneket tartalmazó Próbaénekeskönyvnel 70-nel kevesebb ének lenne az új énekeskönyvben, úgy hisszük, hogy darabonként legfeljebb 1 korona árért kiállítható lenne az olyan — diszesnek mondható — alakban is, mint a Próbaénekeskönyv van.

A templomi, diszesebb kiadás mellett azonban mulhatatlanul szükségesnek tartunk egy egyszerűbb, *iskolai tankönyv* kiadást is készíttetni, mely legfeljebb 40—50 fillérért* lenne kapható s lehetőleg minden iskolás gyermekkel megszereztetendő. Véleményünk szerint ez a legnagyobb mértékben előmozdítaná az énekeskönyv elterjedését, az énekek megtanulását s így templomi éneklésünk fellendülését.

Nagyon kívánatosnak tartjuk végül az új énekeskönyvnek mielőbbi megjelenését. Mert más egyház-községekben is lehet úgy a dolog, mint itt nálunk, hogy t. i. a régóta készülő új énekeskönyvre várva, nem szerezhetünk az elhasznált templomi énekeskönyvek helyett másokat, s így mindjárt kifogyunk belőlük.

Periculum in mora.

Marosi.

Keresztyén szocializmus.

(Akadémikusok kirándulása Stettinbe.)

Ezt a címet kellett adnom annak a beszámolóknak, melyet háromnapos pomerániai tanulmányutunk tetemes anyagáról szándékozom írni, egyfelől azért, mert kerülni akartam a „német egyházi élet“ sokatmondó vignettáját — a melyet pedig minden külföldre került ifju atyánkfia életében legalább egyszer felhasznál — másfelől pedig azért, mert a tulajdonképen találószo „die christliche Leibestätigkeit der inneren Mission“, magyarra fordítva „belmissziót“ jelent, ilyen cím mellett pedig egész bizonyosan elért volna az a veszedelem, amely a nélkül csak fenyeget, hogy t. i. senki sem olvassa el jámbor szándéku soraimat.

Előre bevallom, hogy nem csupán az adatokat és tényeket fogom leírni, hogy azok a maguk imponzans nyelvén hirdessék ama örökkévaló igazságokat, melyeket realizálnak, hanem bőbeszédű cicerone-képen elmondok egyetmást a szereplő keresztyén személyi-

ségekről, hogy adathalmaz helyett egy mozaikkép táruljon olvasóim elé, mint a hogy a színes kavicsdarabokból formás ábrázolat válik, ha a kaleideszkop üvegén át nézzük.

A berlini egyetemnek van egy igen érdekes privát docense: *Lic. Freiherr von der Goltz*, a gyakorlati teológiának, vagy, amint ő mondja, az *alkalmazott keresztyén etikának* a magántanára. Édes atyja sokáig volt a berlini egyetemen a dogmatika professzora, de nemrég *pappá* választatott s most, mint *Propst* és a Petrigemeinde lelkipásztora, félemleröltő theoretikus kincset gyümölcsözteti hivei javára, s egyszersmind az Oberkirchenrat-nak alelnöke, tehát egész Poroszország második papja. Jóízűen jegyezte meg róla egyik kollégája: „amíg professzor voltál, mindig papoltál, most, hogy pap lettél, iskolamesterkedsz a katedrában is“. És ezzel igazat mondott. Professzor korában lelki atyja is volt tanítványainak, s mint pap, óriási intelligenciájával hiveinek szellemi vezére, kinek prédikációi mélységes hittől sugárzó, *élettapasztalatoktól* drámai erejűek s nemcsak a kor színvonalán állók, de annyiban fölibe emelkedők, hogy azt előbbre viszik. Felesége, az én professzoromnak az anyja, a szó nemes értelmében papné, sőt: papnő. Hatalmas intézmények hirdetik már az ő alapítói buzgalmát és dologtevését. Ez az egész család — századokon át — nemcsak Krisztusban élt, de *érte* élt. Egyik őszül: a 18. században a königsbergi egyetemnek volt professzora s világtalan ember lévén, a vakok intézetéért nagyon sokat tett. Egy főnemesi család egész multja, egész történeti személyisége a keresztyén egyház munkálásában alakult ki: ez tradíciójuk, ez ambíciójuk is.

Lic. von Goltz a mostani félévben publicumot hirdetett e czimen: „Arbeiten den inneren Mission, mit Besichtigung Berliner Anstalten“ Teljesen gyakorlati szempontból fejtegeti a szociális keresztyén-ség feladatait, munkáit és hallgatóit minden héten elvezeti egy-egy berlini intézménybe, ahol azután bemutatják az illető intézmény egész szervezetét, életműködését és előadják történetét, fejlődését. Isten segedelmével a semester végén erről is óhajtanék egy szerény kis rajtot adni.

Karácsony előtt kihirdette volt, hogy kirándulást tervez Stettinbe, amely város arról nevezetes, hogy az egész provinciának majdnem minden keresztyén intézménye benne összpontosul és így kiválólag alkalmas arra, hogy egy helyen a belmisszió minden árnyalatu alkotása áttekinthető és összehasonlítható legyen. Hatalmas ládbogással (amely a német tudományos világban olyan volapük, mint akár a latin nyelv) adtuk tudtára a szöke, örökösen mosolygó professzornak, hogy, megvagyunk vele elégedve. A jelentkezések hamar megtörténtek, s mikorra én kerestem fel, már minden hely betelt. De amikor megtudta, hogy Magyarországról jöttem, örömmel beírt a létszámon felül is; még pedig két okból — mint mondá először azért, mert katolikus, másodsor meg, mert cseh vagyok. Összes indogermán szókincsemet eltékoztaltam, amíg az ellenkezőjéről meggyőződhettem.

Január 5-én reggel 1/2 6-kor indult vonatunk a stettini pályaudvarról. Az az időpont ez, mikor Berlin egy órára mély álomba szenderül; az éjjeli város már elpihent kifestett arczával, pálinkagőztől mámorosan, s a nappali még nem ébredt fel, hogy fáradtan hurcolja tovább igáját. Egymagamban tettem meg az órahosszat tartó utat, csupán lépéseim visszhangja volt egykedvű, monoton utitársam. Észak nagy Babylonja kihaltan látszik; elszenderült a bűn, a lelkiismeret, s a kétségbeesett, élet-halál harcban beköszöntött a pár órai Treuga Dei. De ez a béke a ki-merült léleknek az önkivülete, s nem a termékeny, munkás erő, az Istenben való békesség. *Ezt a békét*

* Ez olcsó árban való kiállítást elérhetőnek véljük azáltal, hogy apróbb betűvel, és dallamok nélkül, melyeknek az elemi iskolában ugysem lehet hasznát venni, — csupán a szöveg nyomtatnék ki.

kell adni az embereknek, a mely nem elkábulás, hanem *üdv.* A mennyei atyának karja óvja, védi ezt a várost is, angyalszárnyak lebegnek nagy éjszakája fölött, a melynek mélyén annyi a bűn, annyi a kín. De ezeket a szárnyakat látni kell, a védő égi karra reá kell borulni. Meg kell hallani a szót: én az *én* békességemet adom tinéktek. És ime, mig alszik a város, az Úr hiv egy néhány gyöngye embert: Jer és láss, tedd kezedet az *én* sebeimre. Én Uram és én Istenem, milyen óriási az a felelősség, a melyre te elkötelezel minket! Ime egyik felől az embermilliók, kiket keserülünk vala, másfelől Te. Uram gyöngék vagyunk.

Elég neked az én kegyelmem....

A vonat robogott velünk Stettin felé. Kétfelől végtelen hómezők, melynek fehérségét a vaspálya mellett beszennyezte a gőzmozdony koromja. Amerre a kultura dohogó vasfutárjai elszaladnak, az út szenny jelöli.

Stettinben már várt Lic pastor Thimm, a pomeraniai Provinzialverein lelkésze s a greifswaldi studentek, akik szintén kirándultak D. Dr. Kunzenak, a dogmatika professzorának vezérlete alatt, hogy együtt ejtsük meg a tanulmányútat.

D. Dr. Kunze egy 35–40 év körüli szép szőke ember. A positiv felé hajló theológiának egyik kiváló képviselője; sokáig Bécsben volt professzor s így abban a véleményben van, hogy a magyar viszonyoknak alapos ismerője.

Mintegy 60 főre verődött össze a társaság, mire útnak indultunk a stettini állomásról. Ez érdekes se-regben képviselve volt Németország majd minden provinciája, sőt 6 fekete svájci legény dudorászott, mig haladtunk libasorban a zajló, jeges Odera partja mellett. A német student egy valóságos typus; óriási lábai mutatják, hogy nagyon megvetette magát a földön, csónak nagyságu czipői pedig symbolizálják Németország tengeri hatalmát. Bemutatkozásnál galvanikus rángással hajtja meg magát s szegletességben fölülmul egy gimnázista legátust.

Az állomástól egyenest a Soldaten-heimba mentünk. 4–5 teremből álló tágas helyiség ez, a melyben otthont talál a szolgálatban levő katoná. Igen olcsóért ehetik; vallásos és másféle lapok járnak, azokkal lelkét táplálhatja s minden héten kétszer vallásos estélyt tartanak, a mikor építő szabadelőadásokkal igyekeznek őket a hitben öregbíteni. A felügyelője egy pap, aki összeköttetésben van a tartomány lelkészi hivatalaival s ha akármely távoli falucskában valakit a stettini ezredhez soroznak, nem jó ismeretlen világba, mert várja már itt új lelkipásztorra testvéri szóval s a kemény kaszárnyai kommandó mellett keresztyéni szeretet beszélethez. „Ha majd lelkipásztorok lesznek — mondá az intézet papja — sohase feledkezzenek meg a katonák lelki gondozásáról. Mert az a vallásos nevelés, melyben a tábori pap részesíti őket, alig ér valamit, hisz vezényszóra „vorschriftmässig“ megyen. — Így nem lehet az evangeliumot hirdetni. Pedig e nélkül az egész militarizmus, mely a nyers erő elvén alapul, sohasem fog ethikai értéket nyerni s alkalmat ad az elvadulásra, mert éppen abban a korban él benne az ember, mikor az egyéniség durva vonásai legrikítóbbak.“ Ilyen cura pastoralis mellett lehetséges csak az az eset, a melyről Lahuson Oberkirchenrat beszélt egyik karácsonyi prédikációjában, hogy t. i. egy német katonának könyvében, ki a keletafrikai harcztéren elesett, ezt a pár sort találták beírva: „Hans Meier tulajdona, ki harczolt az Urért, mignem megtalálta.“ De erről nem is beszélék többet, mert nekünk, magyaroknak úgy is szokásunk „kikapcsolni a katonai kérdést.“ És nálunk tovább fogják hirdetni az evangéliumot — *napiparancsban.*

A Soldatenheim tőszomszédságában van a siket-

némák intézete. Jellemző a német viszonyokra, hogy ez is *egyházi* intézmény és nem *állami.* Mert meg kell jegyezni, hogy a németországi egyház tevékenysége átfogja a humanitárius szükségletek egész mezejét. Az erők végleges elhelyezkedésének megfelelő voltát mutatja, hogy minden organum megtalálta a maga tevékenységének körét az egészen belől. A társadalom támogatja az irodalmat, művészetet és lebonyolítja a gazdasági életműködést, az egyház a személyes hit mezején kívül az emberbaráti szeretet minden feladatát magáénak tekinti, mig az állam csupán az érvényesítő hatalom szerepét játssza. A mi államsegélyes világunkban pedig egy tüzoltózenekar nem tud megélni szubvenzió nélkül. A német egyházpolitikában a leghevesebb kulturharcz folyik, hogy az államtól teljesen elszakadjon az egyház s független „Volkskirche“ legyen, minket pedig az a veszély fenyeget, hogy létalapunkat ma-holnap nem önmagunkban, hanem külső segedelemben találjuk. A magyar állam *tartozik* nekünk s ezt a tartozását le kell rónia, de nehogy az legyen az eredmény, hogy konventünk kultuszminiszteri ügyosztálya, zsinatunk közoktatásügyi anketté változzék.

De már fenn is vagyunk a siket-némák intézetében. Hatalmas épület, a hygienia minden követelményeit teljesítő berendezés. A növendékek 6 osztályra vannak osztva; mindenik teremben 10–12 tanuló, fiu, leány vegyest. Valami emberfölötti munka az, amit ezek a tanítók végeznek. Különösen, a mig a hangok kiejtését tanítják meg. A gyerekekkel együtt tükör elé ülnek; s az megfogja egyik kezével a tanító gégejét, másikkal az önmagáét. A tanító pedig hol a mellnek, karnak összeszorítását végzi, hol egy pálczikával a száj alakulását irányítja, mig megszületik az első hang. Akkor azt addig gyakoroltatja, mig az illető szervek mozgásának a képe bevésődik az emlékezetbe. A VI. osztályban már lehet a gyermekekkel beszélgetni s az előttük elmondott mesének tartalmát szépen leírják. Egyik leányka megható kis karácsonyi költeményt mondott el. Mély vallásos szellem lengi át a termeket, mely áthatja az egész nevelést s mig a tanító hangtalanul, csupán szájmozgással beszél, hallani véljük a Jézus szavát: Effata!

Pihenőre vissza tértünk szállásainkra, mert ebéd után nagy munka várt reánk: a Bethanien, Diakonissen u. Krankenhaus megtekintése.

Az Evangelisches Vereinshaus-ban volt szállásom. Hatalmas háromemeletes épület ez, melynek egyik fele pompás szálloda, másik fele napközi otthon és háló helyek számára van berendezve. Az ilyen szállodába nyugodtan mehet bárki, keresztyén otthonban találja magát. Dorbézolásnak, zajnak nyoma sincs; komolyan járnak az emberek a folyósók puha szőnyegein s halkan köszöntik egymást, ha találkoznak. Minden szobában egy biblia és énekeskönyv a falon művészi Krisztus-képek. És a nagyteremben mindennap istenitisztelet, imával, bibliamagyarázattal.

Ebéd alatt Kunze professzor föl akart engem, mint orosz embert, világosítani a magyar válság felől. Csak hallgattam nagy türelemmel, mert kíváncsi voltam a külföldi véleményre. Kunze aztán a következő pontokban állapította meg a diagnózist: 1. A magyar olyan inkultur nép, a melyet Ausztria fizet s most ennek ellenére is elakarna szakadni, ha tudna. 2. A magyarok többnyire zsidók. 3. A magyar protestánsoknak nem lehet hasznát venni, mert Kossuthpártiak. Kinos csend támadt az asztalnál, a mikor megmondtam, hogy magyar vagyok. Valami föllázító a nagy népeknek az az olympusi gögje, amellyel ignorálják a magyart. Ha helyzetünkben nem volna egy nagy világtörténeti igazság és egy jeremiási sarkantyuzás: végképen elkeserednék az ember. Kunze professzorral való beszélgetésünk megszakadt s én nagy türelem-

mel próbáltam elhítenni a svájci fiukkal, hogy Magyarországon nem német az istentisztelet nyelve.

De pastor Thimm, a mindenütt jelenvaló kalauz bezörgetett, hogy indulni kell Neu-Torney felé, a Bethániát megnézni.

Berlin, 1906. január 10.

Ravasz László.

(Folyt. köv.)

Igazgatótanácsunk üléséből.

Kolozsvár, 1905. jan. 18.

Elnökölt báró Bánffy Dezső ehker. főgondnok. Jelen voltak: dr. Bartók György püspök, Kenessey Béla ehker. főjegyző, Lészay Ferencz, Herczeg Lajos, Váró Ferencz, dr. Sárkány Lajos, Deésy Gyula ig. tanácsosok, dr. Deák Albert ehker. ügyvéd és a hivatalnokok.

Az ülés megnyitása után Zeyk Dániel ehker. főgondnok, Becsek Lajos és Incze Gerő ig. tanácsosok távolmaradása igazoltatván, tudomásul vétetett.

Br. Bánffy Dezső ehker. főgondnok aa. egy néhány fontosabb s a f. évi április hó 24-én megnyíló konventi ülés elé terjesztendő tárgyra tekintettel, javaslatba hozza, hogy márczius hó folyamán rendkívüli egyházkerületi közgyűlés tartassék, mihez igazgatótanácsunk hozzájárulván, a közgyűlés márcz. hó 7-re fog összehivatni.

Ezután dr. Kádár János titkár aa. terjesztette elő a resortjába tartozó következő ügydarabokat:

Dr. Sebes Dénes zsinati képviselő a részére folyósított zsinati utíki költség sapidijakból 200 koronát közhasznú részvényekben a theol. fakultásnak adományozván, örvendetes tudomásul vétetett.

A múlt év december havában tartott egyetemes konvent 6. jkvi sz. határozatával tervbe vette, hogy Budapesten az ottani református egyházközség tulajdonát képező kálvin-téri telekre egy monumentális épület emeltessék, melyben elhelyezést találna egyetemes egyházunk minden intézménye is. A mintegy 1.000.000 koronát tevő költségeket, illetve a 65 éves amortizációs kölcsön annuitásait az egyetemes egyház, a dunamelléki kerület és a budapesti egyház a részesedés arányában viselnék. Az öt egyházkerületre mintegy évi 9600 korona, vagyis az erdélyire, mely közelebről érdekelt cirka 2000—2500 korona esik. Igazgatótanácsunk örömmel fogadta a tervezetet s azt pártoló ajánlattal terjeszti az egyházkerület közgyűlés elé.

Jóváhagyást nyert marosvásárhelyi kollégiumunk határozata, melyszerint Csontos Olivér rendes ügyvédje nagy elfoglaltságára tekintettel egy helyetttest is választott.

Ugyancsak marosvásárhelyi kollégiumunknak a szászczegői egyházzal szemben még 1858-ban felvett kölcsön után fennálló kamatkövetelése leírása iránti határozat jóváhagyott.

Elhatározta ig. tanácsunk, hogy az egyházkerület levéltárában őrzött alapító-levelek, végrendeletek kivonatát 800 példányban kinyomatja s összes egyházközségeinkkel s más érdekekkel közli oly célból, hogy a még ezelőtt 1—2—300 évvel keletkezett némely alapítványokra vonatkozólag esetleges észrevétel alapján a további kutatásokhoz utbaigazítások szereztesse.

Szilágyszolnoki esperes aa. előterjesztette igazgatótanácsunkhoz egy zilahi lakósnak egyházi adója kivetése elleni felebbezését, miután a felebbező valami régebbi s a róm. katolikusoknál fennálló párbérré vonatkozó miniszteri döntvényre alapította indokolását; azonban igazgatótanácsunk a Zs. törvény rendelkezéseinek megfelelően annak érdemi tárgyalásába nem bocsátkozott, csupán arról tájékoztatta

felebbezőt, hogy a református egyház által reá kivetett adó nem párbér, hanem keresetadószerű személyes szolgáltatás, melynek kivetésére szentesített törvényünk jogot ad.

Kézdimártonfalvi lelkésznek a még ezelőtt kerek nyolcz esztendővel megszavazott, de azon állomásáról időközben, folyósítás előtt történt eltávozása folytán elvont s más részére kiadott 200 kor. államsegély iránti követelése, mint merőben alaptalan, ismételen elútasított azon megjegyzéssel, hogy igazgatótanácsunk határozata ellen nem az általa emlegetett kultuszminiszterhez, hanem törvényeink értelmében az ehker. közgyűléshez felebbezhet.

Szil. szolnoki esperes aának egy fölmerült esettől kifolyólag tett kérdése alapján tájékoztatnak az érdekeltek, hogy a lelkész elhalálásától a következő Szentgyörgy vagy Szentmihály napig terjedő *hagyatéki idő* alatt a kápláni állás fentartandó épen azon feltételekkel, mint a pap életében; az erre következő *kegyév első felében*, miután ez idő alatt az özvegy már csak kegyjárandóságot élvez, az mint ilyen meg nem terhelhető s csak az egyházközség költségére alkalmazható káplán; a kegyév II. felére már semmiképen sem alkalmazandó s. lelkész, mert a félfizetésre rendes lelkész választható, a kinek kápláni kongruára igénye van a félfizetés tartamáig.

Küküllői ehmegyénkben Hegyi Károly dicsősztmártoni pap ehker. képviselővé választatván, igazoltatott.

Dedrászéplaki egyházközségünk kepeváltási szabályzata, némi módosítással, jóváhagyott.

Szentistváni egyházközségünk majdnem egy évtized óta üresen álló papiállását a paplak hiánya miatt nem képes betölteni s igazgatótanácsunk többszöri sürgetésére most bemutat egy gazdag ekklesiához illő költséges tervezetet s arra építkezési tőkesegélyt kér, a mi azonban nem volt a konvent elé terjeszthető, mert nevezett egyház már élvez állandó természetű konventi segélyt, hanem utasított, hogy könyöradományok gyűjtésével — természetesen erre főhatósági engedély kérendő — országos közalapi segély kéréssel s minden lehető módon igyekezzék tőkét gyűjteni egy olcsóbb, egyszerűbb paplak építésére s addig is a lelkészlakról bérhelyiség útján gondoskodják s a bérösszeg fedezését kérje a minisztertől, a mi a kongrua törvény alapján kellő indokolással megnyerhető.

Tárgyalás alá vette ig. tanácsunk a kézdivásárhelyi egyházközségnek egy emeletes bérház, papilak és kántorilak építési tervezetét s ezzel kapcsolatosan 100.000 korona 45 éves törlesztő kölcsön felvétele s a kepealponak e célra befektetése iránti kérelmét. Bár ig. tanácsunk jól tudja, hogy a kézdivásárhelyi egyházközségünk rendezett anyagi viszonyok között van s lehetőleg nem is kívánja szép törekvésében akadályozni, de most aggályai vannak aziránt, hogy háztartási egysúlyuk megzavaratik, a bemutatott határozatokat újabb megfontolásra — jóváhagyás nélkül — visszaküldi.

A görgény üvegcsüri lévita részére 100 korona missziói segély rendszeresített.

Fölmerült esettől kifolyólag tárgyalás elé került az a kérdés, hogy ha a kántori teendőket végző áll. tanító a részére kántori javadalomul adott lakásból kiköltözik, ki köteles a lakás karbantartásáról gondoskodni? Általános elvül mindenesetre fölállítják, hogy az egyközségek viseljék a karbantartási költségeket, mert a lakás szerződés szerint egy következő állami tanítónak fentartandó, a kiköltözött tanító elveszti ahhoz való igényét, a mi különben presbiteriumi határozattal mondható csak ki; a fölmerült esetben azonban ig. tanácsunk előbb az illetékes kir. tanfelügyelő útján tesz lépéseket.

Egyik egyházközségünk lelkésze arról panaszol, hogy a ref. vallásu halotthoz a szokásos virasztás alkalmával az ottani baptisták betolakodtak s egyházi szertartásukat végezték. Miután a családtagok — a kiknek jogában állott volna — ez ellen nem tiltakoztak; ref. egyházi szertartásunkat pedig nem akadályozták; további eljárásnak alapja nincs; mindenesetre azonban a cura pastorális intenzív gyakorlása által hasonló eset előállta megakadályozható.

Magyarsülyei ehknek megengedettett, hogy 4000 korona Radák alapítványát, restitucio feltétele alatt, papilak építésre felhasználhassa.

A bekért jelentésekből sajnálattal látja az igaztanács, hogy 6 anya és 8 anyásítást váró leányegyházközségben egyáltalában nincs papilakás, 101 egyházközségben pedig renoválást igényel s ebből 89 semmi fedezettel sem bír a javításra, miért fölhívja esperes aait, hogy a papilakások rendbehozásának ügyét kiváló gondoskodásuk tárgyává tegyék.

Ezzel a titkár aa. kezén levő ügydarabok elintéztést nyertek.

(Folyt. köv.)

III. Y.

IRODALOM.

E rovatban minden munkát megemlítettünk, a mi szerkesztőségünkbe beküldetik, de hosszabb, bírálatos ismertetésre nézve a szerkesztőség fentartja saját elhatározását.

Pályázat a kálvinizmus ismertetésére. A M. Prot. Irodalmi Társaság elhatározta, hogy 1909-re, Kálvin születésének 400-ik évfordulójára, pályázattal összekötött megbízás útján megírattja és kiadja a kálvinizmus ismertetését.

E végből pályázatot hirdet oly munkának a tervezetere, mely a kálvinizmusnak, mint vallás-erkölcsi (dogmatico-ethicai) elvnek, mint egyházi szervezetnek és közéleti (főleg kulturális és szociális) tényezőnek a keletkezését, mivoltát, történeti jelentőségét és hatását tudományosan ismertesse és érdemileg méltassa mindana népek körében, melyek a reformáció kálvini irányát egészenben vagy részben elfogadták és követik, különös tekintettel azonban a hazai viszonyokra.

A pályamű akként dolgozandó ki, hogy első részében főbb vonásaiban a Kálvin életét és működését is ismertesse; főbb részét azonban a kálvinizmusnak olyan modorban való alapos és lehetőleg kimerítő ismertetése alkossa, a minőt Froude irt Skóciára vonatkozólag.

A teljesen kidolgozott pályamű jutalma 2000, kettő ezer kor. terjedelme 20-25 nyomtatott iv (a társulati monografiák alakjában). Egyelőre azonban a pályaműnek csak a részletes tervét és valamelyik fontosabb fejezetének sajtókész szövegét kell benyújtani, hogy azok alapján a Társaság bírálatot mondhasson és a legjobb tervezet kérésztőjét az egész mű kidolgozásával megbizhassa.

Az idegen kézzel írott és jelíges levélkével ellátott pályatervet 1906. decz. 31-ig a Társaság alólírott titkárához (Budapest, Kálvin-tér 7. sz.) kell beküldeni.

A választmány határozatából

Budapest, 1906. január havában.

Hegedűs Sándor,
társulati elnök.

Szóts Farkas,
társulati titkár.

Pályázat Koszoru-füzetekre. Koszoru című népszerű kiadvány sorozatának 1906. évi tíz füzetére pályázatot hirdet a M. Prot. Irodalmi Társaság.

Kivántatnak vallásos és erkölcsi elbeszélések, vallásos életrajzok, vallásos jellemképek és rajzok prózában vagy versben. Tekintettel a bécsi békekötés 300-ik évfordulójára, megírandó a Bocskay István élet- és jellemrajza is.

A füzetekre nézve tartalmilag az a föltétel, hogy az evangéliom lelke buzogjon bennök és építőleg, buzdítólag hassanak; alaki tekintetben pedig a népszerű és tősgyökeres magyar nyelv. A füzetek terjedelme egy nyomtatott ivnél kisebb és másfélnél nagyobb nem lehet. — A közlésre elfogadott dolgozatok a Társaság tulajdonába mennek át és kis nyomtatott ivenként 50 koronával díjaztatnak.

A pályázat nyílt, bárki részt vehet benne; jelíges levélke nem szükséges. A kéziratok folyó évi június 15-ig a Társaság alólírott titkárához (Budapest, Kálvin-tér 7. sz.) küldendő be.

A választmány megbízásából

Budapest, 1906. január havában.

Szóts Farkas,
társulati titkár.

A magyar helyesírás szabályai. Irta Fejé. Áron. Ára 60 fill.

A 94 oldalra terjedő füzet a Stompfel-féle „Tudományos zsebkönyvtár“-ban jelent meg, annak 173. füzetét képezve. Író a művelt közönség és tanuló ifjuság igényeit tartotta főleg szemelőtt. Az anyag könnyű áttekinthetőségére törekedett. A szabályok, melyeket vezérelve felállít, világosak és rövidke s megfelelő példákkal illusztráltak. Kiterjeszkedik az akadémiai és iskolai (miniszteriumi) helyesírási elvek különbségének ismertetésére. Ismerteti az írásjelek használatát, a szokottabb rövidítéseket s függetlenül helyesírási szójegyzéket is közöl. Az összes idevágó kérdésekben *biztos* és *gyors* felvilágosítást ad a keresőnek.

Fejes kollegánk elismerésre méltó sikerrel oldotta meg, különösen a csoportosításban nem könnyű feladatát. Gratulálunk neki. A kis művet pedig, a mely a „Révai-testvérek“ könyvkiadó vállalatának ismert izlését mutatja, ajánljuk használatra. N. K.

Hetesy Viktor ó-moraviczai (Bács megye) lelkész „Gyász-beszédek. Imák, Sírbeszédek“ cz. munkája II-ik kötetére hirdet 3 koronával előfizetést. 40 éves papi munkássága emlékére adja ki. Hetesy neve nem ismeretlen lelkészeink előtt. Felesleges tehát ajánlgatnunk, csak azt jegyezzük meg, hogy e kötetben 40 oráció (textussal), 14 ima és 25 siri beszéd van.

KÜLÖNFÉLÉK.

Lapunk mai számának egy napi késedelmét az „Ellenzék“-nyomdában — hol lapunkat is nyomják — kiütött szedősztrájk okozta.

Rendkívüli ker. közgyűlése lesz erdélyi egyh. kerületünknek és pedig az elnökség megállapodása szerint márcz. hó 7-én. E gyűlést főleg az a zsinati határozat tette szükségessé, mely az erdélyi kerület specialis egyh. szervezetének az Egyházi törvények „Függeléké“ képen való kinyomatását rendeli el. A közgyűlés elébe terjesztendő javaslaton most egy bizottság dolgozik.

A lelkészi fizetések állami kiegészítési összege kiosztásának kerületünkben gyakorolt módja ellen — mint olvasóink még emlékezni fognak — sokan kifogásokat emeltek, késedelmes volta miatt s hivatkoztak különösen a tiszántuli kerület más gyakorlatára. Nős, most ott is kénytelenek arra felé térni, ahol mi járunk. Előbb közlik kinek-kinek a ker. számvevőség által revidált illetményét s csak az ezt tudató kimutatás alapján készült s kellőleg felszerelt nyugtákat fizetik ki ott is. Lám, lám, sokszor ok nélkül szidjuk saját házunkat!

Szegény református gyermekek fölruházása a bukaresti református egyházban. Bukaresti egyházközségünk előljárósága, szegény tanulói fölruházására, gyűjtéssel egybekötött nagyszabásu karácsonyfa-estélyt rendezett. Az érdeklődő közönséggel a „Magyar Társulat“ nagyterme zsufolásig megtelt. Az ünnepélyen résztvevők úgy az estély műsorában, valamint a 85 jó téli ruhával segélyezett gyermek hálás örömben maradó gyönyörűséget szereztek lelküknek. Két szindarab, jól sikerült ének és szavlatok követték Ujváry István esperes szívhez szóló megnyitó beszédét. Az ének, szavlatok, szindarabok precíz előadása, a tanítók és tanítónők lelkiismeretes munkájának eredménye. A bukaresti Magyar Protestáns Nőegylet, valamint az egyházközség presbiteriumának minden egyes tagja kivette a részét a munkából. A szeretet által lelkesített fáradozásnak, hogy milyen eredménye van, bizonyosság e mellett az az 1100 korona összeg, a mely ez üdvös célra befolyt. Ez összeg nagyobb része gyűjtésből került be. Itt is jó példával a missió lelkes esperese járt elől, ki egymaga 123 koronát gyűjtött. A keresztény szeretet tetteket mutatja hatalmát. A hol a

krisztusi könyörülő szeretet így átjárja a sziveket, ott lehet karácsonyi öröm és boldogság.

A Bethlen-kollégium ifjúsága 1906. febr. 4-én d. u. 3 órakor a koll. disztermében történelmi hangversenyt, este pedig a régi városháza nagytermében táncmulatságot rendez Zeyk Dániel tb. koll. főgondnok, Gáspár János főgondnok, br. Bánffy Kázmír gondnok, Szász József alispán s dr. Varró László polgármester védnökzege és Molnár Károly tanár elnökle mellett. A hangverseny műsora: A szabadságharc dalaiból, Bodrogi János tanár előadása keretében, részint dr. Farnos Dezső, részint Veress Gábor vezetése mellett: 1. Klapka induló, előadja a koll. zenekar. 2. a) Széchenyi és Wesselényi dal. b) Kortés nóta. Előadja a gimn. vegyeskar. 3. a) Restautionális nóta. b) Zrinyi vére. Előadja a tanítóképző férfikara. 4. Talpra magyar! Előadja a tanítóképző férfikara. 5. a) Legyen ugy, mint régen volt. b) Nő kis honvéd. c) Kossuth-nóta. Előadja a gimn. vegyeskar. 6. Zöld asztalon ég a gertya. b) Ráczok, ráczok, éneklí Lázár Albert, harmoniumon kíséri Székely Lajos, tanítóképzői növendék. 7. Budavár ostroma, előadja a gimn. önképzőkör dalkara. 8. a) Kolduló honvéd. b) megállj német. c) Jön Kossuth. Előadja a tanítóképző férfikara. 9. a) Világos. b) Emigránsok dala. Előadja a gim. önképzőkör dalkara. 10. Szózat. Előadja a koll. zenekar, a gimn. vegyeskar és a tanítóképző férfikara.

Nyilvános köszönet. Nagyságos Péchy Imre és neje Latinovics Emma, a nagymoni ev. ref. egyháznak egy szép és értékes harmoniumot ajándékoztak. Ezen nemes cselekedetükért úgy az egyház, mint magam nevében hálás köszönetem nyilvánítom. Nagymon, 1905. nov. hó 8-án. Ferenczi Endre, ev. ref. lelkész.

Hálás köszönet. Az oláhujfalui református körlelkész-ségben építendő új paplakásra eddigelé következő adományok folytak be, összesen 55 kor. 60 f. Nagymélt. br. Kemény Kálmán egyh. ker. főgondnok Maros-Vécs 10 kor. Medgyesi ref. egyh. 5 kor. Csiki József lelk. 1 kor. Dr. Hegyesi Győző kir. jbiró, Kogpándi Mihály 1—1 kor. Nagyenyedi ref. egyh. 5 kor. Holtmarosi ref. egyház, Magyarpéterlaki ref. egyház 2—2 kor. Keresztesi Gyula ref. lelk. 1 kor. Szilagyvarsolci ref. egyház, Vajai ref. egyház, Magyaróri ref. egyh. 2—2 kor. Harasztosi ref. egyház 6 kor. T. Horváth István gyűjtőívén Bürkös: Jezsenszki Sándor 20 f. Rácz János 30 f. Branstetter Ferencz, Takács András, Szöllősi Gyula, Kósa Gergely, ifj. Szöllősi Elek, ifj. Zoja Sándor, Földes Anikó, Barthes József 20—20 f. Kisgyörgy Lajos, Botos Károly, Császár István 40—40 f. Jerzsenszki Tamás 60 f. Zoja Sándor 1 kor. Moszток Sándor, Szoboszlai Albert, Botos János 40—40 f. Motok Vilmos 50 f. Botos Ferencz 80 f. Szabó János 1 kor. Stadler Mátyás, Bernáe János, Szilágyi János, Bernáe Ágnes, Szilágyi Ignác, Jezsenszki András, Vida Ödön, Cseke Zsigmond 40 f. Giljén Lajos 2 kor. Horvát András, Sipos Gábor, id. Szöllősi Elek, Lőrinczi György 20—20 f. Fogarasi Ferencz, Bernád Miklós 10—10 f. Fogadják a nemesszivű adakozók kegyes adományaikért magam és egyházközségem nevében hálás köszönetemet. Azonban ezzel még célunktól igen messze vagyunk s kérem azon nemes presbiteriumokat is, kikhez itt következő kérő szavunk még el nem jutott, de áldozni készek és képesek, hogy minket bármilyen adománnyal feltett célunk kivételében támogatni kegyeskedjenek, hogy ne „hiába törekedjünk a cél felé“ s „ne hiában vágjuk a levegő eget.“ Hitrokoni szeretettel Oláhujfalun, 1906. január 7-én. Bogdán József, ref. körlelkész.

Nyilvános nyugtázás. Gróf Bethlen Pál egyházmegyei főgondnok ur a kudai ev. ref. egyház anyagi szükségeinek némi részbeni enyhítésére 150 korona újévi ajándékot adott. Fogadja a nemesszivű főúr itt a nyilvánosság terén is magam és egyházközségem forró háláját sok rendbeli kegyes jóságáért azon óhajátunk mellett, hogy áldásos életét a kegyelem ura tegye gazdagon gyümölcsözővé, tegye mintaképpé hazánk, nemzetünk és egyházunk javára sok-sok időkig, mert a jöszivű adakozó kedves az ur előtt. Kudu, 1906. jan. 10. Szathmáry Sándor, ev. ref. lelkész.

Nyilvános köszönet. Nagyságos dr. Agyagási Károly Maros-Tordavármegye tisztí főorvosától, néh. Agyagási Mihály (1823—1856-ig) somosdi ref. pap unokájától, f. évi január hó 3-án egyházam tulajdonába 100 korona (egyszáz) érkezett, melynek céljából a csatolt alapító levél így szól: ezen ö-szeg évi kamatjából, a kamat összeg erejéhez képest évenként egy vagy két darab valláserkölcsi vonatkozású könyv szereztessek be és 1—2 olyan somosdi ref. vallásu nagykörű nőnek, illetőleg férfiának ítéltessek a somosdi ref. elkész által oda, ki erkölcsös és vallásos magatartása által arra magat érdemesnek mutatta. Az alapító-levél végén ez olvasható: „Ezen alapítvány tételére engem azon lélekemelő szép egyházi ünnepély indított, mely 1905. évi nov. hó 12-én — a templom 100 éves jubileuma alkalmából — személyes jelenlétemben lefolyt. Kegyes alapítónak ezen a helyen is szívből fakadó hálás köszönetet mond egyháza nevében, Somosdon, 1906. jan. 9. Széll Jakab, ref. lelkész.

Szászsebesi ev. ref. egyház parochiális épületeire egyik nagybuzgósága aa. alábbi szép összegre gyűjtött, melyért az egyház nevében hálás köszönetet mond *Benedek* Károly admi-

nisztrátor lelkész. *Kiss József egyh. gondnok gyűjtése*, Tömös: Kiss József, Kiss Józsefné 10—10 kor. Lárkovics József, Jancsó János, Kalló Ferencz 3—3 kor. Damokos Ferencz, Katona János, Gáspár Mihály, Miklós Márton, Fehér Ignác, Karczag József, Asztalos Sándor, Ábrahám János, Vadász Miklós, Lukács János, P. Nagy Kálmán, Gasparik János, Szabó György 2—2 kor. Vadász Miklós 2 kor. 50 f. Ráduly János, Sándor József, Takács János, Bancsi András, Ábrahám Ferencz, Bálint János, Nyárádi Mihály, Csatlós Mihály, Varga György, Szabó Albert, Nagy János, Opra Mihály, Buna János, Kelemen Géza Joó György, Török István, Fazakas András, Kozma János, Barabás György, Fazakas János, Babos Fülöp, Szabó János, Barcsai András, Makavé György, Barabás György, Fazakas Ferencz, Radics Sándor, Kocsis János, Takács István, Gergely István, Kelemen János. Liss András, Veres Domokos, Nagy Ferencz, Csiki József, Lázár András, Szász Róbert, Sarkadi Lajos, Erce János, Zsigmond Géza, özv. Kóti Antalné, Weinberger Izsó, Albu Benedek, Ehik Gyula, Szabó Sámunl, Somogyi Gusztáv, Bedó Pál, Takács János, Dádé János, Veres András, Gyurka István, Kulcsár József, Kádár János, Székely Ignác, Molnár Ferencz, Miklós Márton, Bereczki András 1—1 kor. Ráth Kálmán, Ráth János, Kobsin Károly, Jeddy Domokos, Taag Ede, Rankász Ödön, Petu József, Csutak Ferencz 50—50 f. Összes gyűjtés 116 korona. A jóságos Isten gazdag áldása legyen gyűjtőn és adakozókon egyaránt.

HIVATALOS RÉSZ.

3382—1905. sz.

PÁLYÁZAT.

A erdélyi református egyházkerület Igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy népszerű *konfirmációi kis kátéra*, mely lehet egészen önálló mű, vagy a Nagy Péter-féle kis káté átdolgozása.

1. Terjedelem, beosztás, módszer tekintetében a szerző legjobb belátását követheti. Az egyházmegyei vélemények csoportosítása csak lehető okulásra közzöltetett az Erdélyi Protestáns Lap 1905. évi 7—9. számaiban.

2. A pályadíj 1000 korona, a mely csak a bíráló bizottság által kiadásra és általános használatra ajánlott és az Igazgatótanács által elfogadott mű szerzőjének adatik ki.

3. A nyertes mű a pályadíj ellenében az egyházkerület tulajdonává lesz.

4. A pályázat titkos, tehát a teljesen kidolgozott munka más által leírva és a szerző nevét rejtő jelíges levélkével ellátva adandó be.

5. A pályázati határidő 1907. december hó 31-ike, a meddig a dolgozatok az erd. ref. egyházkerület Igazgatótanácsához beküldendők.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgató-tanácsának Kolozsvárt, 1905. szept. hó 14-én tartott üléséből.

Dr. Bartók,
elnök.

Dr. Sárkány Lajos,
tan. előadó.

Sz. 253—1906.

PÁLYÁZAT

rendes tanári állásra.

Az államilag segélyezett sepsiszentgyörgyi ev. ref. Székely Mikó-kollégium főgimnáziumánál üresedésben levő egyik rendes tanári szék a legközelebből tartandó egyházkerületi közgyűlésen választás utján fog betölteni.

A tanszékre a *történelem és latinnyelv s irodalom*-ból képesített ev. ref. vallásu pályázók folyamodhatnak.

A megválasztott rendes tanár javadalma évi 2400 K. törzsfizetés, mely az állami segélyezési szerződés értelmében fokozatosan 3200 koronáig emelkedhetik, 5 ízben 200 korona szolgálati korpótlék és természetben való lakás vagy, a meddig lakás nem áll rendelkezése alatt, 500 K. szállaspénz.

Pályázni óhajtok felhivatnak, hogy vallásukat életkorukat, képesitetségüket, eddigi szolgálataikat, védkötelezettségüket és egészségi állapotukat igazoló okmányokkal felszerelt s az erdélyi ev. ref. Egyházkerület Igazgatótanácsához címzett folyamodványukat a sepsiszentgyörgyi ev. ref. Székely Mikó-kollégium előjáróságához 1906. febr. hó 15-ig nyújtsák be.

A megválasztott tanár jogos és kötelezett tagja az 1904. évi XXVII. t.-cz. értelmében létesített nyugdíjintézetnek.

A tanszék, a mennyiben arra más pályázó választat-

nék meg, mint a ki e tanszéket, mint helyettes tanár tölti be, a következő tanév elején foglalandó el.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsától Kolozsvárt, 1906. január hó 18-án.

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Dr. Sárkány Lajos,
tanügyi előadó.

196—1906. sz.

KÖRLEVÉL

valamennyi nagytiszteletű esperesi hivatalnak és állami fizetéskiegészítést élvező lelkészi hivataloknak.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur *follyó hó 4-én 98.561—905. sz. a.* kelt leiratával az 1906. év I. felére esedékes fizetéskiegészítési összeget utalványozván, az alább felsorolt lelkészek részére, a nevük után irt mennyiségben folyósítottatott.

Felkérjük a nagytiszt. Esperes Urakat, hogy az egyházmegyéjükhöz tartozó lelkészeketől a II. fokozatu bélyeggel ellátott és szabályszerűen átírt nyugtákat f. évi febr. 5-ig összegyűjtve, kimutatás kíséretében legkésőbb február hó 10-ig felterjeszteni sziveskedjenek.

Ezuttal is megjegyezzük, hogy a fegyelmi vizsgálat hatálya alatt álló lelkészek részére az utalványozás függőben hagyatott.

Utalványozva vannak a következő összegek:

I. Hunyadi egyházmegye.

Botha Sándor 267.77, Lukács Antal 323.88, Csiszér Pál 457.—, Kállai István 520.51, László Zsigmond 731.80, Mátyás János 323.49, Kiss Mózes 274.15, Péter Albert 373.69, Fülöp Gyula 589.76, Vásárhelyi Lőrincz 417.92, Kósa Mihály 361.03, Juhász Izidor 473.04, Imre István 284.20, Kovács Sándor 393.82.

II. Gyulafehérvári egyházmegye.

Cseresznyés Ödön 192.26, Hatházi Ferenc 392.94, Tokos Jenő 148.72, Kovács Károly 324.42, Sebestyén Ferenc 207.92, Virágh József 512.15, Papucs Dávid 561.15, Gruzda Domokos 321.73, Sáfrány Lajos 476.54, Valler József 473.04, Tokos Sándor 268.88, Kolumbán János 298.83.

III. Nagyenyedi egyházmegye.

Décsi István 543.66, Bertalan József 332.95, Simon Antal 426.14, Vinczi Domokos 430.97, Elek Lajos 313.77, Fejér Pál 129.39, Veress Károly 12.21, Kovács József 452.79, Szalma Lajos 426.36, Aszalós György 471.55, ifj. Móóré Károly 494.15, Móóré Károly 396.84, Solymosi Lajos 399.58, Pásztóhy Dénes 47.05, Balogh Sándor 423.20, Szabó Ferenc 584.36, Solymosi Károly 381.41, Vass Ferenc 529.25, Tunyogi János 333.82, Kozma Imre 321.29, Barthalos János 520.08, Jancsó Lajos 101.79, Király Gyula 356.86, Péter Antal 532.37, Nemes Elek 1905. évre 301.21, 1906. év I. felére 423.04, levonandó 480.82, Sándor János 126.45, Papp Dávid 407.34, Derzsi Lőrincz 122.13, Málnási Károly 180.63, Demeter Zsigmond 507.50, Pap István 205.13, Miklósi József 451.05, Benedek Ferenc 655.67.

IV. Kalotaszegi egyházmegye.

Biró András 339.02, Albert Imre 565.62, Kovács Ödön 311.—, Bitai Kálmán 438.91, Kovács József 39.67, Antal Géza 398.85, Nagy Mihály 373.26, Régeni Ferencz 556.64, Sebestyén Ferenc 456.04, Paulai Viktor 442.20, Agoston György 376.94, Takács József 513.46, Barabás Árpád 741.75, Erdélyi László 288.25, Fazakas Lajos 613.45, Demeter Gyula 515.13, Osváth Lajos 512.39, Székely Sándor 484.20, Tamó Gyula 201.03, Balázs István 242.36, Antal Domokos 167.35.

V. Kolozsvári egyházmegye.

Gáspár Sámuel 605.02, Belle Lajos 385.78, Bokor Sándor 96.42, Tunyogi Béla 371.68, Bartók Béla 358.32, Daróczi Ferencz 612.46, Szabó József 483.78, Lőrinczi Gábor 403.51, Agyagási Gábor 136.24, Nagy Albert 539.65, Albert Sándor 457.—, Kiss Péter 610.17, Muzsnai Miklós 685.22, Kovács József 565.50, Bácsi Gyula 546.35, Jakabházi Dániel 574.28.

VI. Szilágyszolnoki egyházmegye.

Magyari István 351.92, Tötös György 283.44, Mátéka József 480.71, Molnár Gyula 355.05, Diószeghy Mór 407.06, Török Ferencz 493.98, Ignác Márton 195.30, Gáspár László

399.07, Versényi Miklós 450.89, Sipos Károly 522.86, Borbély Sándor 523.26, Juhász György 371.91, Tamás László 236.07, Szász Ferencz 351.10, Szilágyi János 464.43, Székely Sándor 82.84, Fejér Ferencz 600.42, Tóth Sándor 257.04, Patay Lajos 383.83, Rác Péter 231.70, Székely Árpád 546.67, Ferenczi Endre 461.50, Nagy Lajos 414.90, Kusztós Gyula 571.19, Kovács Zsigmond 264.36, Bod László 200.49, Vass Lajos 551.31, Farkas Sándor 171.09, Kiss Pál 477.96, Szántkirályi László 309.06, Vörös Zsigmond 394.79, Nagy Zsigmond 236.15, Józsa Károly 358.45, Kenderessy Lajos 139.58, Bedő Károly 189.65, Zöld Mihály 217.63, Ferenczi Gyula 380.43, Kovács Ferencz 416.10, Bartha Miklós 238.19, Kemény István 243.23, Kecskeméthy Kálmán 207.83, Barabás Lajos 586.72, Visky Pál 382.46, Verecs Sándor 221.89.

VII. Dési egyházmegye.

Szakács Ferenc 368.40, Kovács Gyula 490.05, Almási Sámuel 498.01, Gáspár János 488.70, Soós Károly 567.83, Nagy József 521.14, Nagy Imre 403.90, Szabó Lajos 500.27, Csákány Miklós 489.52, Barabás Samu 387.12.

VIII. Széki egyházmegye.

Nemes Ferenc 546.53, Csejdi Jenő 326.89, Lőrincz János 170.94, Gyárfás Albert 104.03, Pataki Dénes 361.97, Veres Márton 248.91, Szathmáry Sándor 456.40, Sipos Gyula 383.12, Szász Béla 158.80, Fehér István 190.76, Farkas István 518.23, Jakabházy Dániel 591.46, Solymosi Miklós 460.11, Csürös Ferencz 212.72, C. Nagy Mihály 474.20, Kovács Ákos 39.87, Benedek Lajos 468.29, Fekete Gerő 309.11, Máthé Sámuel 217.90, Toró Dénes 441.29, Kovács Gábor 174.72, Máthé György 481.64, Pünkösti Lajos 210.50, Jung Ferenc 564.77.

IX. Nagysajói egyházmegye.

Orbán Gábor 349.70, Horváth Ödön 274.21, Köblös István 210.22, Lőrinczi Miklós 602.60, Tőkés József 395.12, Dobay Lajos 710.—, Vályi Elek 678.78, Péterfi Károly 475.98, Polgári Károly 312.30, ifj. Musnai Károly 234.28, Menyhárd Elek 222.84, Musnai Károly 581.19, Beregszászi György 387.62, Debreczeni Gyula 277.18, Vályi János ifj. 283.74.

X. Görgényi egyházmegye.

Kovács István 371.31, Jánosi Béla 72.30, Papp Lajos 338.91, Böjthe Ödön 129.86, Csekme Ferenc 133.64, Székely Ferencz 406.77, Kiss Ferenc 1905. II. felére 251.15, 1906. évre 266.61, levonás 517.76, Kiss Lajos 114.61, Dénes József 284.76, Kövendi Kálmán 152.27, Szász Márton 178.66, Sükösd Mihály 585.39, Beregszászi Albert 693.72, Pál Károly 444.25, Farkas Károly 210.71, Gergely Lajos 346.88, Dénes Gyula 402.92.

XI. Marosi egyházmegye.

Nagy Albert 544.46, Veress Károly 458.77, Kolozsváry József 445.75, Adorján Lajos 523.42, Vizi János 451.15, Soltész Sámuel 512.08, Lőrinczi Lajos 619.75, Varga Ferencz 437.41, Albert Miklós 524.82, Rákosi Lajos 583.60, Nemes Sándor 530.67, Király Béla 597.49, Molnár Lajos 355.56, Simon Imre 398.45, Szócs Ákos 575.74, Magyari Árpád 330.55, Farkas József 362.99, Adorján János 563.42, Gönczi Sámuel 352.48, Málnási Ferencz 561.64, Kovács László 571.07, Dósa Sámuel 509.63, Szabó Sándor 292.33, Sipos György 530.42, Benedek Dénes 123.17, Kovács Nándor 445.90, Muzsnai József 537.67, Székely Sándor 601.—, Bartos Gábor 475.14, Nemes Károly 205.87, Farkas Jenő 339.28, Derzsi Dénes 458.37, Boér Károly 1905. okt. 30-tól decz. 31-ig 9.16, 1906. I. felére 202.08, Musnai Pál 54.35, Jenei Sándor 385.41, Tóth László 452.28, Rákosi György 429.32, Ady Sámuel 247.32, Simon Gábor 335.68, Erdélyi Béla 570.42, Gáll Gábor 558.95, Madaras János 453.51, Staudner Mátyás 579.27, Péterfi Lajos 492.23, Bitai Mihály id. 476.89, Simon Elek 558.30.

XII. Küküllői egyházmegye.

Sámuel Aladár 312.05, Z. Kiss Sándor 570.04, Fazakas Sándor 625.53, Szabó Miklós 502.38, Bartha Lajos 514.28, Lakatos Áron 308.60, Gönczi Pál 438.19, Tollas József 627.43, Nagy Domokos 415.08, Benedek Pál 487.16, Józsa Ferencz 615.42, Farkas Károly 405.09, Nemes Árpád 509.06, levonás 225 fizetendő 284.06, Bartha József 685.77, Rákosi József 493.65, Sámuel József 336.50, Kakasi Márton 161.56,

Moórér Domokos 235.95, Szakács Albert 451.07, Hegyi Sándor 380.27, Rákosi Dezső 490.54, Kádár Andor 623.44.

XIII. Nagyszebeni egyházmegye.

Jakab Károly 317.78, Benkő Ferencz 86.91, Bartha János 501.09, Horváth István 280.66, Kovács József 484.26, Bíró György 454.48, Csiki József 489.—, Putnoki Lajos 579.72, Gábos Sándor 380.07, Nagy József 47.57, Bogdán József 700.50, Balázs Imre 206.04, Ortel János 461.04.

XIV Udvarhelyi egyházmegye.

Szász Károly 554.49, Péter Károly 223.08, Kónya Kálmán 405.46, Baczó Lajos 512.67, Bedő András 593.43, Lajos János 412.63, Pál Lajos 568.32, Csia Kálmán 425.50, Lőrincz Aron 488.59, Bíró Aron 441.19, Soós Farkas 507.66, Szabó Samu 502.86, Bodor József 273.50, Menyhárt András 473.05, Jakab Albert 413.74, Fülöp Kálmán 557.75, Pál Balázs 491.08, Márton Árpád 521.77, Karácson Sándor 266.97, Mester János 501.99, Bedő Ödön 151.02, Kádár Dénes 222.92, Jakab Dénes 450.25, Kállay Ferenc 609.53, Csiszér Zsigmond 319.80, Hegyi Péter 12.73, Kovács István 463.50, Orbán József 360.32, Karácson István 39.47, Kertész Mózses 285.52, Demes Ferenc 471.61, Bőjtthe Sándor 480.86, Kovács Sándor 466.89, Bodor István 444.59.

XV Erdővidéki egyházmegye.

Molnár Imre 382.23, Kovács Sándor 488.62, Borsai László 560.15, Czell Ignác 122.62, Karácson György 286.93, Lőrincz Gyula 425.30, Sándor András 440.33, Sebestyén Sándor 392.30, Bartha Imre 403.86.

XVI. Sepsi egyházmegye.

Bene István 304.02, Havadtői Mihály 476.56, Kolcza Lajos 563.70, Takács Károly 229.72, Vass Lajos 458.81, Szabó Ferenc 349.23, Péchy Árpád 424.14, Bitai Géza 476.81, Bálint Ferencz 578.44, Csulak Zsigmond 278.89, Kiss Lajos 432.75, Bartha Károly 512.56, Jakab József 401.26, Demes Péter 561.75, Csiszér Zsigmond 496.74, ifj. Kovács Antal 573.84, Bedeházi János 560.82, Antal Lajos 416.41, Tamó Gyula 481.02, Kiss Gyula 500.10, Péter Gerő 242.—, Menyí János 485.90, Czeglédi János 489.15, Bőjtthe Géza 509.69, Kiss Albert 390.93, Pünkösti István 199.10, Dávid József 423.45.

XVII. Orbai egyházmegye.

Szeremlei Császár Lajos 479.03, Bartha János 394.65, Szász Mihály 197.03, Péter Károly 409.06, Mirtsche Ferenc 313.19.

XVIII. Kézdi egyházmegye.

Szini János 272.31, Bodor Géza 31.68, Benedek Ignác 238.11, Bitay Béla 505.77, Zajzon Lajos 350.26, Kókósi Sándor 471.96, Ösz Lázár 634.52, Zoltáni Elek 73.99, Voloncs Miklós 229.47, Kelemen Győző 173.03.

Kolozsvárt, 1906. január hó 22.

Dr. Bartók,
elnök

Maksay János,
számvevő.

Sz. 4007—1905.

KÖRLEVÉL

valamennyi tiszteletes körlelkész afiaihoz, egyházmegyei nyomtatványkezelőhöz s az érdekelt esperes afiaihoz.

Tudomásvétel és ahhoz alkalmazkodás végett értesítjük összes tiszteletes körlelkész aait, hogy a múlt évi június hóban tartott íőtiszteletű egyetemes konvent 31. jkvi sz. határozatával a *körlelkészek működéséről* táblás kimutató s utazási napló bemutatását rendeli el.

Az e célra szolgáló nyomtatványok az egyházmegyei nyomtatványkezelők útján Igazgatótanácsunktól szerzendők be és pedig „Körlelkészek utazási naplója“ 36. minta a 6 fillér és „Körlelkészek működéséről táblás kimutató“ 37. minta a 6 fillér árban.

Az adatok bevezetésére a nyomtatvány megfelelő utasítást is tartalmaz.

Kolozsvárt, 1906. január hó 22.

Dr. Bartók György,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 109—1906.

PÁLYÁZAT

a széki ev. ref. egyházmegyébe kebelezett *apanagyfalvi* ev. ref. egyház lelkészi állására.

Javadalom: 1. Kényelmes, szép berendezésű lakás 11 hold 12 □-öl kerttel. 2. 19 hold föld, javadalmi értéke 111 kor. 44 fillér. 3. Kézpénz 485 kor. 40 fillér. 4. munka beszállítások pénzürtéke 12 kor. 20 fillér. 5. Stóla. Őszi szesen 604 kor. 83 fillér a díjlevélben megállapított javadalom, mely 595 kor. 17 fillér kongruával pótoltatik k 1600 koronára. Ezenkívül van 100 korona hitoktatási díj.

Kötelesség: a rendes lelkészi teendők ellátása.

Megjegyzés: A kimutatott javadalomból 1906. Szentgyörgynapjától 1907. Szentgyörgynapjáig az elhunyt lelkész özvegyét illeti 300 korona kegydíj.

Megválasztandó lelkész állomását f. évi Szentgyörgynapjáig köteles elfoglalni.

Minősítvényvel és szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt pályázatok Sófalvy Károly espereshez, Retteg, Szolnok-Doboka megye f. év február hó 24-ig küldendők.

Kelt Kolozsvár, 1906. január 23.

Dr. Bartók, püspök.

Sz. 116—1906.

PÁLYÁZAT.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerületben a marosi egyházmegyében kebelzett mezőpaniti III. oszt. lelkészi állomásra pályázat nyittatik.

Javadalom díjlevél szerint: Tisztességes lakás, gazdasági épületekkel, 201 □-öl kerttel. Földhaszonélvezet (16 h. 138 □-öl szántó, 3 h. 1549 □-öl rét) 168 kor. Kézpénz az egyházzpénztárából: 800 kor. Termény-jövedelem pénzürtéke: 200 kor. 45 fill. Munkabeli szolgáltatások pénzürtéke: 83 kor. 34 fill. Stóla átlagos pénzürtéke: (57 kor. 60 fillér) ebből beszámítás alá esik: 1 kor. 60 fillér. Mészeltetésért 36 kor. Összes jövedelem lakáson kívül 1289 kor. 39 fill. Ebből levonandó kiadás — adókra — 51 kor. 03 fill. Marad kiegészítendő 1238 kor. 36 fill., mely 361 kor. 64 fill. kongruával 1600 korona.

Kötelességek: A mezőpaniti egyházközségben az összes papiteendők elvégzése.

Pályázati határidő: 1906. febr. 20.

Minősítvényvel s a pályázati hirdetés tartalma alatt kelt szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványok Ravasz János esperes aához küldendők Nyáradszeredába.

Kolozsvárt, 1906. jan.

Dr. Bartók, püspök.

Sz. 106—1906.

KÖRLEVÉL

a görgényi egyházmegye tiszt. lelkészeihez.

Igazgatótanácsunk szives adományából, a múlt évben szétküldöttem volt minden egyházunknak Deák Gerő „Buzgóság Lantját“, az egyházi enektanítás segédkönyvéül.

Kötelességszerűleg figyelemmel kell kísérjem, hogy egyes egyházainkban és iskoláinkban minő eredménnyel vezetett be? Ezért, addig is, míg egyházzvizsgálat alkalomával közvetlenül is meggyőződést szerezhetnék e felől, ez uton is felkérem lelkésztársaimat, sziveskedjenek jelen év február végéig tájékoztató jelentést küldeni, úgy az említett könyv használatba vételéről, mint általában a műének tanításáról.

Néhány példányt szándékosan visszatartottam, hogy azokat oda adhassam, a hol leginkább igénylik és használják is. Kérem e tekintetben is a szives bejelentést.

Gernyeszeg, 1906. jan. 24.

Csekme Ferencz, görgényi esperes.

FELHÍVÁS.

A kolozsvári egyházmegye egyházközségeit ezennel felhívom és utasítom, hogy miután egyházmegyei világi képviselőinek 3 éves mandátuma a múlt 1905. év végével lejárt, az utasítás 16. §-ára tekintettel, azok új választását a f. 1906. év márczius 15-éig tartó záros határidő alatt hajtsák végre.

Kolozsvárt, 1906. január 23-án

Herepei Gergely,
esperes.